

Nr 142.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m.; given Stockholms slott den 26 februari 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta riksdagens yttrande över närlagda förslag till förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

De till ärendet hörande handlingarna skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m.

1 §.

1 mom. Yrkesmässig handel med skrot eller lump eller med dit ej hänförliga begagnade metallvaror, begagnade beklädnadspersedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål, vare, med tillämpning av de föreskrifter, som nedan stadgas, tillåten under de villkor, som i övrigt äro för idkande av handelsrörelse i allmänhet enligt gällande författningar fastställda.

2 mom. Denna förordning äger ej tillämpning å handel å marknad och ej heller å handelsrörelse, som avser allenast föremål med konst- eller samlarevärde (antikviteter).

3 mom. Utöver de i denna förordning meddelade föreskrifter gälle i fråga om försäljning av begagnade guld- eller silvervaror vad därom särskilt är stadgat.

2 §.

1 mom. Handelsrörelse, som i denna förordning avses, må ej idkas av den, som ej råder över sig och sin egendom eller eljest icke är till handels idkande i allmänhet berättigad, och ej heller av den, som jämlikt 17 § 1 mom. förverkat rätt att driva dylik handelsrörelse.

2 mom. Den, som vill idka handelsrörelse, varom här är fråga, vare pliktig att — med iakttagande i övrigt i tillämpliga delar av vad i gällande författningar stadgas om anmälan av handelsrörelse i allmänhet eller ansökan om tillstånd därtill — göra skriftlig anmälan om rörelsen, i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos magistraten eller, där sådan icke finnes, hos stadsstyrelsen och å landet hos Konungens befallningshavande; dock att den, som erhållit tillstånd till idkande

av gårdfarihandel på sätt i 9 § 4 mom. av förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet sägs, ej är skyldig att om rörelsen göra anmälan hos magistrat eller stadsstyrelse. Skall rörelsen bedrivas som grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, skall tillika meddelas uppgift å ställe, där rörelsen skall utövas och där föremål, som denna avser, skola förvaras.

3 mom. Har någon enligt 17 § 2 mom. eller 19 § förbjudits fortsätta rörelse, som i denna förordning avses, och vill han sedermera sådan rörelse ånyo idka, må sådant kunna honom tillåtas; och skall det därvid i fall, där enligt gällande författningar tillstånd till rörelsens utövande eljest ej erfordras, ankomma på Konungens befallningshavande att på ansökan, efter magistratens, stadsstyrelsens eller kommunalnämndens hörande, pröva, huruvida tillstånd till rörelsen må lämnas; dock att i Stockholm vad nu sagts om magistratens hörande icke äger tillämpning. Sådan ansökan skall åtföljas av uppgift, som i 2 mom. sägs, där rörelsen är avsedd att utövas i den omfattning, att dylik uppgift enligt samma mom. erfordras.

4 mom. Tillstånd av Konungens befallningshavande erfordras ock, i fall annan än den, som jämlikt 17 § 1 mom. förverkat rätt att idka handelsrörelse eller som åsyftas med förbud, som enligt 17 § 2 mom. eller 19 § meddelats, vill i samma lokal, där rörelsen förut bedrivits, fortfarande sådan rörelse utöva.

3 §.

Handelsrörelse, som i denna förordning avses, må av bolag eller ekonomisk förening utövas allenast genom särskild föreståndare; och gälle för behörighet att förestå sådan rörelse de i 2 § 1 och 3 mom. stadgade villkor.

Innan rörelsen börjas, skall bolaget eller föreningen hos myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, lämna uppgift å den, som antagits till föreståndare. Därest ombyte av föreståndare äger rum under rörelsens utövande, skall enahanda anmälan göras ofördröjligen, efter det ombytet ägt rum.

4 §.

I fråga om rätt för stärbhusdelägare att efter näringsidkares död fortsätta rörelsen gälle vad om handel i allmänhet är stadgat.

Dock må rörelsen utövas allenast genom sådan föreståndare, som i 3 § omförmäles; och åligger det stärbhusdelägarna, vid äventyr av handelsrättighetens förlust, att senast inom en månad från dagen för dödsfallet göra anmälan om rörelsens fortsättande hos myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, med uppgift tillika å den person, som antagits till föreståndare. Därest sedermera ombyte av föreståndare äger rum, skola stärbhusdelägarna ofördröjligen göra anmälan härom.

5 §.

Föreståndare, som i 3 och 4 §§ omförmäles, skall i fråga om vad här nedan stadgas angående rörelsens skötsel, anses såsom näringsidkare.

6 §.

Bedrives rörelsen såsom grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, må ej för dess utövande eller för förvaring av föremål, som rörelsen avser, användas annat ställe än det, varom anmälan enligt 2 § blivit gjord, med mindre näringsidkaren dessförinnan meddelat myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, uppgift å det nya stället.

7 §.

1 mom. Den, som idkar grosshandel med eller försäljning i bod eller från annat upplagsställe av föremål, som i 1 § avses, skall, evad rörelsen omfattar allenast dylika föremål eller ej, föra särskild bok (affärsbok) för inskrivning av varje affär, varigenom för rörelsen föremål förvärfvas eller eljest mottages för försäljning.

2 mom. Bedrives rörelsen som grosshandel, må dock från inskrivning uteslutas affär, varigenom föremål, förvärfvas eller mottages från kronan, kommun eller annan sådan menighet, kommunikationsföretag, fabrik, verkstad eller annan industriell anläggning eller från den, som efter behörig anmälan eller efter tillstånd idkar rörelse, med vars utövande enligt 1 mom. följer skyldighet att föra affärsbok.

8 §.

1 mom. Affärsbok skall, enligt vid denna förordning fogat formulär, föras för kalenderår och, innan den tages i bruk, inbindas och förses med fortlöpande sidtal. Affär, för vilken enligt 7 § boken är avsedd, skall i denna omedelbart i fortlöpande nummerföljd inskrivas, med noggrant angivande av dagen för affärens avslutande, föremålets eller föremålens art samt antal, mått eller vikt och särskilt kännemärke, där sådant förekommer, ävensom den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, med vilken affären avslutats, och det pris, som därvid avtalats, eller, där affären inneburit annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll. De om nämnda person lämnade uppgifter skola, där han ej är för vederbörande känd, i den mån så lämpligen kan ske, till riktigheten kontrolleras. Förvaras föremål annorstädes än i affärslokalen, skall i boken finnas anteckning om förvaringsstället.

Kommer föremål å senare dag än den, då inskrivning verkställes, i näringsidkarens besittning, skall dagen därför angivas.

Har inskrivet föremål blivit sorterat bland andra föremål eller har det undergått sådan bearbetning eller förändring, att det ej kan till sitt förutvarande bestånd igenkännas, skall i boken ofördröjligen göras anteckning om åtgärden och dagen för dess vidtagande. Omedelbart efter avslutande av affär, varigenom näringsidkaren avhänt sig inskrivet föremål, skall, där ej anteckning om sortering, bearbetning eller förändring skett, verkställas anteckning om avhändelsen, med angivande av dagen för affärens avslutande, den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, som förvärvat föremålet, samt försäljningssumman eller, där fråga är om annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll.

Där rörelsens omfång eller beskaffenhet gör sådant lämpligt, må affärsbok föras i särskilda avdelningar.

2 mom. Vad i affärsbok inskrivits får ej utplånas eller genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

9 §.

Affärsbok skall av näringsidkaren förvaras under en tid av tio år, vilken tid räknas från den dag, då sista inskrivningen verkställs. Avslutad bok må mot bevis kunna lämnas till förvaring hos vederbörande magistrat, stadsstyrelse eller landsfiskal. Vid rörelsens övergång

till annan innehavare skall affärsboken till denne överlämnas; vid rörelsens nedläggande skall boken avlämnas till myndighet, som nyss nämuts.

10 §.

1 mom. Å föremål, rörande vilket inskrivning gjorts i affärsbok, skall näringsidkaren så fort ske kan efter inskrivningen anbringa varaktig beteckning, angivande det år och det nummer, varunder inskrivningen verk-tätlts, ävensom, där boken förts i särskilda avdelningar, den avdelning, däri inskrivningen ägt rum. Beteckningen skall vara tydlig och anbringas så, att den är lätt skönjbar.

Avser inskrivning flera föremål, och kan beteckning, som nu sagts, icke utan synnerlig svårighet eller omgång anbringas å vart föremål, må för dessa eller vissa av dem, så framt de förvaras utan sammanblandning med andra föremål, användas allenast en beteckning, där denna anbringas på sådant sätt, att därav tydligt framgår, att den avser samtliga de föremål, för vilkas betecknande den anbragts.

Varder beteckning genom nötning eller annorledes förstörd eller otydlig, skall ny beteckning ofördöjligen anbringas.

2 mom. Beteckning, varom i denna paragraf förmäles, må, så länge föremål, som beteckningen avser, för rörelsen förvaras, borttagas allenast i den mån, detta efter förloppet av den i 11 § omförmälda tid påkallas av föremålets sortering bland andra föremål, bearbetning eller förändring.

3 mom. Föremål, som skall vara försett med beteckning, skall, där rörelsen jämväl avser gods, därför beteckning ej är föreskriven, förvaras skilt från detta.

11 §.

1 mom. Där ej tillsägelse eller beslut av hälsovårdsnämnd, kommunalnämnd eller annan myndighet till annat föranleder, må föremål, å vilket, enligt vad i 10 § sägs, skall anbringas beteckning, ej utlämnas, förstöras eller nedsmältas och ej heller underkastas bearbetning eller annan förändring förr än efter förloppet av sju dagar från den dag, då föremålet kommit i näringsidkarens besittning.

2 mom. Föremål, varom i 1 mom. sägs, skall förvaras på sådant sätt, att det är lätt åtkomligt för granskning.

12 §.

Myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, må, i den mån skäl därtill äro, medgiva näringsidkare befrielse från skyldighet att för särskild affär eller särskilt slag av affärer ställa sig till efterrättelse vad i 6, 7, 8, 10 eller 11 § är stadgat.

13 §.

Näringsidkare, som i denna förordning avses, eller hans biträde må ej för rörelsen förvärva eller eljest mottaga föremål, som av den, vilken ej fyllt 18 år, för affär utbjudes eller tillhandahålles, evad detta sker för den omyndiges egen eller annans räkning.

14 §.

Efter anmälan av polismyndighet, att föremål förkommit eller olovligen frånhänts ägaren, vare näringsidkare, som denna förordning avser, pliktig att ofördröjligen undersöka, huruvida föremålet finnes i hans besittning och, där affärsbok skall föras, om i denna förekommer anteckning om föremålet. Vinnes upplysning om föremålet, skall näringsidkaren, så fort ske kan, därom lämna myndigheten underrättelse.

Erhåller näringsidkaren annorledes än nu sagts kännedom om, att föremål, som hos honom utbjudes eller av honom förvärvats eller mottagits, olovligen åtkommit, eller får han skäligen anledning till misstanke därom, vare han likaledes skyldig att genast underrätta vederbörande polismyndighet.

Skriftliga meddelanden från polismyndighet skola av näringsidkare, som i 6 § avses, under en tid av fem år, vilken tid för varje meddelande räknas från dess datum, förvaras ordnade i tidsföljd. Övergår rörelsen till annan innehavare eller nedlägges densamma, skall vad i 9 § för dylikt fall stadgas om affärsbok äga motsvarande tillämpning å meddelande, varom nu nämnts.

15 §.

Polismyndighet må ej förvägras tillträde till affärslokal, magasin eller upplagsplats, som användes för rörelsen; och äge polismyndigheten

rätt att därvid företaga den granskning av varulager och av affärsbok, vartill myndighetens tjänsteåligganden kunna giva anledning.

Näringsidkaren eller hans ställföreträdare vare pliktig att därvid tillhandahålla föremål eller affärsbok, vars granskning påkallas, samt att tillhandagå med upplysningar.

16 §.

Finnas särskilda ordningsföreskrifter vara av nöden med avseende å driften av rörelse, varom i denna förordning är fråga, äge Konungens befallningshavande att meddela dylika föreskrifter; och må därvid tillika för överträdelse av desamma stadgas viten av fem till och med ett hundra kronor.

17 §.

1 mom. Den, som dömes till ansvar för tjuvnadsbrott eller, med avseende å hos honom anträffat stulet gods, till ansvar enligt 3 kapitlet 10 § strafflagen, må ej, där brottet blivit begånget under tid, då han idkat eller jämlikt 3 eller 4 § förestått rörelsen, densamma vidare idka eller förestå.

2 mom. Konungens befallningshavande må, när skälig anledning därtill förekommer, meddela förbud för näringsidkare eller sådan föreståndare, som i 3 och 4 §§ avses, att rörelsen vidare idka eller förestå.

Förbudet träder ej i kraft, förr än det delgivits den, som därav träffats, eller, i hans frånvaro, den, vilken rörelsen besörjer; och skall Konungens befallningshavande om förbudet lämna underrättelse till magistraten, stadsstyrelsen eller landsfiskalen i orten samt vederbörligen kungöra detsamma; dock att vad här sagts om magistratens underättande ej äger tillämpning i Stockholm.

18 §.

1 mom. Den som, utan att enligt föreskrifterna i denna förordning därtill vara berättigad, idkar eller förestår rörelse, som i 1 § avses, böte från och med fem till och med fem hundra kronor.

Till samma ansvar vare den förfallen, som utövar rörelse, varom i 3 eller 4 § förmåles, annorledes än genom i vederbörlig orduing anmäld föreståndare.

2 mom. Förseelse mot 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14 eller 15 § straffes med böter från och med fem till och med två hundra kronor.

Skulle föreståndare, som i 3 och 4 §§ omförmäles, vid utövningen av sin föreståndarebefattning göra sig skyldig till överträdelse, som nu sagts, eller till överträdelse av ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, vare näringsens innehavare ock förfallen till ansvar, där han prövas vara delaktig i förseelsen.

19 §.

Dömes den, som idkar rörelse, varom i 1 § sägs, eller föreståndare, som i 3 eller 4 § omförmäles, till ansvar enligt 18 § 2 mom. eller för förseelse mot ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, må på yrkande av allmän åklagare domstolen tillika, där omständigheterna finnas böra därtill föranleda, meddela förbud för näringsidkaren eller föreståndaren att rörelsen vidare idka eller förestå.

20 §.

Har någon, som ej fyllt 15 år, till näringsidkare, varom i denna förordning är fråga, eller till hans biträde för affär utbjudit eller tillhandahållit föremål, skall den, vilken vården om den omyndige åligger, straffas så som i 18 § 2 mom. sägs, där det ej kan antagas, att utbjudandet eller tillhandahållandet skett mot hans uttryckliga föreskrift eller eljest honom ovetande.

21 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna förordning eller mot ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till böter eller vite, som för förseelsen äro stadgade.

22 §.

För förseelse, som med husbondes vetskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvare husbonden liksom vore förseelsen begången av honom själv.

23 §.

Till böter eller till utgivande av vite må icke dömas, om förseelsen enligt allmänna strafflagen eller annan författning bör beläggas med strängare straff.

24 §.

Om fördelning och förvandling av böter och viten, som ådömas efter denna förordning, ävensom i avseende å rätt för allmän åklagare att till säkerhet för gäldande av böter, viten och ersättningar, som kunna den brottslige ådömas, anhålla visst gods, lände vad i 23 och 31 §§ i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet stadgas rörande böter och ersättningar i tillämpliga delar till efterrättelse.

25 §.

Förseelse mot denna förordning eller mot ordningsföreskrift, som jämlikt 16 § meddelats, åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är stadgat.

26 §.

Emot beslut, som på grund av denna förordning meddelas av Konungens befallningshavande eller annan myndighet, som i 2 § 2 mom. omförmäles, må besvär anföras inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd; dock länder beslutet, utan hinder av besvär, till efterrättelse, intill dess annorlunda kan bliva vederbörligen förordnat.

Övergångsstadganden.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1918, då vad gällande författningar innehålla mot förordningen stridande upphör att

lända till efterrättelse; dock att de ytterligare inskränkningar i rätten att driva handel med föremål av ifrågavarande slag, som i särskilda författningar äro eller varda stadgade, skola äga giltighet.

Därest före denna förordnings ikraftträdande handelsrörelse, som i 1 § avses, i vederbörlig ordning utövas av någon, som råder över sig och sin egendom, eller, sedan senast den 1 januari 1918, av gift kvinna, som ej råder över sin egendom, eller av omyndig, som fyllt 18 år, må, därest näringsidkaren i övrigt är till handels idkande jämlikt 2 § 1 mom. berättigad, rörelsen fortsättas även efter det förordningen trätt i kraft; åliggande det näringsidkaren, vid äventyr av handelsrättighetens förlust, att före den 1 oktober 1918 om rörelsen göra anmälan hos myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, med bifogande dels, därest rörelsen bedrivs som grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, av uppgift å ställe, där rörelsen utövas och där föremål, som denna avser, förvaras, dels ock, om rörelsen utövas av bolag eller ekonomisk förening, av uppgift å den, som antagits till föreståndare.

Vilja stärbhusdelägare efter den, som efter anmälan eller tillstånd bedrivit rörelsen såsom grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, för stärbhusets räkning utöva densamma även efter det förordningen trätt i kraft, skall i avseende därå vad i 4 § stadgas äga motsvarande tillämpning; dock att den tid, inom vilken anmälan skall ske, räknas från den dag, då förordningen trätt i kraft.

Vill någon, innan denna förordning träder i kraft, förvärva rätt att efter den 1 oktober 1918 begynna rörelse, som förordningen avser, eller erhålla befrielse från skyldighet att ställa sig till efterrättelse något av de i 12 § avsedda stadgandena, gälle vad i dessa hänseenden i förordningen föreskrives.

*Utdrag av protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde:

Frågan om lump- och skrothandels ordnande, som länge varit föremål för uppmärksamhet från olika håll, har på grund av erfarenheter, som vunnits under den nuvarande krigstiden, blivit i hög grad aktuell. Statsmakternas ingripande för avhjäljande av uppkomna olägenheter på detta område har upprepade gånger påkallats.

Göteborgs folk-kolestyrelse i dess egenskap av barnavårdsnämnd anförde i underdånig skrivelse den 8 mars 1910, att styrelsen under sin verksamhet funnit, att ett av de svåraste hindren för stävjande av minderårigas snatterier vore den lätthet, varmed de stulna sakerna kunde av de minderåriga avyttras, förutom å pantlånekontor, jämväl i så kallade lump-, skrot- eller kommissionsaffärer. De skadliga verkningarna därav, framhöll styrelsen, hade visat sig så mycket större, som dylik handelsrörelse icke stode under sådana lagbestämmelser och därav betingad tillsyn, som gällde för pantlånerörelse. Styrelsen hemställde därför, att Kungl. Maj:t täcktes låta vidtaga erforderliga åtgärder för utfärdande

av bestämmelse därom, att lump-, skrot- och kommissionsaffärer samt andra dylika handelsrörelser måtte, på sätt styrelsen hemställde jämväl i fråga om pantlånerörelse, förbjudas att driva affärer med minderåriga, samt att därvid tillika måtte tagas i omprövning, i vilken mån lump-, skrot- och kommissionsaffärer kunde i övrigt inbegripas under samma bestämmelser, som gällde eller komme att fastställas för pantlånerörelse.

Över denna framställning avgåvos utlåtanden dels av överståthållarämbetet och länsstyrelserna — i vissa fall efter inhämtande av yttranden från magistrater, polismyndigheter eller barnavårdsnämnder — dels ock av kommerskollegium, som lämnat handelskamrarna i riket tillfälle att yttra sig i ärendet.

Överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser, med undantag av länsstyrelserna i Gottlands, Gävleborgs, Kalmar, Kristianstads, Värmlands och Jämtlands län, ävensom nyss nämnda underordnade myndigheter och handelskorporationer, med undantag av Smålands och Blekinge handelskammare, tillstyrkte vidtagande av åtgärder i större eller mindre utsträckning i framställningens syfte.

Länsstyrelsen i Gottlands län fann ej tillräcklig anledning förorda, att gällande bestämmelser angående pantlånerörelse måtte vinna tillämpning å ovan nämnda handelsrörelser, och ansåg det tvivelaktigt, huruvida det kunde vara behöfligt eller lämpligt att i avseende å dem stadga förbud att driva affärer med minderåriga; enligt länsstyrelsens förmenande innebure stadgandet i 3 kap. 10 § strafflagen ett synnerligen verksamt medel till stävjande av anmärkta missförhållandena.

Jämväl länsstyrelsen i Gävleborgs län ställde sig tveksam rörande tillräckligheten av åtgärder i åsyftade hänseendet. Ett förbud beträffande handelsrörelse av nu avsedd art att driva affärer med minderåriga syntes länsstyrelsen böra bliva beroende av, huruvida dylik handelsrörelse kunde anses vara av sådan beskaffenhet, att för rätt till dess utövande som yrke och vad därmed ägde sammanhang särskilda bestämmelser vore erforderliga; detta vore enligt länsstyrelsens åsikt tveksamt; »kommissionsaffär» vore ett rätt mångsidigt begrepp, och det vore i varje fall angeläget att tillse, att det ej rådde tvekan i fråga om vilka slag av affärer, ett eventuellt förbud skulle gälla. Lump- och skrotaffärer kunde knappast anses vara av den beskaffenhet, att det borde erfordras särskilt tillstånd för rätt till deras drivande eller särskilda föreskrifter rörande sättet för sådan handels utövande.

Mot införandet av det ifrågasatta förbudet att driva affärer med minderåriga uttalade sig Smålands och Blekinge handelskammare, vilken yttrat sig allenast rörande denna del av framställningen. Enligt handels-

kammarens åsikt kunde handelsrörelse av nu avsedd art icke anses särskilt locka till ohederlighet, och förbudet påkallades följaktligen icke av moraliska hänsyn och kunde dessutom lätt kringgås.

Länsstyrelserna i Kalmar och Kristianstads län åter, vilka likaledes yttrat sig angående framställningen allenast såvitt den avsåg införande av förbud i nyss antydd riktning, ansågo väl ett sådant kunna medföra gagn i det åsyftade hänseendet. Enligt länsstyrelsens i Kalmar län åsikt bleve det emellertid förenat med svårigheter att i fråga om handelsrörelsens beskaffenhet begränsa förbudet, så att någon tvekan beträffande dess tillämplighet ej kunde göra sig gällande, varförutom detsamma skulle i vederbörandes självbestänningsrätt innefatta en inskränkning, som icke överensstämde med grunderna för gällande näringsfrihet. Jämväl länsstyrelsen i Kristianstads län fann det bliva svårt att genom lämpliga lagbestämmelser åtkomma innehavare av åsyftade affärsrörelser, vilka kunde vara av mycket skiftande art och därför icke med lätthet kunde på ett uttömmande sätt angivas. Det kunde ock med skäl ifrågasättas, om icke redan förefintliga lagstadganden om ansvar för den, som tillhandaginge föröware av stöld genom att köpa det stulna, vore tillräckliga i detta fall, så vida de tillämpades med större skärpa.

Vidare ansåg länsstyrelsen i Värmlands län väl förevarande framställning i sin helhet vara värd beaktande, liksom länsstyrelsen i Jämtlands län fann det icke kunna bestridas, att det vore önskvärt att få restriktiva bestämmelser och kontroll tillämpliga å handelsrörelser av ifrågakomna art; men enligt båda länsstyrelsernas åsikt vore tiden för vidtagande av åtgärder härför ej ännu inne. Under framhållande att lump-, skrot- och kommissionsaffärer vore tämligen obestämbara och växlande och ej heller för närvarande underkastade särskild kontroll, uttalade länsstyrelsen i Värmlands län som sin åsikt, att ett specialstadgande, avseende förbud för innehavare av dylik affärsrörelse att driva affärer med minderåriga, vore mindre lämpligt, men tillstyrkte, att frågan om den kontroll, som kunde påkallas å sådan rörelse, i sin helhet måtte tagas under överbäggande i sammanhang med en allmän revision av bestämmelserna om rätt att idka handel. Länsstyrelsen i Jämtlands län fann det svårt att avgöra, huruvida och under vilken form restriktioner och kontroll borde stadgas i förevarande hänseende, ävensom att tydligt och riktigt från annan handel avgränsa de slag av affärsrörelser, som därav borde beröras; i dessa hänseenden erfordrades en utredning, som ännu icke föreläge.

Av de myndigheter och korporationer, som, enligt vad ovan nämnts, tillstyrkte åtgärder i framställningens syfte, uttalade sig samtliga, med

undantag av länsstyrelsen i Stockholms län, för fastställande i lag av förbud i den av Göteborgs folkskolestyrelse antydda riktning. Det framhölls, huvudsakligen beträffande rikets större städer, att en av de orsaker, som mest bidroge till att minderåriga i så stor utsträckning gjorde sig skyldiga till olovliga tillgrepp, utan tvivel vore den av folkskolestyrelsen påpekade omständigheten, att det ej mötte någon svårighet att i handelsrörelse av den utav styrelsen antydda art få avyttra föremål av olika slag. Vetskapen därom dreve minderåriga att samla skrot, lump eller olika slags dit ej hänförliga begagnade föremål eller metall-delar och dylikt för att genom försäljning därav i någon sådan handelsrörelse erhålla penningar till att förskaffa sig försrörelse eller njutningsmedel. Även om minderårig under samlandet av dylika föremål till en början icke gjorde sig skyldig till olovligt tillgrepp, hände det ofta, att han så småningom ej så noga skilde på vad han finge taga eller ej och till slut toge, ehuru han vore medveten om, att han beginge stöld. Lump- och skrotsamlandet eggade och uppfostrade till tjuvnad och innebure en den allvarligaste fara för barn av fattiga föräldrar. På grund av egen erfarenhet eller uppgifter av andra visste de noggsamt, att de kunde utan nämnvärd risk uti ifrågavarande handelsrörelser finna avsättning för olovligen tillgripet gods, i det att i allmänhet efterfrågan ej framställdes om, varifrån det utbudna åtkommits. I hög grad olämpligt vore det jämväl, att minderåriga sändes att för föräldrars eller annans räkning avsluta affärer i dylika handelsrörelser, enär de däri-genom lätt kunde förledas att i dessa för egen räkning skaffa sig penningar.

Rörande frågan om vilka slags affärsrörelser, som borde träffas av ett förbud i nu omnämnd riktning, och dettas räckvidd i övrigt intogo de flesta av dem, som därutinnan yttrat sig, huvudsakligen enahanda ståndpunkt som Göteborgs folkskolestyrelse och förordade sålunda, att innehavare av lump-, skrot- eller så kallad kommissionsaffar eller därmed jämförlig handelsrörelse måtte förbjudas att driva affärer eller i allmänhet inlåta sig i handel eller köpenskap med minderårig.

Från vissa håll framställdes emellertid i dessa hänseenden särskilda förslag, för vilka nedan redogöres.

Magistraten i Örebro biträdde ett av stadsfiskalen därstädes framställt förslag att för avhjälpande av överklagade missförhållandena, till vilka enligt stadsfiskalens åsikt lumphandlare, antikvitetsaffärer, antikvariska boklådor, guldsmedsaffärer och andra dylika bodar mest vore skulden, förtydliga och skärpa gällande lagstiftning. Enligt detta förslag borde ansvaret för förbrytelse, som avsåges i 3 kap. 10 § strafflagen,

skärpas; lämpligt vore, att till 20 kap. 12 § strafflagen fogades ett tillägg av innehåll *dels* att, om någon tillhandaginge barn under 18 år eller berusad person med att emottaga, dölja, köpa eller föryttra gods eller besörja omarbetning eller förändring därav, detta vid straffets bestämmande skulle anses som försvärande omständighet, *dels ock* att, om köpman eller bodinnehavare gjort sig skyldig till sådant förfarande, straffet skulle sättas till fängelse. Tillika borde straffbestämmeisen i 1 kap. 8 § handelsbalken, som för närvarande vore en död bokstav, återupplivas genom ett stadgande i 20 kap. strafflagen om ansvar för köpman eller bodinnehavare, som av någon under 18 år eller berusad person mottoge eller köpte, åt sådan dolde eller föryttrade gods eller besörjde omarbetning eller förändring därav.

Länsstyrelsen i Stockholms län uttalade den uppfattningen, att den polismyndighet enligt 3 § i kungörelsen den 7 november 1884 angående villkoren för idkande av pantlånerörelse tillagda befogenhet att meddela särskilda ordningsföreskrifter i fråga om rörelsens bedrivande innefattade behörighet att meddela förbud för innehavare av dylik rörelse att inlåta sig i affärstransaktioner med minderåriga; med avseende å förhållandena i de större städerna kunde det, enligt länsstyrelsens förmenande, med fog ifrågasättas, huruvida ej polismyndighet borde tilläggas samma befogenhet i fråga om lump-, kommissions- och skrotaffärer, som enligt nämnda paragraf tillkomme densamma i avseende å pantlånerörelse.

Vad härefter angår frågan om lämpligheten av att för idkande av handelsrörelse av den utav Göteborgs folkskolestyrelse angivna art fastställa bestämmelser i riktning liknande den, vari sådana meddelats för pantlånerörelse, hade av de myndigheter eller korporationer, som yttrat sig därutinnan, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Kronobergs, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs och Norrbottens län, Örebro läns handels- och industrikammare, Sveriges allmänna handelsförenings förvaltningsutskott ävensom poliskammaren i Hälsingborg uttalat sig mot införandet av dylika bestämmelser. Det framhölls till stöd härför huvudsakligen, att det, i synnerhet om det ifrågasatta förbudet mot drivande av affärer med minderåriga genomfördes, ej vore behövt eller lämpligt att inordna handelsrörelse av ifrågavarande art under liknande bestämmelser, som gällde för pantlånerörelse; särskilt torde, då för idkande av handel i allmänhet icke erfordrades tillstånd, tillräckliga skäl icke föreligga att i detta hänseende särställa ifrågavarande mindre handelsrörelser. Även om behov därav kunde anses föreligga, vore det i allt fall förenat med svårigheter att på ett tillfredsställande sätt angiva gränserna för de ifrågasatta bestämmelsernas tillämplighetsområde, och skötseln av

handelsrörelse, som skulle falla inom detta, komme ofta att bliva oskäligt betungande.

Länsstyrelsen i Blekinge län hyste starka betänkligheter mot vidtagande av åtgärder i nu berörda hänseende och ansåg, att åtminstone stor försiktighet därvid borde iakttagas.

Under framhållande att erfarenheten från Söderhamn pekade i den riktningen, att det i Göteborgs folkskolestyrelsens framställning avsedda ändamål, som vore i hög grad behjärtansvärt, skulle vinnas genom att ställa lump- och skrotaffärer under samma kontroll som pantlåneaffärerna, uttalade magistraten i Söderhamn, att något särskilt framträdande behov av en lagstiftning i nämnda syfte likväl ej kunde anses föreligga; därest förhållandena i de större städerna emellertid skulle kräva dylik lagstiftning, kunde denna icke, vad de mindre städerna anginge, lända till någon skada, även om den förefölle att vara obehörlig.

Länsstyrelserna i Västmanlands, Örebro, Kopparbergs och Väster-norrlands län ävensom magistraterna i Jönköping och Östersund samt barnavårdsnämnden i Hälsingborg förordade för sin del bifall till folkskolestyrelsens hemställan om prövning jämväl av frågan om i vilken mån handelsrörelse av nu avsedda art borde ställas under samma bestämmelser, som gälde för pantlånerörelse.

För fastställande av bestämmelser i syfte att vinna kontroll över dylik handelsrörelse uttalade sig däremot länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län ävensom magistrater, stadsfiskaler eller polismyndigheter i vissa av rikets städer, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg, Karlskrona, Uppsala, Sundsvall, Karlstad, Arboga, Köping och Enköping samt handelskammaren i Gävle. Det framhölls i de av dessa avgivna yttranden, att erfarenheten, särskilt i de större städerna, gäve vid handen, att även äldre personer i handelsrörelser av ifrågavarande slag i stor utsträckning avsatte olovligen tillgripet gods. I sådana affärer, där, utan att för säljaren generande frågor framställdes, nästan allt, som utbjödes och hade något värde, uppköptes, hade förbrytare ofta sina bästa och pålitligaste avnämare, och i många fall vore det uppenbart, att affärerna hade sin huvudsakliga inkomst av handel med oärligen åtkommet gods, som i allmänhet betalades med en bråkdel av värdet. Funnes ej dessa uppköpare, skulle en massa av de stölder, som nu beginges, ej hava förövat. Härtill komme ytterligare, att handelsrörelserna ofta bedreves på sådant sätt, att upptäckt av olovligen tillgripet, där avyttrat gods försvårades eller omöjliggjordes. Oavsett att handelsidkarna, vilka ofta med hänsyn till priset eller andra omständigheter

skäligen bort inse, att av dem inköpt gods oärligen åtkommit, visade sig synnerligen ovilliga att lämna upplysningar om dylikt gods, inträffade det ej sällan, att de skyndsamt avhände sig sådant, åtminstone om det hade något vidare värde, eller underkastade det förändring eller bearbetning, så att det bleve oigenkännligt. Fall hade förekommit, då de dolt av dem inköpt gods, oaktat detta dem veterligen stulits. För polismyndigheten vore det nästan omöjligt att hålla någon kontroll över dessa handelsrörelser, och uppenbart vore, att nu anmärkta förhållanden lade väsentligt hinder i vägen för uppspaning av förövarna av tillgreppen. Det inträffade ock, att större s. k. grosshandelsaffärer, som mest köpte av mindre lump- och skrothandlare, under hand uppköpte gods även av andra, såväl barn som äldre. Nyttan av lagstiftningen angående villkoren för idkande av pantlånerörelse förtoges i hög grad därigenom, att liknande lagstiftning ej funnes för handelsrörelser av nu ifrågakomna art. Dessa, i vilka ofta under form av köp och återköp bedreves en verklig pantlånerörelse, vore i större behov av kontroll än dylik rörelse. Gällande stadganden i 3 kap. 9 och 10 §§ samt 20 kap. 12 § strafflagen hade visat sig otillräckliga att förekomma handel med tjuvgods.

Beträffande tillämplighetsområdet för den sålunda ifrågasatta lagstiftningen och arten av den kontroll, som tillstyrktes, framställdes olika förslag, för vilka nedan närmare redogöres.

Den 28 februari 1913 avgav kommerskollegium sitt utlåtande. I detta förklarade sig kommerskollegium finna ifrågavarande framställning vara förtjänt av det största beaktande; de praktiska svårigheterna vid förverkligandet av därmed avsedda ändamål vore emellertid betydande. Vilka lagstiftningsåtgärder, som än vidtoges, måste i samband därmed, med hänsyn till gällande näringsfrihetsförordning, på ett fullt tydligt sätt angivas vilka slags affärer, den särskilda lagstiftningen skulle gälla. Härför erfordrades en omfattande utredning av på området sakkunniga personer. Denna utredning borde äga rum i omedelbar anslutning till revision av näringsfrihetsförordningen, vilken fråga kommerskollegium då hade under omprövning i annat sammanhang. Vid sådant förhållande borde förevarande framställning icke för det dåvarande föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I utlåtande den 2 juni 1913 rörande den ifrågasatta revisionen av näringsfrihetsförordningen tillstyrkte kommerskollegium, att Kungl. Maj:tt måtte uppdraga åt en kommitté att verkställa revision av samma förordning och därmed sammanhängande författningar.

Kommers-
kollegium.

Gross-
handlaren
H. Nilsson.

Härefter hemställde grosshandlaren Hermod Nilsson i Stockholm i en till överståthållarämbetet ingiven skrivelse den 26 mars 1914, att överståthållarämbetet ville hos Kungl. Maj:t föreslå sådan ändring i gällande lag och författningar, att av polismyndighet finge utövas kontroll över minuthandlarnas verksamhet rörande metall- och järnskrot samt lump m. m. Nuvarande frihet från all kontroll därutinnan, framhöll Nilsson, rent av provocerade till stöld, i det att en stor del av dessa småhandlande blundade för åtkomstsättet av godset. Från en affär, för vilken Nilsson vore förlagsgivare och som gjorde större inköp av dylika saker, hade under år 1913 undan för undan bortstulits för ej mindre än över 10,000 kronors värde; säkerligen tillgrepes endast i Stockholm årligen olovligen föremål av nu antydd art till betydliga värden. De i fabriker och metallaffärer sysselsatta arbetarnas moral undergrävdes ständigt, då de utan någon vidare risk bekvämt och snabbt kunde hos samvetslösa minuthandlare placera orätt åtkommet gods.

Sedan chefen för detektivavdelningen av Stockholms polis uti infordrat yttrande förordat införande av lagstiftning i syfte att åstadkomma nödig kontroll över handeln med begagnade eller kasserade saker, vilken kontroll vore av behovet synnerligen påkallad, samt jämväl polismästaren i Stockholm tillstyrkt förslaget att ställa ifrågavarande yrkesgrupp under särskild tillsyn, underställde överståthållarämbetet frågan Kungl. Maj:ts prövning, enär en lagändring i avsedda syftet syntes vara av omständigheterna påkallad och kunna leda till bättre ordning och större rätts-säkerhet inom de affärsområden, som därav komme att beröras.

Sveriges
industriför-
bund.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse den 13 juni 1914 förklarade sig Sveriges industriförbund på det livligaste understödja Nilssons ovanberörda framställning. Att olovligt tillgrepp av metallskrot och metalldelar förekomme i synnerligen stor omfattning inom järn- och metallindustrien torde, framhöll industriförbundet, icke gärna kunna bestridas. Att verksamt förhindra detta genom övervakning under arbetets fortgång, låte sig icke göra. De olika metalldelarna, som användes vid tillverkningen, samt det därvid uppkommande avfallet vore ofta av jämförelsevis ringa vikt och volym — särskilt i förhållande till saluvärdet — vadan det icke mötte någon svårighet att smussa undan dem och föra dem ut ur fabriken. De kvantiteter värdefullt material, som på detta sätt förkomme, torde åtminstone på många ställen vara mycket avsevärda. Vad som i främsta rummet vore ägnat att främja denna beklagliga trafik, vore den stora lättheten att utan större risk för upptäckt vinna avsättning för dylikt orättfånget gods. Detta berodde därpå, att handeln med dylika föremål vore fullständigt okontrollerad. En oheder-

lig köpman hade föga intresse av att förvissa sig om säljarens lovliga åtkomst till det utbudna och att avvisa detsamma, när det utbjödes under misstänkta omständigheter. Ju sannolikare det vore, att varan icke åtkommit på lovligt sätt, desto billigare vore vanligen det pris, till vilket den utbjödes, och desto mer inbringande bleve affären för köparen. Risken för obehagliga efterräkningar vore icke synnerligen stor. Godset kunde omedelbart nedsmältas eller på annat sätt göras oigenkännligt. För polismyndigheten vore det därför i regel förenat med oöverstigliga svårigheter att uppsåra och till vederbörligt straff befordra förövarna av tillgrepp av ifrågavarande art.

Efter det industriförbundet vidare påpekat, att flerstädes i utlandet missförhållanden i nu berörda hånseenden föranlett lagstiftningens ingripande, hemställde industriförbundet, att rätten att idka handel med metallskrot och därmed jämförliga föremål måtte regleras efter i huvudsak samma principer, som tillämpades i utlandet, särskilt i Norge.

Ytterligare anförde industriförbundet, att i Nilssons framställning påyrkats kontrollbestämmelser allenast beträffande minuthandeln med skrot. Det syntes dock kunna ifrågasättas, huruvida detta skulle bliva tillfyllest. Det låge nämligen nära till hands att befara, att, om grosshandeln på ifrågavarande område fortfarande lämnades fullständigt fri, sådana missförhållanden, som nu vore rådande inom minuthandeln, lättligen skulle komma att få insteg i grosshandeln, enär ej något hindrade, att en försäljare en gros kunde göra inköp från privata personer i huru små partier som helst.

Industriförbundet framhöll emellertid tillika, att kontrollen i vissa hånseenden ej behöfde göras lika sträng för grosshandeln som för minuthandeln, och framställde härutinnan förslag, för vilka nedan redogöres.

Kommerskollegium, som den 17 juni 1914 avgav utlåtande över Nilssons och industriförbundets framställningar, anförde däri, att nämnda framställningar berörde förhållanden inom handels- och näringslivet, vilka syntes kommerskollegium vara förtjänta av synnerligt beaktande och väl i behov av en reglering med löst lagstiftning. Angeläget vore ock, att åtgärder för ändamålet snarast möjligt vidtoges. Då den ingående utredning av på området sakkunniga personer, som för en dylik lagstiftning i ämnet torde få anses erforderlig, syntes komma att beröra åtskilliga frågor, vilka intimt sammanhänge med övriga spörsmål på näringslagstiftningens område, borde denna utredning äga rum i omedelbar anslutning till revisionen av näringsfrihetsförordningen. Vid sådant förhållande hemställde kommerskollegium, att ifrågavarande utredning måtte anförtros åt den kommitté, som kunde varda tillsatt för revision av

Kommers-
kollegium.

nämnda förordning och därmed sammanhängande författningar. Det vore emellertid, såsom av det anförda torde framgå, icke uteslutet, att frågan om lagstiftning angående kontroll å handel med metall, järnskrot m. m. kunde utan olägenhet avgöras före avslutningen av det övriga revisionsarbetet.

Stockholms
handels-
kammare.

Jämväl Stockholms handelskammare har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om vidtagande av åtgärder för undanröjande av de anmärkta missförhållandena. I skrivelse den 13 oktober 1914 anförde handelskammaren, att inför denna klagomål anförts däröver, att vid åtskilliga industriföretag, såsom t. ex. mekaniska verkstäder och boktryckerier, stölder av materialier förekomme i stor utsträckning, utan att man lyckades uppspåra förövarna av tillgreppen och förhindra deras upprepande. Till väsentlig del förklarades detta missförhållande bero därpå, att varor, som stules vid fabrikena, sedermera med lätthet kunde avyttras till i Stockholm befintliga lumpaffärer. Flera av dessa uppköpte med begärlighet dylika varor, ehuru de oskäligt låga pris, med vilka säljarna åtnöjdes, med all önskvärd tydlighet borde ådagalägga, att varan vore tjuvgods. Särskilt lockande vore metallvaror; en mängd små föremål kunde utan svårighet döljas vid utgåendet från fabriken, varjämte metallvarorna också med lätthet kunde göras oigenkännliga genom nedsmältning. Att avsevärda belopp på detta sätt tillgripes, syntes vara otvivelaktigt. Då effektiva åtgärder från fabrikenas sida svårigen kunde vidtagas till förhindrande av dylik trafik — att påbjuda kroppsvisitation vid utgången från lokalerna vore ju ej tänkbart — ansåge man det nödvändigt, att staten ingrepe genom lagstiftningsåtgärder. Vid prövning av den sålunda framlagda frågan hade handelskammaren kommit till den uppfattningen, att berörda missförhållande svårigen kunde motverkas annorledes än genom inskränkning av friheten till handel med skrot och lump samt genom anordnande av en sträng poliskontroll över dylik handel. En sådan kontroll borde emellertid icke begränsas till endast den egentliga skrot- och lumphandeln utan borde utsträckas till all yrkesmässig handel med begagnade föremål. Handelskammaren såge nämligen denna fråga ej endast ur synpunkten av de förluster, som handeln med stulna materialier förorsakade vissa industrier, utan tänkte därjämte på de samhällsvådliga följder, särskilt för den uppväxande ungdomen, vilka framkallades av den hos oss rådande lättheten att avyttra oärligt åtkomna varor; och hemställde handelskammaren, att åtgärder måtte vidtagas för genomförande av lagstiftning, som kunde vara ägnad att motverka handeln med tjuvgods.

Denna handelskammarens hemställan har rederiaktiebolaget Condor i skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 oktober 1914 och Sundsvalls barnavårdsnämnd i skrivelse den 16 februari 1915 biträtt. Bolaget påpekade därvid särskilt, att det vore allmänt bekant, hurusom i Stockholm i vinterlag liggande ångare ofta bleve plundrade i synnerhet på metall, som kunde bortbrytas från ångarnas röledningar m. m., varvid åverkan anställdes för mångdubbelt större belopp än värdet av det gods, som bortfördes; så gott som aldrig lyckades det att infånga och till laga näpst befordra förövarna av dylika brott, vilka till följd av den strafflöshet, som de brottsliga i regel kunde påräkna, med åren tagit allt större omfång.

Rederiaktie-
bolaget
Condor.
Sundsvalls
barnavårds-
nämnd.

Även Stockholms stads barnavårdsnämnd har hos Kungl. Maj:t gjort hemställan i ämnet. I skrivelse den 12 december 1914 anförde nämnden, att den under sin verksamhet upprepade gånger haft att handlägga anmälningar rörande minderårigas olovliga tillgrepp av skrot och liknande föremål å arbetsplatser. Talrikheten av sådana fall berodde helt visst dels på lättheten att obemärkt åtkomma sådana föremål, dels och ej minst på möjligheten att avsätta dem hos lump- och skrothandlare. Otvivelaktigt beginges därjämte ett flertal sådana tillgrepp av minderåriga, utan att nämnden därom erhöle kännedom, enär nyss nämnda omständigheter i hög grad hindrade upptäckten av tillgreppen. Detta medförde för många barn en så stark lockelse till oärligt tillgrepp, att de därigenom för första gången fördes in på brottets bana och, särskilt om deras förseelse ej upptäcktes, frestades att på den fortgå. Med hänsyn till det allmännas omvårdnad av barnens moraliska utveckling måste det därför vara önskvärt att, så vitt möjligt, försvåra de ifrågasvarande tillgreppen. Då väl ej något kunde göras för att hindra, att föremål av nämnda art lätteligen kunde åtkommas på arbetsplatserna, återstode att försvåra deras avyttrande till lump- och skrothandlare. Den offentliga kontrollen över dessas verksamhet borde därför genom lagstiftning skärpas.

Stockholms
stads barna-
vårdsnämnd.

Efter det nämnden redogjort för vissa åtgärder, som syntes nämnden kunna i sådant hänseende ifrågasättas, däribland stadgande av förbud för lump- och skrothandlare att av minderåriga inköpa skrot, lumpor och andra begagnade föremål, hemställde nämnden, att utredning måtte verkställas rörande de lagstiftningsåtgärder, som borde vidtagas för att hindra minderåriga att till lump- och skrothandlare försälja till sådan handel hörande föremål samt för att i det hela skärpa den offentliga kontrollen över lump- och skrothandeln.

Styrelsen för
Göteborgs
skolförening.

Vidare har jämväl styrelsen för Göteborgs skolförening i skrivelse den 31 mars 1916, under framhållande väsentligen av samma synpunkter som Stockholms stads barnavårdsnämnd gjort gällande, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att lump-, skrot- och kommissionshandel måtte förbjudas att driva affärer med minderåriga.

Metallsek-
tionen.

Slutligen har, med skrivelse till kommerskollegium den 22 juli 1915, en av vissa större en-gros-firmor inom metallbranschen bildad sammanslutning, kallad metallsektionen och räknande medlemmar inom Stockholm, Göteborg, Malmö, Västerås, Eskilstuna, Väsby och Köpenhamn, överlämnat ett med anledning av tid efter annan framkomna klagomål från industriella anläggningar rörande stölder av metall och metallskrot utarbetat förslag till stadganden angående ordnandet av handeln med metallskrot, vilket förslag innehåller jämväl förbud mot att från minderårig mottaga eller inköpa eller till sådan försälja metallskrot.

1916 års riks-
dag.

Vid 1916 års riksdag väcktes i andra kammaren av herr Lithander en motion, däri hemställdes, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning samt framläggande snarast möjligt av lagförslag angående kontroll av handeln med metall, järuskrot m. m.

Till stöd för motionen hänvisade motionären till industriförbundets skrivelse i ämnet och kommerskollegii utlåtande däröver samt framhöll, att rådande förhållanden gjorde det särskilt önskvärt, att verkstads- och varvsindustrien finge lagstiftningens stöd till snar reglering av de i nämnda skrivelse berörda missförhållanden.

Lagutskottet.

I sitt utlåtande i anledning av motionen anförde lagutskottet: utskottet funne det vara av erfarenheten bestyrkt, att det sätt, varpå den s. k. skrot- och lumphandeln mångenstädes bedreves, visat sig främja allvarliga missförhållanden och väl vara ägnat att påkalla lagstiftningens uppmärksamhet. De varor, som i denna handel omsattes, vore, innan de kommit i handlandens värjo och uppgått till något större parti, i regel av ringa värde och den vård, som vederbörande ägare om dem toge, i vanliga fall skäligen ringa. Det vore därför ej heller ägnat att väcka förvåning, att de ofta bleve föremål för olovligt tillägnande, därvid beklagligt nog minderåriga ej sällan vore de, som förövat tillgreppet. Att, såsom av talrika meddelanden i pressen framginge, tillgrepp av metallföremål och metalldelar under senare tid förekommit i stor omfattning, kunde särskilt vara förklarligt av de ovanligt höga pris, som dylika föremål för närvarande betingade; men även under normala förhållanden vore den olovliga trafik, som med dem dreves, sådan, att den förtjänade uppmärksamhet. Motionären syntes, anförde utskottet vidare, hava utgått från att det i synnerhet vore verkstads- och varvsindustrien,

som vore i behov av ökat skydd i nu förevarande avseende; och industriförbundets skrivelse uttalade även, att olovligt tillgrepp av metallskrot och metalldelar i synnerligen stor omfattning förekomme inom järn- och metallindustrien. Då nämnda industrier vore de, som väsentligen såsom råmaterial använde järn och metall, och oskyddade upplag av nedskrotade dylika varor ej sällan förefunnes vid dithörande industriella inrättningar, låge det i sakens natur, att, i den mån ett olovligt tillägnande av dylika föremål inom industrien ägde rum, det företrädesvis drabbade dessa industrier. Därav följde emellertid icke, att de i nämnda industrier anställda arbetare finge stämpas såsom särskilt lidande av oärlighet, och i den mån, en dylik mening skulle kunna ur motionen och nämnda skrivelse utläsas, hade utskottet all anledning att taga bestämt avstånd därifrån.

Ju större lättheten vore att utan fara för upptäckt avyttra tillgripna föremål av ifrågavarande art, desto större bleve, framhöll utskottet vidare, frestelsen att föröva tillgreppen och därigenom förskaffa sig en, om ock jämförelsevis ringa penning. Det kunde icke förnekas, att den okontrollerade rörelse, som för närvarande här i landet bedrives av dem, vilka idkade handel med skrot och lump, i hög grad underlättade avyttrandet av olovligt åtkommet dylikt gods samt försvårade upptäckten av begångna förbrytelser. Oavsätt de icke alls ovanliga fall, då dessa handlande, med vetskap om den olovliga åtkomsten eller åtminstone med full anledning att misstänka densamma, inköpte tillgripna föremål, gjorde de sig i allmänhet icke något besvär med att taga reda på vare sig vilka de personer vore, som utbjöde gods till försäljning, eller varifrån godset härstammade. Vore godset olovligen åtkommet, bleve fortjänsten av inköpet vanligen så mycket större, och risken vore ringa, då godset omedelbart kunde genom nedsmältning eller bearbetning göras oigenkännligt. Från polismyndigheternas sida hade ock klagomål framkommit därover, att deras arbete för upptäckande av begångna tillgrepp av skrot, metalldelar, tomsäckar o. d. i högsta grad försvårades genom den lätthet, tjuvarna hade att till skrot- och lumphandlande sälja sitt tjuvgods, så länge varje kontroll över dessa handlande och deras affärer saknades. Uppenbart torde även vara, att, därest en effektiv kontroll anordnades, ett bättre sakernas tillstånd skulle inträda.

Sedan utskottet erinrat om, att kommerskollegium auset, att den utredning, som vore erforderlig för genomförande av lagstiftning å ifrågavarande område, helst borde äga rum i omedelbar anslutning till en allmän revision av näringsfrihetsförordningen, förklarade utskottet, att det syntes utskottet, som om en lagstiftning av det slag, varom här vore

fråga, och till vilken en förebild i viss mån finnes i kungörelsen angående villkoren för idkande av pantånerörelse, borde vidtagas oberoende av det säkerligen vidlyftiga arbete, som en revision av näringslagstiftningen i dess helhet komme att kräva. Då dessutom detta arbete ännu icke påbörjats, och utskottet i likhet med kommerskollegium funnit, att åtgärder för det ändamål, som nu närmast åsyftades, snarast möjligt borde vidtagas, hemställde utskottet, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes efter verkställd utredning låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser för kontroll över sådan handelsrörelse, som hade till ändamål att idka uppköp och försäljning av metalldelar, järnskrot, lump eller därmed jämförliga artiklar.

Denna lagutskottets hemställan bifölls av riksdagen, som den 6 maj 1916 avlät skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t.

På grund av nådigt bemyndigande att tillkalla sakkunnig person att verkställa utredning rörande den av riksdagen åsyftade kontroll och till Kungl. Maj:t inkomma med av utredningen föranledda förslag till lagbestämmelser i ämnet, tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet härefter f. d. hovrättsrådet G. Lilienberg att utföra nämnda arbete; och har han den 18 november 1916 avlämnat av honom verkställd utredning och uppgjort förslag till lagbestämmelser i ämnet.

Utländsk lag-
stiftning.

Berörda utredning innehåller en redogörelse för den å ifrågakvarande område inom vissa länder gällande lagstiftning, vilken redogörelse, med tillägg av först senare inkomna upplysningar angående förhållandena i Frankrike och med vissa smärre jämkningar i övrigt, är av följande lydelse:

Norge.

»Vad Norge beträffar stadgar lagen om handelsnärings den 16 juli 1907 i 28 §, sådan denna lyder enligt lag den 18 juli 1913, att handel med begagnade eller kasserade saker kan drivas allenast efter särskilt tillstånd av polismyndighet, samt att avgift av sådan näring och föreskrifter för densamma utövande kunna fastställas av kommunen.

Kristiania stadsstyrelse har den 22 november 1906 antagit bestämmelser rörande handel med »brukte eller kasserte gjenstande», vilka bestämmelser den 12 december samma år stadfästas av regeringen.

Dessa bestämmelser föreskriva, att för av polismyndighet meddelat tillstånd till handel med »brukte eller kasserte ting» erlägges till stadskassan en årlig avgift av tio kronor. Tillståndet gäller blott för ett år (kalenderår) och kan återkallas i händelse av överträdelse av nämnda bestämmelser. Enligt 2, 3 och 4 momenten av samma bestämmelser gäller följande: Handelsrörelsen må utövas allenast på ställe och i rum, som godkännas av polismyndigheten och alltid äro tillgängliga för kon-

troll av denna. De inköpta föremålen få ej förr än efter förloppet av sju dagar från inköpet förvaras utanför nämnda ställe eller rum. Över ingångsdörren skall handelsidkarens namn vara tydligt anbragt. Handelsrörelse av detta slag får hållas öppen allenast under den i stängningsförrordningen angående köpmansförrättningar i allmänhet bestämda tid. Föremål, som inköpts eller mottagits till försäljning, får ej avhändas, förändras, smältas eller tillintetgöras förr än efter förloppet av sju dagar, från det föremålet kom i handelsidkarens besittning, så framt ej föremålet köpts från någon, som har tillstånd att driva handelsrörelse av ifrågavarande slag. På lämpligt sätt skall föremål förses med märklapp med nummer. Handelsidkaren skall vidare föra en av polismyndigheten godkänd förteckning över inköp a eller till försäljning mottagna föremål. I denna förteckning skola införas föremålens nummer, tydlig uppgift om eller beteckning på föremålet, den persons namn, ställning och adress, från vilken föremålet inköpts eller mottagits, dagen för köpet samt dagen, då föremålet försåldes, ävensom den persons namn och adress, till vilken det avhänts. Handelsidkaren är skyldig att när som helst för polismyndigheten framlägga såväl nu nämnda förteckning som ock föremål, som finnes i hans värdje, evad det uppförts på förteckningen eller ej. Polismyndighet kan emellertid i särskilda fall eller för särskilda slag av föremål meddela befrielse från nu anmärkta bestämmelser i 2, 3 och 4 momenten. Slutligen föreskrives, att handelsidkaren får ej köpa eller mottaga begagnade eller kasserade föremål av personer, som synas vara under 18 år. Överträdelse av dessa bestämmelser straffas i överensstämmelse med strafflagens § 336 och § 339.2

Den förra av dessa paragrafer stadgar bötesansvar för handelsidkaren för underlåtenhet att föra ovan omförmålta förteckning och för rättsstridig vägran att utlämna hos handelsidkaren anträffat föremål, där anledning ej finnes att betvivla, att detta genom straffbar handling avhänts annan. Med böter eller fängelse intill sex månader straffas handelsidkare eller dennes medhjälpare, som gör oriktig införing i förteckningen eller döljer eller nekar att för polismyndighet förevisa denna eller något föremål, som rörelsen avser, eller lämnar oriktigt eller ofullständigt meddelande om sådant eller medverkar därtill. I händelse av upprepad brottslighet eller sådan brottslighet, som, enligt vad nu nämnts, belagts med böter eller fängelse, kan rätt att fortsätta näringen frånkännas handelsidkaren.

Enligt 339 § 2 mom. är straffet böter för den, som överträder någon av offentlig myndighet med hänsyn till lag och under hot med straff given föreskrift.

Danmark.

I Danmark stadgar lagen den 29 december 1857 om hantverks- och fabriksdrift samt handel m. m., att rätt till utövande av näring, som ej är fri, förvärfvas i allmänhet genom erhållande av, i köpstad »borgerskab» och på landet näringsbevis. För vinnande av borgerskab eller näringsbevis, vilka meddelas, det förra av magistrat och det senare av politiföreståndaren, fordras i allmänhet att vara myndig, att uppfylla vissa betingelser i fråga om befogenhet att råda över sitt gods, att ej hava dömts till visst straff eller offentligt arbete eller stå under tilltal för brott, som kan medföra dylikt straff, samt att, i händelse infödingsrätt saknas, hava under åtminstone fem år i riket uppehållit sig och ärligen försörjt sig. Envar, som vinner borgerskab eller näringsbevis, har, såvitt ej i lagen annorledes föreskrives, rätt att driva handel. Borgerskabet eller näringsbeviset meddelas, med iakttagande av vissa närmare bestämmelser, på att driva antingen grosshandel, köpmanshandel eller detaljhandel.

Den, som äger rätt till köpmanshandel, kan emellertid ej utan särskilt borgerskab driva s. k. marschandiserhandel (d. v. s. handel med allehanda slags begagnade saker); likaså äro från detaljhandlare tillkommande rätt att driva handel i allmänhet undantagna allehanda begagnade saker, som höra under marschandiserhandeln, med undantag av gamla böcker. Beträffande köpstäderna stadgas särskilt i 49, 50 och 51 §§ följande: i avseende å handel med sådana begagnade saker, som bruka vara föremål för marschandiserhandel, meddelar magistraten borgerskab, för så vitt vederbörande ej är för polismyndigheten känd från någon ofördelaktig sida. Till handel med gamla böcker och gammalt järn meddelas på ansökan särskilt borgerskab under iakttagande av de vanliga reglerna för meddelande av borgerskab; dock att dessa artiklar anses tillika hänhöra under marschandiserhandel. Magistraten äger vidare lämna tillstånd till handel med lump (»klude»), ben, glas- och porslinsavfall, gamla tågstumpar, gammalt läderavfall och andra dylika som obrukbara kasserade föremål på villkor, *dels* att handeln inskränkes till nämnda artiklar, att tillstånd lämnas allenast person, om vilken ej något ofördelaktigt är polismyndigheten känt, samt att tillståndet utan vidare förverkas, så snart vederbörande gör sig skyldig till oredligt förhållande eller enligt polismyndighetens åsikt ådragit sig misstauke för döljande av tjuvgods eller upprepade gånger finnes handla med föremål, som tillståndet ej avser, *dels ock* att dylik handel skall vara underkastad varje föreskrift, som sundhetspolisen kan anse erforderlig, och följaktligen ej får drivas eller hava upplag på plats, som ej av sundhetspolisen finnes passande, samt att envar, som erhållit tillståndsbevis till sådan

handel, skall, innan han begagnar sig av detta, uppvisa det för polismyndigheten. För landet utställes enligt 57 § under samma villkor som i köpstad ett särskilt näringsbevis för marschandiserhandel.

Tillika må anmärkas, att enligt 23 § äga fabrikanter och hantverkare att saluhålla begagnade saker, så framt de höra till deras fack.

Lagen innehåller vidare bestämmelser om ansvar för den, som idkar näring utan att vara därtill berättigad, och stadgar tillika, att, om någon, som är berättigad till marschandiserhandel eller till handel med gamla böcker eller gammalt järn, tredje gången beträdes med att hava gjort sig skyldig till handel med föremål, som ligga utanför området för dylik handelsrörelse, eller att hava överträtt vissa särskilt meddelade förbud att tillhandla sig något av vissa personer (såsom militärer m. fl.), bör borgerskabet vara förverkat; så bör ock vara förhållandet, när vederbörande, för att hava vid inköp visat otillförlitlighet eller oförsiktighet, ådrager sig straff andra gången enligt 1 § i förordningen den 24 september 1841 om huru i vissa fall den skall anses, som finnes hava i sin besittning stulna saker, eller enligt andra lagbud.

Under senare år har i Danmark upprepade gånger från olika håll riktats framställning till regeringen om utfärdande av nya bestämmelser angående handel med begagnade saker och dylikt. I anledning härav utarbetades inom danska kriminalistföreningen ett utkast till lag angående handel med brukade saker, vilket utkast förelåg till föreningens årsmöte år 1911.

Enligt detta utkast skall sådan handel, som avses i 49—51 och 57 §§ i 1857 års lag, ej få idkas utan särskilt tillstånd. Dylikt tillstånd meddelas av polismyndighet endast åt den, om vilken något ofördelaktigt ej är känt av polismyndigheten, och på villkor, att tillståndet kan väntas bliva utan vidare återtaget, om vederbörande finnes hava gjort sig skyldig till oredligt förhållande, enligt polismyndighetens åsikt ådragit sig misstanke för tjuvgömmeri eller överträtt föreskrifterna i den föreslagna lagen. Den, som erhållit tillstånd, skall, innan han använder sig av detsamma, hos polismyndigheten anmäla var han ämnar driva förrättningen. Flyttas förrättningsstället, skall likaledes anmälan därom göras hos polismyndigheten. Förrättningen må drivas genom en föreståndare, som dock måste auktoriseras av polismyndigheten och uppfylla samma betingelser, som erfordras för erhållande av tillstånd till idkande av handelsrörelse av samma slag. Envar vid rörelsen sysselsatt person, som icke uppfyller nämnda betingelser, äger polismyndigheten fördra skola avlägsnas, i fall det upplyses, att honom betros att på egen hand avsluta köp. Justitieministeriet fastställer i regulativ huruvida, i vilket omfång

och på vad sätt handelsidkaren är pliktig att föra böcker och att påfordra, att kund förevisar legitimation, liksom justitieministeriet i övrigt kan giva sådana föreskrifter angående rörelsens drift, som hänsyn till rättssäkerheten vid varje tidpunkt kräver. Handelsidkaren är vidare skyldig att, innan han uppköper föremål, vara uppmärksam på omständigheter, som äro ägnade att väcka misstanke om, att säljaren ej lovligen åtkommit godset. Den, som på grund av justitieministerns regulativ är skyldig att föra ett märke- eller nummerregister över vissa efterlysta föremål, må ej till köp mottaga föremål, som är försett med märke eller nummer, innan han i registret eftersökt detsamma. Handelsidkaren må ej avsluta köp med person under 18 år, med berusad eller med person, som ej kan legitimera sig på i regulativet föreskrivet sätt. När säljaren icke är handelsidkaren personligen känd, må cyklar, symaskiner, uniformer, omanglade tvättkläder, ofullbordat hantverks- eller fabriksarbete, föremål, försett med förrättnings eller institutions egendomsmärke, icke mottagas, utan att bevis om lovlig åtkomst företes. Vidare åligger det handelsidkaren att mottaga och i tidsföljd bevara sådana meddelanden angående tappade, stulna eller på annat straffbart sätt ägaren fränhända föremål, som tillsändas honom från polismyndighet eller domstol. Han skall genast noga genomgå sådant meddelande och jämföra de uppgivna märkena, numren och signalementen med de i hans böcker uppgivna och snarast möjligt jämföra dem med lagret. Uppstår hos honom grundad misstanke om, att säljaren saknar laglig åtkomst, eller finnes köpt föremål vara efterlyst, skall polismyndigheten ofördröjligen underrättas, samt misstänkt föremål och, om möjligt, jämväl den, som utbjudit föremålet, kvarhållas, till dess polismyndigheten kommer tillstädes. Handelsidkaren är pliktig att när som helst lämna polismyndighet tillfälle att i förrättningslokaler och lagerrum kontrollera, att i lagen givna föreskrifter efterlevas, samt att meddela polismyndighet varje upplysning, som kan antagas vara av betydelse för dess efterforskningar. Polismyndigheten har att utöva ständig tillsyn över handelsrörelsen. Uppköpt brukad sak får icke säljas förr än efter förloppet av fyra dagar från inköpet. Envar, som finnes skyldig till överträdelse av de i strafflagens 23 eller 24 kapitel omhandlade förbrytelser (stöld, rån, röveri och hot) eller till förnyad överträdelse av den föreslagna lagen, kan frändömas rätten till handel med begagnade saker.

Tyskland.

Jämväl i Tyskland finnas meddelade särskilda bestämmelser rörande handelsrörelser av ifrågavarande art.

Den för tyska riket gällande »Gewerbeordnung» skiljer mellan fast

(»stehender») utövande av en näring och utövande av näring under kringdragande (»Gewerbebetrieb im Umherziehen»). Vad det förra beträffar, har den, som börjar självständig drift av fast (»stehender») näring, att samtidigt därmed göra anmälan därom; i Preussen skall sådan anmälan göras hos vederbörande kommunalmyndighet. För vissa näringar erfordras dessutom särskilt tillstånd; är sådant föreskrivet för påbörjande av en näring, kan polismyndigheten, om näringen utan tillstånd börjas, förhindra fortsättningen av driften av densamma.

Den, som börjar fast drift av »Trödelhandel» d. v. s. handel med begagnade kläder, begagnade sängkläder eller begagnade tvättkläder, minuthandel med gamla metallredskap, med metallavfall eller dylikt (»Handel mit gebrauchten Kleidern, gebrauchten Betten oder gebrauchter Wäsche, Kleinhandel mit altem Metallgeräthe, mit Metallbruch oder dergleichen») eller av minuthandel (»Kleinhandel») med garnavfall eller rester (»Dräumen») av siden-, ylle-, bomulls- eller linnevävnader, har att vid driftens öppnande därom göra särskild anmälan; i Preussen göres denna hos polismyndighet.

Föreligga förhållanden, vilka ådagalägga dylik näringsidkares otillförlitlighet i avseende å den ifrågavarande rörelsen, skall denna förbjudas. Klagan över dylikt beslut är medgiven. Har rörelsen förbjudits, kan efter förloppet av minst ett år därefter vederbörande minister i den särskilda förbundsstaten eller myndighet, som av honom bestämmes, medgiva rörelsens återupptagande.

»Trödelhandel» kan, såvitt lagen ej uttryckligen begränsar densamma till »Kleinhandel», bedrivas även såsom grosshandel.

Enligt avgöranden, som i särskilda fall träffats av Kammergericht i Preussen, avser »Trödelhandel» handel med föremål, vilkas värde genom ålder eller begagnande förminskats, men ej med föremål, vilkas värde genom ålder förhöjts (antikviteter), och omfattar handel med föremål såväl av ädel som av annan metall samt jämväl handel med begagnade möbler, begagnade velocipeder och gamla ur, och under begreppet »begagnade kläder» komma beklädnadspersedlar av alla slag, exempelvis jämväl begagnade skodon, även om de först efter reparation utbjudas till återförsäljning.

Enligt stadgande i näringsförordningen äger vidare vederbörande minister i den särskilda förbundsstaten att utfärda föreskrifter om, på vilket sätt den, som driver »Trödelhandel» eller minuthandel av ovan nämnda slag, har att föra sina böcker och vilken poliskontroll över omfånget av och sättet för rörelsens idkande, han har att underkasta sig.

I fråga om uppköp eller utbjudande av varor gälla för dessa

handelsrörelser, liksom för andra, särskilda bestämmelser. Sålunda får idkare av fast näring icke, med visst undantag, varom nu ej är fråga, inom området för den kommun, där han är bosatt eller dit han förlagt sin rörelse, från hus till hus eller på offentlig väg, gata, plats eller annat offentligt ställe för återförsäljning uppköpa eller utbjuda vissa föremål, som ej få uppköpas eller utbjudas under kringdragande (»im Umherziehen»); dock att förbunds-tats regering kan, om behov därav föreligger, medgiva undantag därifrån. Till föremål av dylik art höra begagnade kläder, begagnade tvättkläder, begagnade sängkläder, garnavfall, rester av siden-, ylle-, linne- eller bomullsvävnader, guld- och silververor, brottstycken av guld eller silver, fickur, stöt-, hugg- och skjutvapen, smycken, glasögon och optiska instrument, men i övrigt ej gamla metallredskap och metallavfall (»altes Metallgerät, Metallbruch»); förbundsrådet äger dock, så framt så kan anses behöfligt. förordna, att uppköp eller utbudande av vissa av nämnda varor må äga rum under kringdragande.

För särskild kommun kan tillika av vederbörande myndigheter bestämmas, att person, som inom kommunen har bostad eller dit förlagt rörelse, måste förskaffa sig särskilt tillstånd för att inom kommunens område på offentlig väg, gata, plats eller annat offentligt ställe eller utan föregående anmaning från hus till hus utbjuda varor eller för återförsäljning uppköpa varor hos annan person än köpman eller sådan, som framställer varorna, eller på annat ställe än i öppet försäljningsställe eller uppsöka beställning på varor hos person, i vilkens näring vara av det utbudna slaget ej finner användning. Dylikt särskilt tillstånd erfordras likväl ej i fråga om vissa slags varor, vartill dock ej höra sådana, som ovan angivits utgöra föremål för »Trödelhandel» och därmed likställd rörelse.

Den, som vill utom området för den kommun, där han är bosatt, eller därmed på grund av särskilt beslut likställt område, utan att grunda fast näringsverksamhet och utan föregående anmaning, i egen person annorledes än å marknad utbjuda varor eller uppsöka varubeställningar eller hos annan person än köpman eller å annat ställe än i öppet försäljningsställe för återförsäljning uppköpa varor (»Gewerbebetrieb im Umherziehen»), måste förskaffa sig ett särskilt tillståndsbevis, som av vederbörande förvaltningsmyndighet utfärdas för ett kalenderår. Undantag gäller dock i fråga om utbudande av vissa varor, huvudsakligen vissa lantbruks- eller skogsprodukter eller därmed jämförliga alster eller vissa av utbudaren själv förfärdigade föremål.

Rörande tillämpningen av stadgandena i näringsförordningen hava utfärdats vissa särskilda bestämmelser. Enligt vad i sådant hänseende föreskrivits för Preussen har vederbörande polismyndighet, då anmälan om idkande av »Trödelhandel» eller minuthandel med garnavfall m. m. göres, att pröva näringsidkarens tillförlitlighet, i nödfall genom efterfrågan hos polismyndigheten i hans födelseort. Ådagaläggas härvid omständigheter, vilka visa hans otillförlitlighet i avseende å den tillämnade rörelsen, skall han uppfordras att frivilligt inställa denna; rättar han sig ej härefter, har polismyndigheten att hos vederbörande myndighet anhängiggöra talan om förbuds meddelande. Så skall ske, ej allenast om rörelsen påbörjats, utan även om den kan förväntas snarligen skola påbörjas eller den endast skenbart inställts och det synes berättigat antaga, att den skall snart åter öppnas. Polismyndigheten har vidare att sorgfälligt övervaka utövändet av handelsrörelse av ifrågavarande slag och underkasta handelsidkarens tillförlitlighet regelbundet återkommande prövning. Synes det härvid nödvändigt att förbjuda rörelsens fortsättande, skall handelsidkaren uppmanas att inställa densamma; efterkommer han ej dylik uppmaning, har polismyndigheten att väcka talan om meddelande av förbud.

I fråga om det sätt, på vilket handelsidkaren har att föra sina böcker, och den poliskontroll över rörelsens omfång och sättet för dess drivande, han har att underkasta sig, har i Preussen utfärdats en ministeriell förordning den 30 april 1901, i vilken vissa förändringar vidtagits den 26 juli 1902 och den 24 augusti 1910. I denna förordning stadgas följande:

Den, som driver »Trödelhandel» eller minuthandel med garnavfall eller rester av siden-, ylle-, bomulls- eller linnevävnader, är skyldig att föra en i enlighet med föreskrivet formulär inrättad bok över sina inköp och försäljningar. Boken skall vara varaktigt inbunden och försedd med fortlöpande sidtal. Före dess ibruktagande skall den avstämplas av polismyndigheten med angivande av sidantalet. I boken får ej vidtagas radering eller inskrivning göras oläslig; ej heller får boken vare sig helt eller delvis förstöras. Alla inköps- och försäljningsaffärer skola omedelbart efter avslutandet fullständigt inskrivas med bläck på tyska språket och med tyska eller latinska bokstäver. Därvid gör det ingen skillnad, om det är fråga om begagnade eller om nya saker. Inköpsaffärer införas allt efter deras avslutande under fortlöpande nummer. De inköpta föremålen skola noga betecknas till art ävensom till antal, mått eller vikt, därvid särskilda kännemärken (fabriksnummer på ur

o. s. v.) angivas. Försäljning skall inskrivas i därför avsedd spalt bredvid inskrivningen av inköpet av det återförsålda föremålet. Vid alla inskrivningar skola den persons för- och tillnamn, stånd, bostadsort och bostad, med vilken affären avslutats, noga antecknas. Angående riktigheten av de uppgifter, som lämnas härom, har idkare av »Trödelhandel», såvida han ej känner säljarens person, att förvissa sig genom företeende från dennes sida av legitimationspapper (kvitton, skattsedel, arbetsbok o. s. v.). Inskrivning av födelseort och födelsedag verkställas blott, om de företedda papperen lämna upplysning därom. Polismyndighet kan förordna, att två affärsböcker samtidigt skola föras, av vilka den ena skall avse inskrivningar på dagar med jämnt datum i månaden och den andra inskrivningar på dagar med ojämnt datum. För affärsbokens ordentliga förande är idkare av »Trödelhandel» personligen ansvarig, även om han låter föra den av annan. — Affärsbok, som ej mer skall användas, skall avslutas med angivande av dagen härför, företes för polismyndigheten för bekräftelse av avslutandet och därefter under tio år bevaras. Efter avslutandet får inskrivning i boken ej verkställas. Detsamma gäller, om rörelsen inställes.

Idkare av »Trödelhandel» är vidare pliktig att, ordnade i tidsföljd, bevara alla honom från myndigheter eller privatpersoner tillhandakomna underrättelser rörande förlorade eller ägaren rättsstridigt frånhända saker samt att utan dröjsmål efterse, om dessa äro förtecknade i hans affärsböcker eller befinna sig bland de föremål, han innehar för försäljning. Anträffas föremålen, eller vinnes upplysning om var de finnas, skall inom 24 timmar därefter underrättelse därom lämnas polismyndigheten. — Går affär över på annan, skola förhandenvarande affärsböcker och nyssnämnda underrättelser överlämnas till efterträdaren. — De föremål, som förvärvas i driften av »Trödelhandel», skola alltid vara försedda med en mot numret i affärsboken svarande yttre synbar beteckning. De skola förvaras i särskilda rum eller förvaringsställen eller, där detta ej låter sig göra, i allt fall hållas skilda från andra likartade föremål. Förvaras de i andra än omedelbart för »Trödelhandel» använda affärsrum, skall förvaringsorten angivas i affärsboken. På i mängder uppköpt gammalt metallgods och dylikt (»altes Metallgerät, Metallbruch und dergleichen») äger dock denna bestämmelse angående anbringande av beteckning och förvarande ej tillämpning. — Polismyndighet och dess organ äga befogenhet att när som helst granska driften av en »Trödelhandel» eller minuthandel med garnavfall m. m. Vederbörande tjänsteman skall alltid lämnas tillträde till affärs- och lagerrummen; på anhållan skola

affärsböckerna på polismyndighetens ämbetsrum föreläggas honom till granskning. Vidare skola på begäran de för »Trödelhandel» uppköpta föremålen företes för honom, och varje äskad upplysning angående affärsrörelsen sanningsenligt lämnas.

Enligt en ministeriell kungörelse skall affärsbok minst en gång årligen granskas.

Berlins handelskammare fäster i ett meddelande till Stockholms handelskammare uppmärksamheten därpå att, enligt ett av Kammergericht den 27 september 1906 meddelat utslag, idkares av »Trödelhandel» bokföringsplikt omfattar samtliga inköpsaffärer i hans affärsrörelse, även sådana, som ej röra föremål för »Trödelhandel».

I vissa fall kan medgivnas befrielse från nu omförmälta bokförings-skyldighet. Enligt särskilda ministeriella kungörelser kan skomakare, som yrkesmässigt befattar sig med uppköp och försäljning av begagnade skodon, i Berlin av polispresidenten och i övriga orter av regeringspresidenten befrias från dylik skyldighet; detsamma gäller ock om idkare av »Trödelhandel» i fråga om affärer av nu antydda slag.

Överträdelse av ovan anmärkta stadganden i näringsförordningen eller de ministeriella förordningarna straffas med böter eller, i händelse av oförmåga att gälda dessa, med fängelse.

För Berlins polisområde är genom en polisförordning av den 26 februari 1853, vilken såsom ännu giltig ånyo utfärdats genom en kungörelse av den 7 maj 1889, stadgat, att envar, som yrkesmässigt bedriver uppköp av förarbetade eller begagnade föremål, till vilka särskilt äro att räkna metallredskap och smycken, för att under förändrad form åter föra de uppköpta föremålen i handel eller för att nedsmälta dem, skall, så vida hans affärsrörelse icke faller under bestående föreskrifter rörande »Trödelhandel» och han följaktligen ej har att rätta sig efter dessa, över sina uppköp föra bok, i vilken dessa efter tidsföljd med noggrann beskrivning av föremålen, uppgift på säljaren och inköpspriset skola antecknas. Denna bok skall på anfordran föreläggas tjänsteman, som fått kontrollen åt sig uppdragen, till granskning. Överträdelse av förordningen straffas, så framt ej enligt allmän lag hårdare straff är förskyllt, med böter, eller i händelse av oförmåga att gälda dessa, med motsvarande frihetsstraff.

Enligt den för Österrike gällande, den 16 augusti 1907 publicerade näringsförordningen indelas näringarna i fria näringar, hantverksmässiga näringar och näringar, för vilkas bedrivande erfordras särskild koncession.

Österrike.

För rätt att självständigt driva näring fordras i regel att äga rätt

att själv förvalta sin förmögenhet. Den, som vill driva näring, som hör till de s. k. fria näringarna, har att dessförinnan därom göra anmälan hos vederbörande myndighet med uppgift å stället, där rörelsen skall utövas. Vill någon utöva näring, för vilken erfordras särskild koncession, har han att göra ansökan om sådan. Koncession lämnas endast åt den, som är till närings utövande i allmänhet berättigad och vilkens tillförlitlighet i avseende å den näring, för vilken sökes koncession, kan anses ådagalagd. Beviljande av koncession är tillika beroende därav, att hinder ur polissynpunkt ej möter.

Till näringar, för vilkas bedrivande erfordras koncession, hör bland andra »Trödlergewerbe». Vid fråga om beviljande av koncession för dylik näring liksom för vissa andra näringar skall tagas hänsyn till lokala förhållanden och för sådant ändamål vederbörande kommunalmyndighet höras.

Näringsidkare kan utöva sin näring genom ställföreträdare; sådan måste besitta de för självständig drift av näring av sådant slag erforderliga egenskaperna; näring, för vars utövande erfordras särskild koncession, kan följaktligen utövas av ställföreträdare, allenast så framt denne godkänts av vederbörande myndighet.

Med indragning för alltid eller för bestämd tid av näringsrättigheten bestraffas

- a) näringsidkare, som oaktat upprepade bestraffningar finnes skyldig till överträdelse av föreskrifterna angående närings utövande,
- b) näringsidkare, som tillträder näring, vilkens utövande annan på grund av förbrytelse gått förlustig, för att främja närings fortsatta drivande genom denne och som beträdes med förbrytelse av enahanda art som den, i anledning av vilken den sistnämnde förlorat sin rätt till näringen.

Utövas näring genom ställföreträdare, straffas denne för överträdelse av givna stadganden. Jämte ställföreträdaren kan innehavaren av näringen straffas, om överträdelsen begåtts med hans vetskap eller om han kan anses hava felat i erforderlig omsorg i fråga om den uppsikt, han med hänsyn till förhållandena själv kunnat ägna rörelsen, eller i fråga om val av eller uppsikt över ställföreträdaren. Förlust av näringsrätten, där sådan kan förekomma, inträder allenast, om överträdelsen begåtts med näringsinnehavarens vetskap och han varit i stånd att hindra densamma.

Förutom i ovan nämnda fall kan på administrativ väg rätt till utövande av näring indragas för bestämd tid eller för alltid, om näringsidkare dömes till ansvar för vissa förbrytelser och under det föreliggande

omständigheter är att befara, att fortsatt bedrivande av rörelsen skulle leda till missbruk, och, i fråga om näring, för vars utövande erfordras koncession, särskilt om näringsidkaren efter upprepad skriftlig varning låter handlingar komma sig till last, på grund av vilka den i lagen uppställda fordran på tillförlitlighet synes lida intrång.

Rörande det sätt, på vilket innehavare av »Trödlergewerbe» har att föra sina böcker, och den poliskontroll över omfånget av och sättet för näringens utövande, han har att underkasta sig, meddelas bestämmelser i särskild förordning.

I denna, som den 2 maj 1884 utfärdats av vederbörande ministerier, stadgas, att innehavare av »Trödler»-näring är pliktig att föra en affärsbok rörande sina inköp och försäljningar för rörelsen. I denna bok skola införas, utan hänsyn till inköpspriset, inköp och försäljning av alla guld- och silvervaror, juvelerareartiklar, konst saker och antikviteter ävensom av vapen, för så vitt sådana överhuvud få föras i rörelsen, samt, så framt inköpspriset överstiger ett belopp av fem österrikiska gulden, inköp och försäljning av varje annat föremål. Affärsboken skall förses med fortlöpande sidtal samt genomdragas med band, vars ändar skola av vederbörande myndighet förseglas. Denna myndighet har ock att förse boken med intyg om uppvisandet inför myndigheten.

Affärsboken skall innehålla rubriker för löpande nummer, det inköpta föremålet, dagen för inköpet, säljarens uppgivna namn, stånd och bostad med anmärkning, huruvida säljaren är för näringsidkaren personligen bekant, inköpspriset, dagen för försäljningen, försäljningssumman och anmärkningar. Boken skall städs hållas i ordentligt skick; radering däri får ej företagas och inskrivning ej göras oläslig.

De underrättelser rörande förkomna eller ägaren rättsstridigt frånhända föremål, som från myndigheter tillhandakomma näringsinnehavaren, skall denne bevara ordnade efter tidsföljd och på anmodan förete för vederbörande kontrollerande myndighet. Detsamma gäller ock om alla sådana skriftliga underrättelser, som komma näringsidkaren till handa från privatpersoner.

Vederbörande förvaltningsmyndighet är skyldig att företaga periodiska revisioner i näringsidkarens affärslokaler; tillika äga vederbörande myndigheter rätt att när som helst anställa efterforskningar i affärslokalerna, granska affärsböckerna och underkasta rörelsens drift revision samt avhjälpa iakttagna oordentligheter eller föranstalta om deras avhjälpan. Näringsidkaren är pliktig att lämna myndigheterna varje äskad upplysning rörande affärens drivande. Överträdelse av förordningens

föreskrifter straffas i enlighet med näringsförordningens bestämmelser, så framt ej stadgandena i strafflagen komma till användning.

Genom en särskild ministeriell förordning den 6 juli 1886 hava fastställts bestämmelser för avgörande av frågan om vilken näringsverksamhet, som faller under begreppet »Trödlergewerbe», och vilken, som faller under begreppet antikvitetshandel; näringsverksamhet av sistberörda slag hör till de fria näringarna.

Enligt antydda bestämmelser omfattar »Trödlergewerbe» inköp och försäljning av begagnade föremål (varor) av alla slag, med undantag av sådana föremål, beträffande vilka rätten till handel är bunden vid särskild koncession. Med iakttagande av denna begränsning har idkare av »Trödlergewerbe» därför ock rätt att i sin rörelse föra begagnade eller gamla föremål, som besitta historiskt värde eller konst- eller samlarevärde (»Liebhaberwerth»). Antikvitetshandel omfattar däremot allenast inköp och försäljning av gamla föremål d. v. s. sådana, vilkas förfärdigande ej förekommer nu för tiden och som eftersökas på grund av sitt historiska värde eller konst- eller samlarevärde, likvisst med undantag av sådana föremål, beträffande vilka rätten till handel är beroende av särskild koncession. Antikvitetshandlare är ej skyldig att föra sådan särskild affärsbok, som av idkare av »Trödlergewerbe», enligt vad ovan sagts, skall föras.

Den allmänna för Österrike gällande näringsförordningen äger ej tillämpning å gårdfarihandel och annan uteslutande under kringvandrande utövad näringsverksamhet, i vilka hänseenden gälla särskilda föreskrifter.

För rätt att idka handel med lump fordras i regel ej särskilt tillstånd. Enligt näringsförordningen kan emellertid, om så av allmänna hänsyn synes trängande nödvändigt, genom ministeriell förordning bestämmas, att särskilt tillstånd skall erfordras för att i allmänhet eller inom visst område idka även annan näring än sådan, vars utövande i näringsförordningen gjorts beroende av dylikt tillstånd. Med föranledande av denna bestämmelse har föreskrivits, att rätt att inom vissa särskilt angivna områden yrkesmässigt driva handel med lump (»Haderhandel») är beroende av dylikt särskilt tillstånd.

I den österrikiska strafflagen stadgas slutligen, att idkare av »Trödelhandel» eller annan, som varaktigt (»immer») driver näring och handel med begagnade, avlagda eller gamla saker, skall, om han köper eller tillbyter sig något av barn, som är omyndigt, allt efter omständigheterna straffas med böter från och med fem till och med femtio gulden eller med fängelse i högst tio dagar.

I England finnas bestämmelser å ifrågavarande område meddelade rörande sådana handelsidkare, som handla med visst metallgods eller vissa metallvaror eller med vissa skeppsförnödenheter, så kallade »dealers in old metals» och »marine store dealers».

För handelsidkare av förra slaget gäller »The old metal Dealers act, 1861». Denna avser handelsidkare, som handlar med, köper och säljer gammalt metallgods, metallavfall, brottstycken av metall eller gamla eller delvis förarbetade eller förstörda varor av metall (»old Metal, scrap Metal, broken Metal, or partly manufactured Metal Goods, or defaced or old Metal Goods»), vare sig han handlar allenast med sådana artiklar eller tillika med begagnade varor (»Secondhand Goods») eller skeppsförnödenheter (»Marine Stores»). I författningen stadgas, bland annat, att, om någon hos fredsdomare under edlig försäkran anmäler, att det finnes anledning antaga, att hos dylik handelsidkare förvaras något stulet eller eljest olagligen åtkommet metallföremål av sådant slag, som författningen avser, äger fredsdomaren uppdraga åt polismyndighet att hos handelsidkaren efterforska och beslagtaga alla hos honom påträffade föremål av samma slag. Förmår denne ej tillfredsställande visa på vad sätt han åtkommit nämnda föremål, är han förfallen till böter; i händelse av återfall kan straffet sättas till straffarbete. Enahanda straffbestämmelser gälla för handelsidkare, som finnes i sin besittning hava stulet eller eljest olovligen åtkommet föremål av antydd art och övertygas om att vid mottagandet därav hava haft skälig anledning antaga, att det olovligen åtkommit. Har handelsidkare blivit förvunnen till någon av nämnda förbrytelser, äger domaren förordna, att handelsidkaren skall inskrivas i en av vederbörande polismyndighet för sådant ändamål förd bok. Efter det dylik inskrivning verkställt, är han för en tidrymd, som av domaren fastställs men som ej må överskrida tre år, underkastad vissa i författningen upptagna nedan angivna reglementariska föreskrifter; denna tidrymd kan, om handelsidkaren därunder övertygas om förbrytelse mot författningen, utsträckas, dock för varje gång ej längre än tre år från den tidpunkt, då den eljest skulle tilländagått.

Flyttar handelsidkare, som är pliktig ställa sig nyss antydda föreskrifter till efterrättelse, sin handelsrörelse till annan plats, skall han därom underrätta polismyndighet, hos vilken han är inregistrerad; fortsätter han sin rörelse utan att lämna dylik underrättelse, är han förfallen till bötesansvar. I händelse av flyttning utom det distrikt, där registreringen verkställt, skall vederbörande myndighet härom under-

rätta vederbörande i det nya distriktet, som därefter må förordna om registrering därstädes.

Är handelsidkare underkastad berörda reglementariska föreskrifter, äger polismyndighet, efter bemyndigande av domare, att visitera affärslokalerna och undersöka varor och böcker samt att i den bok, som handelsidkaren, enligt vad nedan sägs, är skyldig att föra, anteckna tiden för besöket.

Handelsidkare, som inregistrerats, skall under den tid, domaren bestämt, ställa sig följande föreskrifter till efterrättelse:

1) Det åligger honom att föra bok, tydligt skriven, i vilken han, enligt fastställt formulär, skall införa redogörelse för alla sådana metallföremål av ovan angivna slag, varav han undan för undan kommer i besittning; denna redogörelse skall för vart föremål innehålla namnet på den, som köpt eller mottagit detsamma, den persons namn, yrke och bostad, från vilken föremålet inköpts eller mottagits, och tiden härför. Vidare skall handelsidkaren, likaledes enligt formulär, i nämnda bok införa uppgift på alla dylika föremål, som han försäljer eller eljest disponerar över, med angivande för vart föremål av den persons namn, yrke och bostad, till vilken föremålet sålts eller eljest avhänts. Varje sådan anteckning i boken skall, så framt ej motsatsen ådagalägges, anses hava verkställts av handelsidkaren eller med hans bemyndigande.

2) Handelsidkaren får varken själv eller genom annan köpa eller mottaga föremål av ifrågakomna slag före klockan 9 f. m. eller efter klockan 6 e. m. eller av någon, som synes vara under 16 år; ej heller får han använda person, som ej uppnått nämnda ålder, till att köpa eller mottaga sådant föremål.

3) Vidare är handelsidkaren skyldig att inför polismyndighet, när helst denna, efter bemyndigande av domare, så påfordrar, framlägga de böcker, han, enligt vad nyss sagts, är skyldig att föra, ävensom de av honom köpta eller mottagna föremål av ifrågavarande art, som han har i besittning. Dylikt föremål skall anses vara i hans besittning, om det är placerat i hus, uthus, gård, trädgård eller annan plats, som innehaves av honom, eller med hans vetskap och tillstånd flyttats till annan plats, utan att en bona-fideförsäljning från hans sida kommit till stånd.

4) Härjämte skall handelsidkaren utan dröjsmål giva polismyndighet underrättelse om föremål i hans besittning, vilket svarar mot beskrivning på föremål, som stulits, försnillats eller bedrägligen åtkommit och rörande vilket upplysning lämnats honom från polismyndigheten.

5) Tillika åligger det handelsidkaren att under de fyrtioåtta närmaste timmarna efter inköp eller mottagande av metallföremål av

ovan angivna slag behålla detsamma utan att förändra den form, det vid mottagandet innehade, eller på något sätt disponera över detsamma.

Förseelse mot dessa reglementariska föreskrifter straffas med böter.

Jämväl i »The Prevention of Crimes act 1871» förekommer en bestämmelse rörande »dealer in old metals»; i 13 artikeln av denna författning stadgas nämligen bötesansvar för dylik handelsidkare, som vare sig själv eller genom tjänare eller agent köper, mottager eller köpslår om viss sorts, vare sig ny eller gammal metall, nämligen bly, koppar, mässing, tenn, s. k. engelskt tenn, nysilver, zink eller sammansättning, i vilken någon av dessa metaller utgör den förnämsta beståndsdel, i en kvantitet på en gång av mindre vikt än, i fråga om bly eller sammansättning, däri sådant ingår, 112 engelska skålpund och eljest 56 dylika skålpund.

Beträffande »marine store dealers» föreskrives i »merchant shipping act 1894», att den, som handlar med, köper eller säljer någon av följande artiklar, nämligen ankare, kablar, segel, gammalt tågvirke eller gammalt järn eller andra skeppsförnödenheter av något slag, skall hava sitt namn jämte orden »dealer in marine stores» tydligt målat med bokstäver av minst viss storlek å varje honom tillhörigt varuhus eller nederlag. Sådan handelsidkare skall föra särskild bok, i vilken han skall göra anteckning om alla skeppsförnödenheter, varav han kommer i besittning, med uppgift för vart föremål om den persons namn, yrke och bostad, från vilken han köpt eller mottagit detsamma, och om tiden härför.

Handelsidkaren får varken själv eller genom agent av person, som synes vara under 16 år, köpa skeppsförnödenheter av något slag.

Han får ej heller under någon förevändning utan särskilt skriftligt tillstånd sönderstycka eller till garn eller ämne för papperstillverkning repa upp någon kabel eller liknande föremål av mer än fem famnars längd. För att erhålla dylikt tillstånd skall han inför vederbörande fredsdomare lämna närmare uppgifter angående föremålet och den person, från vilken han köpt eller mottagit detsamma, ävensom avgiva en förklaring, att han, utan bedrägeri och utan kännedom eller misstanke om, att föremålet oärligt åtkommit, inköpt eller annorledes förvärvat detsamma. Har sökt tillstånd beviljats, får handelsidkaren ej använda sig därav, förr än han åtminstone under en veckas tid i tidning inom orten kungjort, att han erhållit dylikt tillstånd med beskrivning på det ifråga-

varande föremålet ävensom uppgift om den plats, där det förvaras, och om den tidpunkt, då den planerade åtgärden skall vidtagas. På framställning av någon, som misstänker eller tror, att föremålet tillhör honom, kan fredsdomare, om framställningen edligen bekräftas, berättiga honom att påfordra framlämnande av föremålet och de böcker, handelsidkaren har skyldighet att föra, samt att företaga undersökning av desamma. Överträdelse av föreskrifterna i denna författning straffas med böter.

Genom senare lagstiftning hava meddelats ytterligare några bestämmelser angående sådana handelsidkare, varom nu är fråga.

Så stadgas i »Public Health Acts Amendment Act, 1907», att »dealer in old metal» och »marine store dealer» har att i en bok, som för sådant ändamål föres hos myndighet, anteckna sitt namn med uppgift om bostad, plats för rörelsens idkande, varuhus, magasin och nederlag. Enligt samma akt skall vidare skyldighet att föra bok rörande inköpta eller annorledes förvärvade föremål åligga varje sådan handelsidkare; och skall i boken införas noggrann beskrivning på vart dylikt föremål med uppgift om priset och den persons namn, adress och yrke, från vilken föremålet förvärvats. Tillika berättigas vederbörande myndighet till fritt tillträde till plats för varje dylik rörelsens idkande ävensom till för rörelsen avsett varuhus, magasin och nederlag för inspektion av desamma och av de böcker, som enligt nyss nämnda stadgande föras av handelsidkaren. Överträdelse av någon av dessa bestämmelser straffas med böter.

Tillika föreskrives i »Children act, 1908», att »dealer in old metal» eller »marine store dealer», som av någon, vilken synes vara under 16 år, köper sådant metallföremål, som avses i »The old metal Dealers act, 1861», evad föremålet utbjudits för försäljning för nämnda persons egen eller annans räkning, är, efter summarisk bevisning, förfallen till böter.

Inom köpmanskretsar i England har emellertid den uppfattningen allt mer gjort sig gällande, att förefintliga stadganden i syfte att förekomma handel med tjuvgods vore i behov av skärpning. Vid brittiska handelskammaremötet i Dublin år 1911 antogs en resolution, däri uttalades önskvärdheten av, att det måtte i lag stadgas, att envar, som övertygas med sin vetenskap hava i sin besittning eller eljest å område, varöver han förfogar, hysa föremål, vilket skäligen kan misstänkas hava stulits eller olagligen åtkommit, och ej kan tillfredsställande redogöra för sitt innehav, är förfallen till ansvar, samt att dylikt föremål skall kvarhållas hos polisen och konfiskeras, så framt det ej inom de närmaste sex åren reklameras av den rätte ägaren.

I anledning av denna resolution meddelades rörande regeringens ställning till den sålunda väckta frågan, att vederbörande statssekreterare, som ej kunde själv taga initiativ till genomförande av den ifrågasatta lagstiftningen, ville stödja ett lagförslag åsyftande ändring av gällande bestämmelser rörande »dealer in old metals», i vilket hänseende enligt hans mening behov av en reform vore mest trängande.

I Frankrike gäller å förevarande område lagen den 15 februari 1898 angående handel med gamla saker (»commerce de brocanteur»).

Frankrike.

Denna lag avser handelsidkare (»brocanteur»), som återförsäljer gamla möbler, tvättkläder, gångkläder, nipper, böcker, kärl, vapen, metaller, järnskrot och andra föremål och varor, vilka tillfälligtvis komma i handel, eller som köper nya dylika artiklar av annan än den, som tillverkar dem eller driver handel därmed. Handelsidkare, som lagen avser, är skyldig att i förväg låta, med företeende av bevis om erlagd handelsavgift eller om befrielse från skyldighet att gälda sådan och av individualitetsintyg, inskriva sig å för sådant ändamål upplagt register, om han är bosatt i Paris eller å område, som lyder under polisprefekturen därstädes, hos samma prefektur, men eljest hos prefekturen i det departement, där han bor. I anledning av inskrivningen utfärdas till honom ett intyg rörande densamma, vilket han är skyldig att på anfordran förete. Handelsidkaren är vidare pliktig att föra bok, som skall till sidantalet numreras och undertecknas av poliskommissarie eller mär; i denna bok skall handelsidkaren, dag för dag och utan tomrum eller radering, inskriva den persons namn, yrke och bostad, med vilken han avslutar affär, ävensom uppgift på arten och beskaffenheten av varan och priset å densamma; boken skall på anfordran företes. Ombyter handelsidkare bostad, har han att därom göra anmälan hos poliskommissarie eller mär såväl å den plats, han lämnar, som å den plats, dit han flyttar. Handelsidkaren är vidare särskilt förbjudet att köpa möbler, gångkläder, tvättkläder, nipper, böcker, metaller, kärl, med ett ord lösören i allmänhet, av minderåriga barn utan föräldrars eller förmyndares uttryckliga skriftliga medgivande ävensom att köpa av någon, vilkens namn och bostad icke äro handelsidkaren kända, med mindre den åsyftade personens identitet styrkes av två kända vittnen, som teckna sina namn i boken.

Den, som driver handel med nu avsedda föremål utan att hava butik, är underkastad samma föreskrifter; han skall därutöver på synligt sätt bära och på anfordran förete en till honom överlämnad polett, försedd med hans namn och inskrivningsnummer, och är dessutom underkastad alla av vederbörande prefekt eller mär utfärdade

polisföreskrifter i fråga om rörelsen å marknad eller torg. Tillika innehåller lagen bestämmelser om ansvar för överträdelse av dess föreskrifter.»

Förslag
till lagbe-
stämmelser.

Det till Kungl. Maj:t avlämnade förslaget till lagbestämmelser i förevarande ämne utgöres av ett förslag till »förordning angående handel med vissa begagnade föremål m. m.» och är, med ett därvid fogat förslag till formulär, av följande lydelse:

»1 §. 1 mom. Handel med föremål, som äro att hänföra till skrot eller lump, eller med till skrot ej hänförliga brottstycken av metall eller begagnade metallvaror eller med begagnade beklädnadspersedlar eller begagnade skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål, vare, med tillämpning av de föreskrifter, som nedan stadgas, tillåten under de villkor, som i övrigt för idkande av dylik handel äro enligt gällande författningar fastställda.

2 mom. Denna förordning äger dock ej tillämpning å näring, som i 1 mom. sägs, så framt rörelsen avser allenast föremål, som besitta konst- eller samlarevärde (antikviteter).

2 §. 1 mom. Grosshandel med eller försäljning i bod eller från annat upplagsställe av föremål, som i 1 § avses, må ej idkas av den, som ej råder över sig och sin egendom eller som jämlikt 17 § förverkat rätt att sådan rörelse utöva eller som eljest ej är till idkande av handelsrörelse i allmänhet berättigad.

2 mom. Den, som vill driva rörelse, som i 1 mom. avses, vare, där ej sådant fall, som i 3 eller 4 mom. omförmäles, är för handen, pliktig att, med iakttagande i övrigt av vad enligt gällande författningar stadgas om förvärv av rätt att driva dylik rörelse, därom göra skriftlig anmälan i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos magistraten eller, där sådan icke finnes, hos vederbörande stadsstyrelse och å landet hos Konungens befallningshavande med uppgift å ställe, där rörelsen skall utövas och där föremål, som denna avser, skola förvaras.

3 mom. Där någon vill, efter det honom meddelats förbud, som i 19 § omförmäles, förvärva rätt att åter utöva rörelse, som i 1 mom. sägs, ankomme på Konungens befallningshavande att på ansökan, åtföljd av de intyg om sökandens frejd och befogethet att råda över sig och sin egendom, som på grund av stadgandet i samma mom. erfordras, och av uppgift, som i 2 mom. sägs, efter magistratens eller kommunalnämndens hörande pröva, huruvida tillstånd därtill må lämnas.

I Stockholm äge vad nu sagts om magistratens hörande icke tillämpning.

4 mom. Vad i 3 mom. sagts skall ock gälla, i fall annan än den, som jämlikt 17 § förverkat rätt att driva rörelse, som där omförmäles, eller som äsyftas med förbud, som i näst föregående moment sagts, vill i samma lokal, där rörelsen förut bedrivits, fortfarande sådan rörelse utöva.

3 §. Bolag eller ekonomisk förening må allenast genom särskild föreståndare idka rörelse, som i 2 § 1 mom. sägs. Sådan föreståndare kan ej den vara, som på grund av stadgandet i nämnda moment ej äger utöva dylik rörelse, och, där ej Konungens befallningshavande prövar annat kunna medgivas, ej heller den, som enligt 2 § 3 mom. ej utan tillstånd äger sådan rörelse bedriva.

Av bolaget eller föreningen skall hos myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, uppgift å den, som antagits till föreståndare, lämnas innan rörelsen börjas och, i händelse av ombyte av föreståndare under rörelsens utövande, ofördröjligen efter det ombytet ägt rum.

4 §. Rörelse, varom i 2 § 1 mom. är fråga, må efter näringsidkarens död under ett år, räknat från dagen för dödsfallet, fortsättas för stärbhusdelägarnas räkning, där detta sker genom sådan föreståndare, som i 3 § sägs. Vilja stärbhusdelägarna fortsätta rörelsen, åligger det dem att därom senast inom fjorton dagar från dagen för dödsfallet göra anmälan hos myndighet, som i 2 § 2 mom. omförmäles, med uppgift tillika å den person, som antagits till föreståndare. Göres ej inom föreskriven tid dylik anmälan, auses handelsrättigheten hava upphört den dag, då tiden för anmälningsskyldighetens fullgörande gick till ända.

Ombytes efter sådan anmälan föreståndare, skola stärbhusdelägarna ofördröjligen meddela myndighet, som nyss nämnts, uppgift å den nya föreståndaren.

5 §. Föreståndare, som i 3 eller 4 § omförmäles, skall i fråga om allt, som här nedan stadgas angående rörelsens skötsel, anses som näringsidkare.

6 §. Ej må annat ställe än som enligt 2 § hos myndighet anmäls användas för rörelsens utövande eller för förvaring av föremål, varom i nämnda § förmäles, med mindre näringsidkaren dessförinnan meddelar myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, uppgift å det nya stället.

7 §. 1 mom. Den, som idkar rörelse, varom i 2 § 1 mom. förmäles, skall, evad rörelsen omfattar allenast föremål, som i 1 § avses, eller ej, föra särskild bok (affärsbok) för inskrivning av varje affär, varigenom för rörelsen föremål förvärfvas eller eljest mottages för försäljning.

2 mom. Bedrives rörelsen som grosshandel, må från inskrivning uteslutas affär, varigenom gods, direkt eller genom mellanhand, förvärvas eller mottages från kronan, kommun eller annan sådan menighet, kommunikationsföretag, fabrik, verkstad eller annan industriell anläggning eller från affärsrörelse, vars innehavare är underkastad denna förordnings föreskrifter.

8 §. 1 mom. Affärsbok skall, enligt vid denna förordning fogat formulär, föras för kalenderår och, innan den tages i bruk, inbindas och förses med fortlöpande sidtal. Affär, för vilken boken är avsedd, skall i denna omedelbart efter avslutandet i fortlöpande nummerföljd med bläck inskrivas, med noggrannt angivande av dagen för affärens avslutande, föremålets eller föremålens för affären art samt antal, mått eller vikt och särskilda kännemärken, där sådana förekomma, ävensom den persons för- och tillnamn, yrke och bostad, med vilken affären avslutats, och det pris, som därvid avtalats, eller, där affären inneburit annat avtal än köp, dylikt avtals innehåll. Är nämnda person ej känd för den, med vilken affären avslutats, skola av den förre lämnade uppgifter om hans person, i den mån så ske kan, till riktigheten kontrolleras. Förvaras föremål annorstädes än i affärslokalen, skall i boken göras anteckning om förvaringsplatsen. Varder föremål å senare dag än den, då inskrivningen verkställdes, upplagt å därför avsedd förvaringsplats, skall dagen därför angivas. I särskild avdelning bredvid varje inskrivning, som nu sagts, skall verkställas anteckning om försäljning av inskrivet föremål med angivande av dagen för försäljningen, köparens för- och tillnamn, yrke och bostad samt försäljningssumman.

Där rörelsens omfång eller beskaffenhet gör sådant lämpligt, må affärsbok föras i särskilda avdelningar.

2 mom. Vad i affärsbok inskrivits får ej utplånas eller genom överstrykning eller annorledes göras oläsligt.

9 §. Affärsbok skall av näringsidkaren förvaras under en tid av fem år, vilken tid räknas från den dag, då sista inskrivningen verkställdes. Avslutad bok må mot bevis kunna lämnas till förvaring av vederbörande magistrat eller kronofogde. Överlåtes näringen eller varder den nedlagd, skall överlåtaren eller sista innehavaren överlämna av honom förvarad affärsbok, den förre till den nya innehavaren och den senare till myndighet, som nyss nämnts.

10 §. 1 mom. Å föremål, rörande vilket inskrivning gjorts i affärsbok, skall näringsidkaren, där föremålet ej förvärvats eller mottagits genom affär av i 7 § 2 mom. angivet slag, så fort ske kan efter

inskrivningen anbringa varaktig beteckning, angivande det år och det nummer, varunder inskrivningen verkstälts, ävensom, där boken förts i särskilda avdelningar, den avdelning, däri inskrivningen ägt rum. Beteckningen skall vara tydlig och anbringas så, att den är lätt skönjbar.

Avser inskrivning flera föremål och kan beteckning, som nu sagts, icke utan synnerlig svårighet eller omgång anbringas å vart föremål, må för dessa eller vissa av dem, så framt de förvaras utan sammanblandning med andra föremål, användas en beteckning, där denna anbringas på sådant sätt, att därav tydligt framgår, att den avser samtliga de föremål, för vilkas betecknande den anbragts.

Varder beteckning genom nötning eller annorledes förstörd eller otydlig, skall ny beteckning ofördröjligen anbringas.

2 mom. Beteckning, varom i denna paragraf förmäles, må, så länge föremål, som beteckningen avser, för rörelsen förvaras, borttagas, allenast i den mån detta efter förloppet av den i 11 § omförmälda tid oundgängligen nödvändiggöres av föremålets bearbetning eller förändring.

3 mom. Föremål, för vilket skall anbringas beteckning, skall, där rörelsen jämväl avser gods, därför beteckning ej är föreskriven, förvaras skilt från detta.

11 §. 1 mom. Där ej tillsägelse eller beslut av hälsovårdsnämnd, kommunalnämnd eller annan myndighet annat föranleder, må föremål, för vilket, enligt vad i 10 § sägs, skall anbringas beteckning, ej utlämnas, förstöras eller nedsmältas eller bearbetning eller annan förändring därå vidtagas förr än efter förloppet av sju dagar från den dag, då föremålet anbragts å därför avsedd förvaringsplats.

2 mom. Föremål, varom i 1 mom. sägs, skall förvaras på sådant sätt, att det är lätt åtkomligt för granskning, som i 15 § omförmäles.

12 §. Myndighet, som i 2 § 2 mom. sägs, må, där skäl därtill äro, för särskild affär eller särskilt slag av affärer medgiva befrielse från skyldighet att ställa sig till efterrättelse vad i 7, 8, 10 eller 11 § är stadgat.

13 §. I rörelse, som i 2 § 1 mom. omförmäles, må föremål, som av den, vilken ej fyllt 18 år, för affär utbjudes eller tillhandahålles, evad detta sker för hans egen eller annans räkning, icke förvärvas eller eljest mottagas.

14 §. Efter anmälan av myndighet att föremål förkommit eller olovligen frånhänts ägaren, vare näringsidkare, som i 2 § 1 mom. avses, pliktig att ofördröjligen undersöka, huruvida i affärsboken förekommer anteckning om samma föremål och om det finnes i hans be-

sittning. Vinnes upplysning om föremålet, skall näringsidkaren, så fort ske kan, därom lämna myndigheten underrättelse.

Skriftliga meddelanden från myndighet i nu berörda hänseende skola av näringsidkaren under en tid av fem år, vilken tid för varje meddelande räknas från dess datum, förvaras ordnade i tidsföljd. Överlåtes eller nedlägges rörelsen, skall vad i 9 § för dylikt fall stadgas om affärsbok äga motsvarande tillämpning å meddelande, varom nu nämnts.

Erhåller näringsidkaren annorledes än nyss sagts kännedom om att föremål, som hos honom utbjudes eller av honom förvärvats eller mottagits, olovligen åtkommits eller får han skäligen anledning till misstanke härom, vare han likaledes skyldig att genast därom underrätta vederbörande polismyndighet.

15 §. Polismyndighet skall, när helst den hos näringsidkare, som i näst föregående § sägs, eller hans ställföreträdare så påfordrar, lämnas tillträde till näringsidkarens affärslokal ävensom till magasin eller upplagsplats, som för rörelsen användes, och äger rätt att företaga den granskning av där befintligt varulager och av affärsbok, vartill myndighetens tjänsteåligganden kunna giva anledning.

Näringsidkaren eller hans ställföreträdare vare pliktig att därvid tillhandahålla föremål eller affärsbok, vars granskning påkallas, samt att tillhandagå med erforderliga upplysningar.

16 §. Finnas särskilda ordningsföreskrifter av nöden för drivande av rörelse, som i 2 § 1 mom. avses, äge Konungens befallningshavande att meddela dylika föreskrifter; och må i dessa för överträdelse av desamma stadgas viten av 5 till och med 100 kronor.

Beslut om sådana föreskrifter lände, utan hinder av besvär, till efterrättelse in till dess annorlunda kan varda förordnat.

17 §. Den, som dömes till ansvar för tjuvnadsbrott eller med avseende å hos honom anträffat stulet gods till ansvar enligt 3 kapitlet 10 § strafflagen, äge, där förbrytelsen begåtts under tid, då han för egen räkning eller i egenskap av föreståndare, som i 3 eller 4 § omförmäles, drivit rörelse, som i 2 § 1 mom. avses, ej sådan rörelse vidare utöva.

18 §. 1 mom. Den, som i strid mot föreskrifterna i 2 § idkar rörelse, som där avses, böte från och med 50 till och med 500 kronor.

Till samma ansvar vare den, som äger rätt att driva dylik rörelse, förfallen, där han, mot vad i 3 eller 4 § stadgas, annorledes än genom föreståndare, som där omförmäles, utövar rörelsen.

2 mom. För överträdelse av anmälningsskyldighet enligt 3 §

andra stycket eller 4 § andra stycket vare straffet böter från och med 5 till och med 50 kronor.

3 mom. Bryter den, vilken äger rätt att driva näring, som i denna förordning avses, mot 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14 eller 15 §, straffes med böter från och med 5 till och med 200 kronor.

Skulle föreståndare, som i 3 eller 4 § omförmäles, vid utövningen av sin föreståndarebefattning göra sig skyldig till överträdelse, som nu sagts, eller till överträdelse av ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, vare han förfallen till böter eller vite, som för förseelsen äro stadgade, men näringens innehavare vare från ansvar fri, där han ej prövas vara delaktig i förseelsen.

4 mom. Där annan än näringsidkare eller föreståndare, som nyss sagts, verkställer veterligen oriktig anteckning i affärsbok eller förbryter sig mot 8 § 2 mom., 10 § 2 mom., 11 § 1 mom., 13 § eller 15 §, straffes så som i 3 mom. av denna paragraf sägs.

19 §. Beträdes näringsidkare eller föreståndare, som i 3 eller 4 § omförmäles, med förseelse, som i 18 § 3 mom. sägs, eller med förseelse mot ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, må han ock förbjudas att tills vidare utöva rörelse, som i 2 § 1 mom. avses, där omständigheterna finnas böra därtill föranleda; och må, om dylikt förbud meddelas föreståndare, förbud av enahanda innebörd, om skäl därtill äro, meddelas jämväl näringens innehavare.

20 §. Har någon, som ej fyllt 18 år, i rörelse, varom i 2 § 1 mom. förmäles, för affär utbudit eller tillhandahållit föremål, skall den, vilken värden om den omyndige åligger, straffas så som i 18 § 3 mom. sägs, därest ej av omständigheterna framgår, att utbudandet eller tillhandahållandet skett mot hans uttryckliga föreskrift eller eljest honom ovetande.

21 §. Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna förordning eller mot ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, fortsätter eller förnyar samma förseelse, skall för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till böter eller vite, som för förseelsen äro stadgade.

22 §. För förseelse, som mot denna förordning eller i näst föregående paragraf omnämnd ordningsföreskrift med husbondes vetskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarare husbonden liksom vore förseelsen begången av honom själv.

23 §. Till böter enligt denna förordning eller till vite enligt ordningsföreskrift, som meddelats enligt 16 §, må icke dömas, om förseelsen är enligt allmänna strafflagen belagd med strängare straff.

24 §. Böter och viten, som ådömas efter denna förordning eller efter ordningsföreskrift, som enligt 16 § meddelats, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas eller vitenas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

25 §. Förseelse mot denna förordning eller mot ordningsföreskrift, som jämlikt 16 § meddelats, åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan över domstols eller poliskammares beslut i dessa mål vad i allmänhet angående besvär i brottmål är stadgat.

26 §. Över beslut av Konungens befallningshavande i fråga, som omförmäles i 16 §, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Övergångsstadganden.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1918. Är någon, som jämlikt 2 § 1 mom. är behörig att idka rörelse, som där sägs, i utövning av sådan rörelse och vill han därmed fortfara även efter det förordningen trätt i kraft, göra därom inom utgången av år 1917 skriftlig anmälan på sätt i 2 § 2 mom. stadgas med bifogande av uppgift, som där omförmäles, och, så framt rörelsen enligt föreskrifterna i 3 och 4 §§ får utövas allenast genom föreståndare, intyg att behörig föreståndare antagits och uppgift å denne. Försummas det, anses handelsrättigheten hava upphört vid sistnämnda tidpunkt.

Vill någon, innan denna förordning träder i kraft, förvärva rätt att efter 1918 års ingång driva rörelse, som i 2 § 1 mom. avses, gälle vad om förvärv av sådan rätt i förordningen stadgas.

Formulär.

Num- mer	Dag för af- färens avslu- tande	Före- mål för af- fären	Den persons, med vil- ken affären avslutats,			Inköps- pris eller annat avtals än köp inne- håll	Förva- rings- plats	Dag, då föremål an- bragts å förva- rings- plats	Dag för för- sälj- ningen	K ö p a r e s			För- sälj- nings- pris	An- märk- ningar
			För- och till- namn	Yrke	Bostad					För- och till- namn	Yrke	Bostad		

Vid nu anmärkta förslag till lagbestämmelser var fogad motivering, däri anföres:

»De skäl, som, enligt vad den ovan lämnade framställningen utvisar, anförts till stöd för att jämväl i Sverige lagstiftningen måtte ingripa på ifrågavarande område, synas övertygande. Uppenbart torde nämligen vara, att förekomsten främst i större samhällen av brott mot äganderätten i så stor utsträckning, som nu är fallet, till avsevärd del beror därpå, att det ofta utan svårighet lyckas att hos vissa näringsidkare avyttra det tillgripna. Erfarenheten giver vid handen, att särskilt de, som bedriva uppköp och försäljning av sådana föremål som skrot, lump, vissa dit ej hänförliga begagnade föremål och metalldelar, synnerligen ofta uppköpa dylika föremål utan att förvissa sig om, huruvida de av den utbudande äriligen åtkommits. I många fall lærer det ej möta något hinder att i sådana affärsrörelser avsätta olovligen tillgripet gods, även om näringsidkaren insett eller bort inse den olovligen åtkomsten; och det torde kunna antagas, att understundom därstädes i stor omfattning drives handel med dylikt gods. Den risk, som i nu avsedda fall förövarnaren av tillgreppet och avnämaren av det tillgripna löpa att upptäckas, är ofta ringa, helst de inköpta föremålen ej sällan skyndsamt avyttras eller underkastas bearbetning eller annan förändring för att göra dem oigenkännliga. Nu berörda förhållanden innebära givetvis en stark frestelse till att begå tjuvnadsbrott och torde i väsentlig mån medverka till förekomsten av dylika brott i så stor omfattning, som nu är fallet.

För närmare upplysning om huru förhållandena i nu angivna hän-

Motivering.

seenden gestalta sig inom Stockholm hava uppgifter införskaffats från detektiva avdelningen av Stockholms polis. Det framgår av dessa uppgifter, att bland de ärenden rörande anmälningar om olovliga tillgrepp, som årligen förekomma hos detektivavdelningen, en mängd fall angå tillgrepp av sådana slags föremål, som, enligt vad erfarenheten giver vid handen, synnerligen ofta pläga tillgripas för att pantsättas eller avyttras i lump- och skrothandelsaffärer eller vissa andra slags affärsrörelser. I ett stort antal av dessa fall har det gods, som anmälningen avsett, anträffats i handelsaffär av nämnda slag, utan att någon spaning på den, som skulle förövat tillgreppet, kunnat erhållas. De fall, då i anledning av inkommen anmälan om tillgrepp av gods, som nyss sagts, någon anhållits, uppgå även till avsevärt antal. Så har å detektivstationen verkställt utredning rörande anmälningar om olovliga tillgrepp av dylikt gods, vilka tillgrepp skulle av personer under 18 års ålder förövat:

under år 1913	vid 143	särskilda	tillfällen
» » 1914	» 204	»	»
» » 1915	» 218	»	»
» första hälften av år 1916	» 133	»	»

Tillgreppen vid dessa tillfällen skulle hava förövat

under år 1913	av 119 personer, därav 39	av en ålder av 13 år eller där- under och de övriga av en ålder mellan 14 och 18 år.
» » 1914	av 135 personer, därav 47	dito dito
» » 1915	» 104 » » 33	dito dito
» » 1916	» 71 » » 26	dito dito

Under nu nämnda år har å detektivstationen tillika verkställt utredning rörande anmälningar om olovliga tillgrepp av föremål av ovan nämnda slag, vilka tillgrepp skulle av personer över 18 års ålder förövat

under år 1913	vid 713	olika	tillfällen
» » 1914	» 776	»	»
» » 1915	» 711	»	»
» första hälften av år 1916	» 513	»	»

Härvid är dock att märka, att flera av dessa tillgrepp skulle förövat av samma person.

Samtliga ovan berörda anmälningar rörande tillgrepp, förövade av personer över 15 års ålder, hava föranlett remiss till domstol för åtals anställande.

Enligt uppgifterna från detektivavdelningen förekomma bland de föremål av nyss omförmälta art, som tillgreppen avsett, artiklar av de mest skilda slag. Förutom sådana föremål, vilka upptagits under

rubriken »diverse», hava oftast tillgripits beklädnadspersedlar, skodon, skrot, verktyg, velocipeder och velocipeddelar, silversaker och allehanda andra olika slags metallföremål, och samma uppgifter utvisa ock, att i de flesta fall den, som anhållits för tillgrepp av dylikt gods, befunnits hava pantsatt eller avyttrat detsamma till skrot- eller lump-handelsaffär eller viss annan slags affärsrörelse.

Så har det tillgripna avyttrats

under år 1913:	i pantlånerörelse	i 268 fall
	» lump- eller skrotaffär	» 262 »
	» klädmäkleriaffär	» 50 »
	» antikvitetsaffär	» 10 »
	» velocipedreparationsverkstad	» 6 »
	» antikvarisk bokhandel	» 4 »
	till enskilda personer	» 61 »
under år 1914:	i pantlånerörelse	» 230 »
	» lump- eller skrotaffär	» 322 »
	» klädmäkleriaffär	» 36 »
	» antikvitetsaffär	» 4 »
	» velocipedreparationsverkstad	» 15 »
	» guldsmedsaffär	» 1 »
	» gälbjuteriaffär	» 1 »
	till enskilda personer	» 68 »
under år 1915:	i pantlånerörelse	» 209 »
	» lump- eller skrotaffär	» 272 »
	» klädmäkleriaffär	» 40 »
	» antikvitetsaffär	» 3 »
	» velocipedreparationsverkstad	» 8 »
	» antikvarisk bokhandel	» 4 »
	» guldsmedsaffär	» 10 »
	» gälbjuteriaffär	» 1 »
	till enskilda personer	» 67 »
under år 1916:	i pantlånerörelse	» 95 »
	» lump- eller skrotaffär	» 176 »
	» klädmäkleriaffär	» 22 »
	» antikvitetsaffär	» 2 »
	» velocipedreparationsverkstad	» 2 »
	» antikvarisk bokhandel	» 2 »
	» guldsmedsaffär	» 8 »
	» gälbjuteriaffär	» 3 »
	till enskilda personer	» 157 »

Jämväl Stockholms stads barnavårdsnämnd har lämnat uppgifter rörande hithörande förhållanden. Dessa uppgifter utvisa, att under ett vart av åren 1911—1915 hos nämnden handlagts i medeltal omkring 70 ärenden rörande minderåriga, anmälda för olovligt tillgrepp. Av dessa ärenden hava i medeltal under vart år omkring 31 rört sig om tillgrepp av föremål av huvudsakligen nyss uppräknade slag, föröväde av ett antal barn, växlande under de olika åren mellan 42 och 69; de flesta av barnen hava befunnit sig i en ålder av mellan 10 och 15 år, under det att de övriga varit ännu yngre.

Säkerligen är det ej för djärvt att antaga, att en mängd av de tillgrepp, som ovan anmärkta uppgifter avse, ej skulle hava förövats, därest det tillgripna ej kunnat så lätt avsättas. Att förhållandena uti ifrågavarande hänseende jämväl å andra platser inom riket äro synnerligen otillfredsställande framgår såväl av därifrån inkomna yttranden som av talrika notiser i tidningspressen. Särskilt hava vid mångfaldiga tillfällen vid fabriker eller andra industriella anläggningar olovligen tillgripits olika slags metallföremål till stora kvantiteter.

Det lär ligga i öppen dag, att missförhållandena i nu berörda avseenden äro av så allvarlig art, att de ovillkorligen påkalla särskilda åtgärder från statens sida för deras motverkande. I synnerhet är det givetvis ägnat att väcka starka betänkligheter, att minderåriga i så stor utsträckning falla offer för frestelsen att förgripa sig mot äganderätten. För ett bättre sakernas tillstånd lär väl något stå att vinna genom anordningar för att bereda minderåriga omsorgsfullare omvårdnad och eftersyn. Om än lämpligt skulle kunna anses, att staten härutinnan vidtoge åtgärder utöver vad i sådant hänseende redan ägt rum, torde dock dylika åtgärder svårigen kunna göras så verksamma, att de komme att väsentligen minska tillfällena och frestelsen att genom tillgrepp och försäljning av föremål, som lätt kunna finna avsättning, förskaffa sig penningar. Vid sådant förhållande och då dylika tillgrepp i stor omfattning förövas även av äldre personer, lära andra åtgärder vara av nöden. Då, såsom ovan redan nämnts, den starka brottsligheten i förevarande hänseende i väsentlig mån beror därpå, att det tillgripna lätt kan avsättas hos vissa näringsidkare, synes säkraste medlet för åstadkommande av en vändning till det bättre vara att, så vitt ske kan, omöjliggöra eller försvåra dylik avsättning. Att för detta ändamål något avsevärt skulle kunna vinnas genom en förändring eller skärpning av stadgandena i 20 kap. 12 § och 3 kap. 10 § strafflagen angående ansvar för den, som med vetskap eller skälig anledning till misstanke om den olovliga åtkomsten tillhandagår föröväre av olovligt tillgrepp

med döljande av eller annan åtgärd med det tillgripna, synes näppeligen antagligt. Erfarenheten lär nämligen visa, att ansvarsbestämmelser i dylik riktning ofta medföra ringa verkan för antydda ändamål; genom att hastigt avyttra uppköpt gods eller underkasta det sådan bearbetning eller förändring, att det blir eigenkännligt, undandrager sig uppköparen i de flesta fall med lätthet ansvar enligt nämnda lagrum. Enda medlet att verksamt råda bot för missförhållandena synes vara att på lagstiftningens väg fastställa sådana bestämmelser rörande nu åsyftade affärsrörelsers skötsel, att därigenom, så vitt ske kan, omöjliggöres eller försvåras, att olovligen tillgripet gods där finner avsättning. Den inskränkning i näringsfriheten, som därigenom skulle förorsakas, lär ej kunna anses böra föranleda betänkligheter, då det ju gäller att avhjälpa ett samhällsont av allvarligaste art och näringsfriheten i andra fall, då samhällets krav ansetts så påfordra, fått vidkännas avsevärda inskränkningar.

Kommerskollegium har visserligen ansett en sådan lagstiftning böra vidtagas först efter det därför erforderlig utredning verkstälts i omedelbar anslutning till den ifrågasatta revisionen av näringsfrihetsförordningen i dess helhet. Såsom riksdagen i sin skrivelse framhållit, synes dock ett dylikt uppskov ej vara erforderligt. Skall den åsyftade speciallagstiftningen redan nu komma till stånd, lär den emellertid böra stadga avvikelser från vad i allmänhet rörande näringsidkande för närvarande gäller allenast i den mån, det med lagstiftningen åsyftade ändamål så oundgängligen kräver; frågan om i övrigt andra bestämmelser än nu gällande böra meddelas synes böra lösas i sammanhang med nyss antydda allmänna revision.

Vad då till en början angår frågan om tillämplighetsområdet för den sålunda åsyftade lagstiftningen, hava de flesta av dem, som i anledning av Göteborgs folkskolestyrels framställning yttrat sig därutinnan, vare sig de förordat allenast stadgande av förbud mot drivande av affärer med minderåriga eller tillika införande av särskilda kontrollföreskrifter, anslutit sig huvudsakligen till den av folkskolestyrelsen uttalade uppfattning, enligt vilken lagstiftningen bör avse lump-, skrot- och kommissionsaffärer och därmed jämförliga affärsrörelser.

Länsstyrelsen i Hallands län, som förordar allenast införande av förbud i nyss angivna riktning, föreslår, att detta må komma att gälla de handelsidkare, som utan biträde av andra än hustru och barn bedreve mångleri eller annan sådan mindre handelsrörelse och vilka enligt i lag gällande bestämmelser vore befriade från skyldighet att föra handelsböcker. Enligt länsstyrelsens åsikt torde dylika rörelsers ringa omfatt-

ning och frånvaron av den kontroll, som låge i skyldigheten att föra handelsböcker, för dessa affärer möjliggöra och locka till mottagandet av tjuvgods, då däremot för större affärer vinsten av dylika transaktioner torde i förhållande till den risk, som löptes, i varje händelse vara alltför ringa.

Från andra håll tillstyrkes däremot, att tillämplighetsområdet för lagstiftningen måtte erhålla vidsträcktare omfattning, så att därunder komme att falla jämväl näringsgrenar, som icke synas direkt avsedda i folkskolestyrelsens framställning.

I detta hänseende anför poliskammaren i Göteborg, att det ej syntes lämpligt att för att försvåra avyttrandet av olovligen tillgripet gods utfärda inskränkande bestämmelser rörande all handel med begagnade varor. Därmed skulle man, så vitt erfarenheten i Göteborg gäve vid handen, göra ett opåkallat intrång i handeln med antikviteter, gamla möbler m. m. Juvelerare tillbytte sig ofta något begagnat guldsmedsarbete vid försäljning av ett nytt sådant, liksom urmakare ofta vid försäljning av ett nytt ur toge ett gammalt i utbyte, utan att sådana affärer i Göteborg givit anledning till anmärkning. Tillräckligt torde därför vara, om inskränkningar stadgades allenast i avseende å rätt till idkande av lump- och skrothandel ävensom av handel med begagnade kläder, underkläder och skodon, begagnade arbetsverktyg samt begagnade velocipeder och velocipeddelar, varigenom åtkommes just de affärer, som oftast tillhandaginge med omsättning av tillgripet gods i penningar. Till denna uppfattning ansluter sig ock länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Föreståndaren för detektivavdelningen av Malmö polis föreslår, att med lump-, skrot- och kommissionsaffärer måtte i förevarande hänseende likställas velocipedreparatörer, vilka ofta bedreve handel med begagnade velocipeder och velocipeddelar, samt antikvitetshandlare.

Från detektivavdelningen av Hälsingborgs polis förordas, att den ifrågasatta lagstiftningen måtte komma att gälla lumphandlare och med dem likställda affärsinnehavare, däribland inräknade jämväl sådana velocipedaffärer, som köpa och sälja använda velocipeder, klädmäklare, antikvitetshandlare, gälbjutare, som uppköpa gammal metall m. fl.

I anslutning till dessa förslag uttalar sig länsstyrelsen i Malmöhus län för att såväl innehavare av lump-, skrot-, kommissions- och dylika affärer som ock de, vilka uppköpa gamla kläder, antikviteter, begagnade velocipeder och dylikt måtte inbegripas under den föreslagna lagstiftningen.

Länsstyrelsen i Uppsala län är av den uppfattningen, att samma

lagstiftning bör avse affärer, som i minut driva handel med lump, skrot, avlagda kläder, s. k. antikviteter eller i allmänhet med artiklar, vilka förut varit i bruk.

Vidare har Stockholms handelskammare i anledning av folkskolestyrelsens hemställan tillstyrkt, att det borde tagas under omprövning, huruvida icke med de av styrelsen omnämnda handelsrörelser borde likställas vissa andra, och i sådant hänseende särskilt framhållit antikvariska bokhandelsaffärer, enär i avseende å dylika, åtminstone på större platser, sådana förhållanden vore för handen, att ingripande av lagstiftningen vore av behovet påkallat.

I detta sammanhang må jämväl erinras därom, att magistraten i Örebro, såsom ovan nämnts, biträder ett av stadsfiskalen därstädes framställt förslag om förtydligande och skärpande av vissa straffbestämmelser, i sammanhang med vilket förslag uttalas, att lumphandlare, antikvitätsaffärer, antikvariska boklådor, guldsmedsaffärer och andra dylika bodar mest vore skuld till överklagade missförhållandena.

Av dem, som senare än Göteborgs folkskolestyrelse gjort framställning i förevarande ämne, intager styrelsen för Göteborgs skolförening i nu berörda fråga enahanda ståndpunkt som folkskolestyrelsen.

Stockholms stads barnavårdsnämnd hemställer om kontroll över lump- och skrothandeln, under det att grosshandlaren Nilsson anser kontroll erforderlig beträffande minuthandlarnas verksamhet rörande metall- och järnskrot samt lump m. m. I grosshandlaren Nilssons förslag, vilket tillstyrkes av överståthållarämbetet, instämmer industriförbundet, som dock huvudsakligen yttrar sig angående handeln med metallskrot och metalldelar samt uttryckligen erinrar därom, att det förefölle nödvändigt att jämväl grosshandeln på detta område komme under kontroll.

Slutligen förordar föreståndaren för detektivavdelningen av Stockholms polis, att en blivande lagstiftning på området må komma att avse handel med begagnade eller kasserade saker i allmänhet, samt Stockholms handelskammare, med instämmande av rederibolaget Condor och Sundsvalls barnavårdsnämnd, att icke endast den egentliga skrot- och lumphandeln utan all yrkesmässig handel med begagnade föremål borde komma under kontroll.

Lösningen av förevarande fråga erbjuder givetvis vanskligheter. Ändamålet med den ifrågasatta lagstiftningen är, såsom ovan framhållits, att meddela bestämmelser angående skötseln av vissa slags affärsrörelser för att förebygga att olovligen tillgripet gods där finner avsättning. Uppenbarligen är det av största vikt att tillse, att en dylik

lagstiftning ej erhåller den räckvidd, att den kommer att medföra inskränkning i näringsfriheten, utan att därigenom något nämnvärt står att för berörda ändamål ernå. På sätt den ovan lämnade framställningen utvisar, är det den starka förekomsten av tillgrepp av huvudsakligen vissa slags föremål, som gör lagstiftningens ingripande önskvärt. Dessa föremål äro sådana som skrot och lump, vidare vissa dit ej hänförliga föremål, vilkas värde genom begagnande förminskats, såsom begagnade metallvaror, beklädnadspersedlar eller skodon ävensom brottstycken av metall och med nu nämnda föremål jämförliga artiklar. Då dylika föremål synnerligen ofta för en bråkdel av deras värde uppköpas av näringsidkare, och dessa därigenom, då uppköpen bedrivs i stor omfattning, bereda sig en avsevärd vinst, förledas de givetvis ofta att uppköpa sådant gods även med vetskap eller skäligen anledning till misstanke om, att det olovligen åtkommit; och kännedomen härom driver i sin ordning i en mängd fall personer att olovligen tillgripa gods av antydda art, vilket ofta är synnerligen lätt åtkomligt, för att genom försäljning av detsamma förskaffa sig penningar. Ovan meddelade siffror från detektiva avdelningen av Stockholms polis äro härutinnan belysande. Handelsrörelse för försäljning av nu omförmälta föremål synes sålunda givetvis böra falla under lagstiftningens tillämplighetsområde. Väl är det huvudsakligen det sätt, varpå ofta vissa av de utav Göteborgs folkskolestyrelse antydda handelsrörelser eller de, som i minut idka egentlig lump- eller skrothandel, bedrivs, som föranlett kravet på lagstiftningens ingripande. Det lär emellertid bliva nödvändigt att låta denna omfatta härutöver ej allenast grosshandeln på nämnda område utan jämväl handelsrörelse, som, utan att idka egentlig lump- eller skrothandel, bedriver försäljning av föremål av nyss antydda art; eljest torde, såsom industriförbundet erinrat i fråga om grosshandeln, kunna befaras, att inom nu berörda områden komme att få insteg missförhållanden av enahanda art, som gjort sig gällande bland minuthandlarna i lump eller skrot; såsom nedan närmare skall angivas, torde emellertid för grosshandeln i vissa hänseenden ej erfordras så långt gående bestämmelser som för minuthandeln. Givetvis bör handelsrörelse av ifrågasvarande slag träffas av den åsyftade lagstiftningen, evad försäljningen omfattar av näringsidkaren förvärvade föremål eller föremål, som av honom mottagits för försäljning för annans räkning.

Med de näringsgrenar, som idka handel med nu avsedda föremål, lär i förevarande hänseende ej böra likställas affärsverksamhet, som, utan att bedriva dylik handel, för sin rörelse uppköper sådana föremål för att använda dem för framställande av andra produkter. Sålunda

uppköpes exempelvis skrot och dit ej hänförliga begagnade metallföremål i fabriker för att därstädes omarbetas till andra varor. Ehuru det givetvis kan förekomma, att olovligen tillgripet gods finner avsättning jämväl i affärsrörelser av nu antydda art, hava dock veterligen med avseende å skötseln av dessa ej förekommit sådana missförhållanden, som väckt frågan om förevarande lagstiftning, och lära näppeligen vara att befara; inom dylika affärsrörelser torde uppköpen i regel verkställas i större partier och från helt andra håll än dem, som till stor del förse ovan avsedda handelsrörelser med deras varor. Även om understundom så ej skulle vara fallet, exempelvis i avseende å vissa mindre affärsrörelser av förra slaget, torde det dock givetvis ej böra ifrågakomma att i förevarande hänseende särställa dylika rörelser, helst, därest så skulle ske, gränsen för lagstiftningens tillämplighetsområde i detta avseende finge uppdragas skäligen godtyckligt.

Ej heller synes det tillrådligt att giva förevarande lagstiftning, såsom från vissa håll tillstyrkts, tillämplighet å handel med begagnade saker i allmänhet. Genom en lagstiftning av dylik innebörd skulle vissa näringsgrenar, som idka handel med begagnade föremål, komma att drabbas av inskränkning i sin näringsfrihet, utan att detta skulle kunna anses vare sig av det sätt, varpå de skötas, eller eljest påkallat. I avseende å vissa särskilda näringsgrenar kan saken väl synas ställa sig tveksam. Främst torde detta gälla i fråga om så kallade antikvitetssaffärer. Dessa idka huvudsakligen eller åtminstone i stor utsträckning uppköp och försäljning av begagnade föremål av olika slag. Oftast besitta emellertid dessa föremål, vare sig i det skick de uppköpas eller efter undergången reparation eller bearbetning, konst- eller samlarevärde. I regel torde ock samma föremål uppköpas från andra håll än dem, varifrån lump- och skrothandelsaffärerna förvärva sina varor; och erfarenheten giver vid handen, att olovligen tillgripet gods ej avsättes i antikvitetssaffärerna i tillnärmelsevis samma omfattning som i de förra; i detta hänseende må hänvisas till ovan anmärkta uppgifter från detektivavdelningen av Stockholms polis. Nu påpekade omständigheter synas innebära avgörande skäl för att antikvitetssaffärer, i likhet med vad fallet är i exempelvis Tyskland och Österrike, ej böra i förevarande avseende likställas med lump- och skrothandelsaffärer. Så synes ej heller böra bliva fallet med så kallade antikvariska bokhandelsaffärer. Visserligen idka dessa uppköp och försäljning av begagnade böcker utan att begränsa sig till allenast sådana, som anses äga konst- eller samlarevärde; men de skäl, som synas tala för att antikvitetssaffärer ej äro i behov av särskilda kontrollföreskrifter, torde i tillämpliga delar äga giltighet jäm-

väl i fråga om de antikvariska bokhandelsaffärerna; även i fråga om dessa utvisa ju nyss berörda uppgifter, att olovligen tillgripet gods därstädes ganska sällan anträffas.

Enligt den uppfattning, som här gjorts gällande, synes den åsyftade lagstiftningen böra avse handel med föremål, som äro att hänföra till skrot eller lump, eller med till skrot ej hänförliga brottstycken av metall eller begagnade metallvaror eller med begagnade beklädnadspersedlar eller skodon eller med artiklar, jämförliga med nu nämnda föremål. Givetvis är det av största vikt att så fastställa gränserna för det avsedda tillämplighetsområdet, att tvekan i fråga om dess omfattning ej må kunna uppstå. Angives emellertid lagstiftningen avse handel med föremål av något eller några av nyss uppräknade slag, torde det ej behöva befaras, att svårigheter skola i nu antydda hänseende uppkomma. En uppräkning av nyss antydda slag lär näppeligen kunna göras skarpt avgränsad; och någon olikhet i uppfattningen rörande densammans räckvidd kan väl förutses understundom kunna uppstå; men detta lär på grund av sakens natur svårigen kunna undvikas.

Vad härefter angår frågan om i vilken mån lagstiftningen bör ingripa mot handelsrörelse, som skulle falla inom dess tillämplighetsområde, hava härom, såsom redan påpekats, uttalats olika åsikter. De allra flesta av dem, vilka härutinnan yttrat sig, äro eniga om nödvändigheten av förbud för näringsidkaren att inlåta sig i köpenskap med minderårig. Ytterligare åtgärder avstyrkas, på sätt förut nämnts, av vissa myndigheter och handelskorporationer, under det däremot några ställa sig tveksamma i detta avseende och andra åter förorda utredning därutinnan. För införande av mer eller mindre sträng kontroll uttala sig däremot överståthållarämbetet i sitt över grosshandlaren Nilssons framställning avgivna utlåtande, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län, magistrater, stadsfiskaler eller polismyndigheter i följande städer nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg, Karlskrona, Uppsala, Sundsvall, Karlstad, Arboga, Köping och Enköping, Sveriges industriförbund, metallsektionen, handelskamrarna i Stockholm och Gävle, barnavårdsnämnderna i Stockholm och Sundsvall, grosshandlaren Nilsson och rederibolaget Condor; varförutom jämväl kommerskollegium och riksdagen uttalat sig i liknande riktning.

Då de tillgrepp, som den ifrågasatta lagstiftningen skulle åsyfta att förekomma, i stor utsträckning begås av andra personer än dem, vilka ett förbud i nyss angiven riktning kan tänkas komma att avse, lär det ej kunna råda någon tvekan därom, att ett dylikt förbud ej

är tillräckligt för att verksamt råda bot för nu överklagade missförhållandena, utan att härför erfordras jämväl åtgärder för kontroll över skötseln av ifrågavarande affärsrörelser. Vad från vissa håll anförts därom, att dylik kontroll komme att bliva för betungande för den, som bleve underkastad densamma, synes ej böra tillmätas vidare avseende; givetvis stå, liksom flerstädes i utlandet, bestämmelser i detta hänseende att erhålla, vilka icke komma att medföra inskränkningar i näringsfriheten utöver vad för vinnande av nu avsedda syfte kan anses rimligt.

Rörande omfattningen av den kontroll, som sålunda lärer böra införas, hava av dem, som uttalat sig för sådan, polismyndigheter i vissa städer nämligen Stockholm, Hälsingborg, Karlskrona, Sundsvall, Arboga och Köping samt handelskammaren i Gävle förordnat, att de för idkande av pantlånerörelse stadgade föreskrifter måtte i tillämpliga delar bliva gällande, under det att poliskammaren i Norrköping helt allmänt uttalat sig för införande av bestämmelser, som kunde möjliggöra verksam kontroll. I övrigt hava framställts förslag om stadganden i olika riktningar, för vilka förslag kommer att nedan redogöras.

Med hänsyn till den i viss mån likartade verksamhet, som affärsrörelser, varom nu är fråga, och pantlånerörelser bedriva, lärer nog, på sätt riksdagen i sin skrivelse jämväl erinrat, kungörelsen angående villkoren för idkande av pantlånerörelse innehålla bestämmelser, som i viss grad kunna tjäna som förebild till den nu ifrågasatta lagstiftningen; givetvis betingar denna emellertid i många hänseenden andra och längre gående stadganden.

Ovan har framhållits, att en speciallagstiftning sådan den nu 2 § 1 mom. åsyftade, vidtagen före den ifrågasatta revisionen av näringsfrihetsförordningen i dess helhet, bör innehålla avvikelser från dennas stadganden allenast i den mån, det med speciallagstiftningen avsedda ändamål så oundgängligen kräver. I överensstämmelse härmed synes denna böra stadga, att näring, i fråga om vilken den skall gälla, bör vara, med tillämpning av de särskilda föreskrifter, samma lagstiftning innehåller, tillåten under de villkor, som i övrigt äro för dylik näring enligt gällande författningar fastställda.

Dylika särskilda föreskrifter erfordras i fråga om rätt att idka grosshandel eller handel i bod eller från annat upplagsställe med föremål, som i 1 § avses. För rätt till dylik handel torde böra, i likhet med vad som gäller angående idkande av pantlånerörelse, fordras att äga befogenhet att råda över sig och sin egendom; de fall, då enligt näringsfrihetsförordningen person, som ej uppfyller denna fordran, äger handelsrättighet, skulle sålunda ej äga tillämpning å näring av nyss

nämnda slag. En inskränkning i detta hänseende synes, med hänsyn till vikten av förverkligandet av det med förevarande lagstiftning avsedda syfte, vara påkallad. Enahanda hänsyn fordrar vidare, att person, som under tid, då han utövar dylik näring, gör sig skyldig till sådan brottslighet, som nämnda lagstiftning avser att söka förekomma, ej under några förhållanden bör tillåtas att vidare utöva sådan näring; i överensstämmelse med vad som gäller i fråga om pantlånerörelse lärar därför böra föreskrivas, att person, som under tid, då han utövar näringsverksamhet av ifrågavarande art, gör sig förfallen till ansvar för tjuvnadsbrott eller med avseende å hos honom anträffat stulet gods till ansvar enligt 3 kap. 10 § strafflagen, förverkar rätt att sådan rörelse vidare utöva; bestämmelse härom har intagits i 17 §, vartill hänvisning göres i 2 §.

2 § 2 mom.

Beträffande frågan om för rätt att driva näring, som i 2 § 1 mom. avses, bör erfordras särskilt tillstånd eller allenast anmälan bör anses därför tillräcklig, hava, bortsett från dem, som allmänt förorda, att de för pantlånerörelse gällande bestämmelser måtte i tillämpliga delar få giltighet å ifrågavarande område, allenast vissa myndigheter och korporationer uttalat sig. Särskilt tillstånd som villkor för näringsrätt i förevarande hänseende föreslås sålunda av länsstyrelserna i Uppsala och Göteborgs och Bohus län, poliskammaren i Göteborg, polismästaren i Uppsala, magistraten i Enköping, Sveriges industriförbund, Stockholms stads barnavårdsnämnd, grosshandlaren Nilsson och metallsektionen. Några av dessa anse dylikt tillstånd böra lämnas endast för viss kortare tid och böra kunna återkallas, när helst skälig anledning därtill förekommer; enligt förslag av grosshandlaren Nilsson borde inom vart polisdistrikt tillåtas endast ett visst antal affärer av förevarande art.

Länsstyrelsen i Jönköpings län däremot uttalar sig för införande av skyldighet att hos polismyndighet göra anmälan om utövande av dylik affärsrörelse.

Givetvis skulle ett stadgande av innebörd, att icke någon ägde rätt att driva näring av i 2 § 1 mom. avsedd art, med mindre myndighet efter förutgången prövning funne antagligt, att han besatte därför erforderliga egenskaper, såsom redbarhet, ordentlighet o. s. v., och där efter lämnade särskilt tillstånd till näringens utövande, i sin mån främja det med förevarande lagstiftning avsedda syfte; men med fog synes kunna ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreligga att i detta hänseende stadga undantag från den nu gällande regeln att för handels idkande i allmänhet särskilt tillstånd ej är erforderligt. Oavsett att antalet av de affärsrörelser, som skulle falla under den ifrågasatta lagstift-

ningen, säkerligen komme i vissa större städer att bliva högst avsevärt och att följaktligen åtminstone vid tiden för lagstiftningens trädande i kraft myndigheterna i dessa, därest ett stadgande i nu angiven riktning infördes, skulle bliva överhopade av ansökningar om tillstånd till idkande av näring, som här avses, till så stort antal, att prövningen av sökandens lämplighet ofta nödvändigtvis bleve skäligen ytlig, torde det ligga i sakens natur, att en prövning sådan den nu ifrågasatta i många fall skulle visa sig vara av jämförelsevis ringa värde för ernående av åsyftad säkerhet i fråga om sökandens förutsättningar för skötseln av näringen, enär tillförlitligt omdöme därom givetvis ofta ej lärer kunna på förhand fallas. Särskilt tillstånd av myndighet som villkor för förvärv av rätt att driva näring har också föreskrivits endast i avseende å vissa av de näringar, rörande vilka särskilda författningar utfärdats, såsom till exempel i fråga om pantlånerörelse, tillverkning av eldfarliga oljor, av explosiva varor och av brännvin, försäljning av brännvin samt av vin och öl. Sådana synpunkter, som i dessa fall för förebyggande av ocker eller till följd av den med utövandet av viss näring förenade fara eller annan orsak talat för bestämelse om särskilt tillstånd, lära uti förevarande fall ej äga tillämplighet. Med hänsyn till vad nu anförts, synes det ej vara nödvändigt att i förevarande hänseende göra avsteg från vad i allmänhet gäller. I regel torde därför allenast anmälan böra vara erforderlig för förvärv av rätt till idkande av näring, varom nu är fråga. Givetvis bör emellertid vid dylik anmälan lämnas uppgift å ställe, där för rörelsen avsedda föremål skola förvaras och där rörelsen skall utövas, för att sätta vederbörande myndighet i stånd att utöva den åsyftade kontrollen; ombytes dylikt ställe, bör av enahanda skäl ske anmälan därom; föreskrift i detta hänseende har intagits i 6 §.

I vissa fall synes dock anmälan, som nu sagts, icke böra vara tillräcklig för erhållande av näringsrätt. Enligt förslaget 19 § äger domstol, där näringsidkaren beträdes med viss förseelse, att, om skäl därtill äro, förbjuda honom att tills vidare utöva näring av förevarande slag, och detsamma föreslås skola gälla jämväl den, vilken i egenskap av föreståndare för bolags eller ekonomisk förenings eller stärbhus' räkning driver dylik näring; varjämte i sist nämnda fall sådant förbud kan meddelas även näringsinnehavaren. Den, som erhållit dylikt förbud, bör uppenbarligen icke äga att allenast på grund av anmälan förvärva rätt att åter idka affärsrörelse, som här avses, utan lärer frågan om beviljande av sådan rätt böra ankomma på särskild prövning av myndighet. Bestämelse i detta hänseende har intagits i 2 § 3 mom.; i 4 mom. av samma paragraf har tillika införts ett stadgande till för-

hindrande därav att annan än den, som jämlikt 17 § förverkat sin näringsrätt eller som åsyftas med förbud, varom nyss sagts, må kunna för dennes räkning ehuru under eget namn genom blott anmälan förskaffa sig rätt till bedrivande av näring av ifrågavarande beskaffenhet.

Beträffande frågan om handel med föremål av ifrågavarande slag bör tillåtas å sådan realisation, som omförmäles i 9 § 3 mom. av näringsfrihetsförordningen, eller under utövande av gårdfaribandel på sätt i 4 mom. av samma paragraf sägs torde avsevärda betänkligheter däremot ej möta, då utövanDET av dylik näringsverksamhet är beroende på erhållande av särskilt tillstånd.

3 §. Därest bolag eller ekonomisk förening vill idka näring, som i 2 § 1 mom. avses, synes denna, i likhet med vad som stadgas i kungörelsen angående villkoren för idkande av pantlånerörelse, böra få utövas allenast genom särskild föreståndare. För vinnande av erforderlig säkerhet i avseende å skötseln av näringen lärer såsom dylik föreståndare ej kunna godtagas den, som ej äger befogenhet att själv idka sådan näring, samt ej heller, så framt ej myndighet prövar annat kunna medgivas, den, som ej utan särskilt tillstånd därtill är berättigad. I allt, som angår rörelsens skötsel, synes föreståndare, som nu sagts, böra betraktas som näringsidkare.

4 §. I näringsfrihetsförordningen inrymmes rätt att under ett år efter näringsidkares död för stärbhusdelägarnas räkning utöva rörelse, som den avlidne under livstiden bedrivit. Någon anledning att på förevarande område avvika från den stärbhusdelägare sålunda i allmänhet tillerkända rätt synes ej förefinnas; i likhet med vad som föreslagits i fråga om näring, driven av bolag eller ekonomisk förening, bör dock, där stärbhusdelägarna vilja begagna sig av denna rätt, för rörelsens bedrivande anställas särskild föreståndare. Bestämmelser i nu berörda hänseenden hava intagits i förslaget 3, 4 och 5 §§.

Metallsektionen har förordat stadgande därom, att näring, som i dess förslag avses, må bedrivas allenast i lokal, som av polismyndighet godkänts, att lagerlokal och upplagsplats skola så inrättas, att de när som helst kunna av polismyndighet inspekteras, samt att näringsidkaren skall vara pliktig att anbringa skylt vid affärs- och lagerlokal samt upplagsplats. Då emellertid varken ifrågavarande affärsrörelsers beskaffenhet eller behovet av kontroll över desamma synes göra bestämmelser i dylik riktning nödvändiga, hava sådana ej heller i förslaget upptagits. Däremot erfordras givetvis, på sätt nedan närmare omförmäles, stadganden om rätt för myndighet till tillträde till för rörelsen använda lokaler och till företagande av viss undersökning för att kunna

komma i tillfälle att utöva åsyftad kontroll över affärsrörelsen samt om skyldighet att förvara föremål, i fråga om vilka kontroll är behöfvig, på sådant sätt, att de äro lätt åtkomliga för undersökning.

Kravet på lagstiftning i förevarande hänseende har i väsentlig mån föranletts därav, att det synnerligen ofta inträffar, att gods, som förvärfvas eller mottagas uti affärsrörelse, som i 2 § 1 mom. avses, och rörande vars efterforskande uppstår fråga, befinnes hava skyndsamt efter förvärvet eller mottagandet avyttrats, utan att det finnes möjlighet att erhålla ledning för uppdagandet av avnämaren, eller ock underkastats bearbetning eller förändring för att göra det oigenkännligt. Även där ej något av dessa fall inträffar, kan det ofta vara förenat med stor svårighet eller omgång att i en sådan affärsrörelse bland mängden av där hopade artiklar anträffa något visst föremål, som efterforskas, enär väl sällan över samma artiklar föres någon översiktlig förteckning. Att nu påpekade omständigheter i hög grad gynna avsättningen av olovligen tillgripet gods och försvåra myndigheternas arbete för upptäckt av brottslingen ligger i öppen dag. 7 § 1 mom.

Ett av förevarande lagstiftnings främsta mål torde därför vara att, såvitt möjligt, råda bot för nu berörda olägenheter. Såsom medel härför erbjuder sig i första hand stadgande av skyldighet för näringsidkare att föra noggrann förteckning över de föremål hans rörelse avser. Föreskrift om sådan skyldighet förordas av länsstyrelsen i Uppsala län, polismästaren i Uppsala, magistraten i Enköping, Sveriges industriförbund, grosshandlaren Nilsson och metallsektionen ävensom av Stockholms handelskammare med instämmande av Sundsvalls barnavårdsnämnd och rederibolaget Condor. Dylik skyldighet anser dock industriförbundet böra stadgas för grosshandeln endast i avseende å föremål, som inköpts från enskild person och som borde hållas skilda från det övriga lagret, men ej beträffande föremål, som förvärfvas från industriella verk, verkstäder och smedjor m. fl. eller från annan registrerad handlande, enär dessa föremål ofta utskleppades utan att först införlivas med inneliggande lager. Enligt industriförbundets åsikt torde det ej heller förefinnas något behov av särskild kontroll över engros-inköp, som gjordes direkt från verket eller från annan inregistrerad handlande.

Poliskammaren i Malmö däremot framhåller, att det väl knappast vore möjligt att beträffande nu avsedda affärsrörelser åstadkomma en kontroll, liknande den, som vore stadgad för pantlånerörelse, enär bokföring av varje inköp och försäljning icke torde kunna föreskrivas. Poliskammaren i Göteborg gör för sin del gällande, att en dylik föreskrift ej torde vara av större praktisk nytta, enär säljare av orättfånget

gods aldrig uppgåve sitt rätta namn, och de varor, som antydda affärsrörelser omfattade, vore av sådan beskaffenhet, att bokföringen nog ej komme att vara till synnerlig hjälp vid efterforskning av olovligen tillgripet eller förkommet gods.

Att de betänkligheter, som sålunda framförts mot skyldigheten att föra förteckning, som nu sagts, kunna vara i viss mån berättigade torde måhända ej kunna förnekas. I många fall lärer nämnda skyldighet bliva ganska betungande, och försök att genom lämnande av oriktiga uppgifter motverka ändamålet med förteckningens förande torde givetvis vara att förutse. Skall emellertid en effektiv kontroll uti ifrågavarande hänseende kunna åstadkommas, lärer man ej kunna undgå att, såsom ock flerstädes i utlandet ägt rum, föreskriva, att förteckning av nu antydd art skall föras. Tillrädligt synes ej vara att föreskriva, att denna skall avse allenast affär rörande föremål av något i 1 § angivet slag; visserligen är det huvudsakligen tillgrepp av föremål av dylik art, som föranlett kravet på lagstiftningens ingripande; men uti ifrågavarande handelsrörelser förekomma merendels en mängd andra artiklar, vilkas förtecknande påkallas av enahanda hänsyn som de förras. Särskilt gäller detta om den egentliga skrot- och lumphandeln. Ovan anmärkta för Preussen gällande förordning av den 30 april 1901 innehöll i sin ursprungliga lydelse ej någon direkt föreskrift i fråga om omfattningen av den däri stadgade bokföringsskyldigheten i vidare mån, än att denna förklarades skola avse alla inköps- och försäljningsaffärer. Genom ministeriella förordningen den 24 augusti 1910 uttalades emellertid, att bokföringsskyldigheten omfattade såväl begagnade som nya saker. Givetvis kan emellertid näringsidkare, som driver handel med föremål, som avses i 1 §, samtidigt därmed i sin rörelse föra artiklar av den beskaffenhet, att de skäl, som tala för skyldighet att förteckna de förra, alldeles sakna tillämplighet i fråga om de senare; för sådant fall bör möjlighet stå öppen för honom att vinna befrielse från skyldighet att förteckna dessa; och har hänsyn härtill tagits i 12 §.

7 § 2 mom.

I vissa fall kan emellertid skyldighet att föra förteckning av ifrågavarande art medföra särskilt beaktansvärda olägenheter. Där så är händelsen, synes redan i lagen böra medgivas befrielse från sagda skyldighet, så framt ej det huvudsakliga ändamålet med förteckningens förande eller möjliggörande eller underlättande av anträffandet av olovligen tillgripet gods därigenom skulle nämnvärt äventyras. Industriförbundet har, såsom redan påpekats, framhållit, att nämnda skyldighet skulle för grosshandeln på området ofta lägga hinder i vägen för skeppning av gods, som inköpes från andra än enskilda, såsom handlande ej registrerade

personer. Givetvis äger denna förbundets åsikt i huvudsak giltighet; i de flesta fall torde ock de av förbundet åsyftade inköpsaffärer vara av den art, att misstanke att de angå olovligen tillgripet gods ej rimligen kan uppstå eller att faran därför är ytterst ringa. Så lärer vara förhållandet med affär, varigenom gods inköpes från kronan, kommun eller annan sådan menighet, kommunikationsföretag, fabrik, verkstad eller annan industriell anläggning. En bestämmelse om befrielse från skyldighet för grosshandeln att förteckna de föremål, dylika affärer avse, torde näppeligen kunna anses möta betänkligheter. Med affärer av nu antydd art synes vidare böra i förevarande hänseende likställas affär, varigenom grosshandlare uppköper gods från annan affärsrörelse, vars innehavare blir underkastad den föreslagna förordningens föreskrifter. Affärer av sistberörda art förekomma inom grosshandeln i stor utsträckning, i det att grosshandlarna i stora partier från minuthandlarna på området uppköpa gods, som dessa föra i sina rörelser. Även i fråga om sådana affärer kan givetvis skyldighet att förteckna de föremål, som de avse, medföra svårigheter i enahanda avseende, som ovan anmärkts. Visserligen kan risken att affär av detta slag avser olovligen åtkommet gods understundom vara ej ringa. Som nedan närmare angives, lärer det emellertid bliva erforderligt föreskriva, att gods, som av näringsidkare, som blir underkastad förordningens föreskrifter, förvärvas eller mottages under sådana omständigheter, att det skäligen kan misstänkas hava av den, som avyttrar eller avlämnar detsamma, olovligen tillgripits, ej får förr än efter förloppet av viss tid utlämnas, på det att det under loppet av denna tid må vara tillgängligt för undersökning av polismyndighet. Att stadga inskränkning i senare ägares förfoganderätt över dylikt gods torde givetvis ej böra ifrågakomma, och vid sådant förhållande synes ej heller böra råda tvekan om, att grosshandeln bör befrias från skyldighet att föra förteckning rörande gods av sådan beskaffenhet. Vål skulle kunna ifrågasättas, att befrielse från dylik skyldighet borde inträda allenast, därest godset av säljuren utlämnats först efter utgången av den tid, varunder han varit pliktig att förvara detsamma; men genom stadgande av effektivt straff för åsidosättande av nämnda förvaringsplikt lärer erforderlig trygghet i fråga om dess iakttagande stå att erhålla. Ifrågasättas kan vidare uppenbarligen, att befrielse i nu nämnda hänseende från skyldighet att föra förteckning bör medgivas jämväl minuthandlarna på området. Då emellertid sådan näringsidkare i regel ej i tillvärmelsevis samma omfattning som grosshandlare för sin rörelse avslutar affärer av den art, som ovan ansetts ej behöva förtecknas, och skyldigheten att föra förteckning rörande dessa ej för minuthandeln torde

medföra olägenheter i samma hänseende som för grosshandeln, synes en begränsning av nu antydda art ej böra vidtagas, helst måhända den faran icke vore fullständigt utesluten att en dylik begränsning skulle innebära frestelse att, under för-bärande att visst gods vore av det slag, att det ej behöfde i förteckningen upptagas, därur utesluta detsamma, ehuru det rätteligen bort däri införas.

8 och 9 §§.

De närmare bestämmelserna angående förteckningen eller, såsom den föreslagits böra benämnas, affärsboken och om densammes bevarande finnas intagna i förslaget 8 och 9 §§, och torde någon närmare motivering för dessa stadganden ej vara erforderlig.

12 §.

Givetvis kan emellertid understundom viss affär eller visst slag av affärer vara av den art, att tillämpningen av nu föreslagna bestämmelser rörande dess förtecknande skulle av särskild orsak föranleda synnerlig omgång eller olägenhet i annat hänseende eller betänkligheter eljest. För sådant fall bör möjlighet stå öppen att i större eller mindre utsträckning vinna befrielse från skyldigheten att ställa sig samma föreskrifter till efterrättelse, så framt så kan ske, utan att det med affärsbokens förande avsedda syftet därigenom nämnvärt äventyras; och i 12 § har inrymts befogenhet för myndighet att därom, allt efter omständigheterna i varje särskilt fall, besluta.

10 och 11 §§.

För att det med affärsbokens förande avsedda ändamål skall vinnas, erfordras uppenbarligen, att däri inskrivet föremål, så länge det hos näringsidkaren förvaras, lätteligen kan påträffas, därest vederbörande myndighet skulle finna anledning att företaga undersökning av detsamma. Till följd härav läser det bliva nödvändigt föreskriva, att för dylikt föremål skall anbringas viss beteckning, angivande år och nummer, varunder det inskrivits, och, där affärsboken förts i avdelningar, den avdelning, vari inskrivningen verkstälts, samt att föremålet skall förvaras så, att det lätt är åtkomligt för undersökning. Föreskrifter i dylik riktning torde emellertid ej vara till fyllest. Genom att skyndsamt avhända sig sådant föremål eller förstöra detsamma eller underkasta det bearbetning eller förändring kan näringsidkaren, såsom ovan framhållits, omöjliggöra eller försvåra myndigheternas arbete för upptäckt av brottslingen, i händelse föremålet olovligen åtkommits. Det synes därför erforderligt att tillika stadga förbud att förr än efter förloppet av viss tid vidtaga åtgärder av nyss antydd art. Ett dylikt intrång i näringsfriheten är givetvis icke utan sina betänkligheter; men utan detsamma läser icke så mycket stå att vinna för undanröjande av överklagade missförhållandena; och ett stadgande av denna innebörd

föreslås ock av industriförbundet, grosshandlaren Nilsson, metallsektionen och Stockholms stads barnavårdsnämnd.

Förslaget 10 och 11 §§ innehålla bestämmelser i nu berörda hänseenden. Ett förbud av sådan art som det i sist nämnda § intagna bör själfvallet ej avse längre tidrymd, än att det med förbudet avsedda syfte kan med minsta möjliga förfång för näringsfriheten ernås; med hänsyn härtill synes den föreslagna tiden av sju dagar vara den högsta, som kan ifrågakomma. För att förhindra att nämnda syfte skulle komma att mer eller mindre ointetgöras därigenom, att inskrivet föremål först å senare dag än inskrivningsdagen bleve tillgängligt för granskning av polismyndighet, har i 11 § intagits en föreskrift om den tidpunkt, från vilken nämnda tid av sju dagar skall löpa. Vissa av de i affärsrörelser, varom här är fråga, förekommande varor såsom lumpor m. fl. torde kunna vara av sådan art, att hälsovårdsnämnd, kommunalnämnd eller annan myndighet med stöd av bestämmelserna i hälsovårdsstadgan för riket kan finna anledning att i avseende å behandlingen av desamma meddela föreskrifter, som omöjliggöra deras förvarande under nu avsedda tid av sju dagar; i sådan händelse böra givetvis dylika föreskrifter lända till eiterrättelse.

Nu föreslagna bestämmelser innebära emellertid så avsevärda inskränkningar i näringsfriheten, att det gäller att noga tillse, huruvida de böra under alla förhållanden äga tillämpning. Industriförbundet anser för sin del, i likhet med vad förbundet framhåller i avseende å skyldighet att föra affärsbok, att beträffande grosshandeln på området ett förbud av det i 11 § angivna slag borde gälla allenast de föremål, som förvärfvas eller mottagas från enskilda personer, samt att dessa föremål borde hållas skilda från det övriga lagret; de varor, som av grosshandlarna inköptes från de industriella verken, verkstäder och smedjor m. fl. eller från annan inregistrerad handlande och vilka ofta bleve föremål för omedelbar skeppning, utan att först införlivas med inneliggande lager, kunde däremot, enligt förbundets åsikt, näppeligen underkastas ett sådant förbud; detta skulle nämligen föranleda stora praktiska svårigheter samt försätta de svenska skrotexportörerna i ett ogynnsamt läge gent emot utländska konkurrenter, vilka skulle utan hinder av den ifrågasatta lagstiftningen kunna köpa varan direkt från verket fritt bannvagn eller fritt ombord.

Då skyldighet att anbringa beteckning samt att under viss tid förvara föremål i oförändrad form enligt förslaget skall gälla allenast gods, som näringsidkare är pliktig att upptaga i affärsboken, torde, med de bestämmelser, som i fråga om affärsbokens förande föreslagits för

grosshandeln på området, nyss anmärkta av industriförbundet framhållna synpunkter få anses hava vunnit tillbörligt beaktande. I avseende å minuthandeln har visserligen tillräckliga skäl ej ansetts föreligga för att i enahanda hänseenden som för grosshandeln medgiva inskränkning i skyldigheten att föra förteckning över avslutade affärer. Givet är emellertid, att affärer av den art, att misstanke att de angå olovligen tillgripet gods ej rimligen kan uppstå eller att faran därför är synnerligen ringa, kunna förekomma lika väl inom minuthandeln som inom grosshandeln. Inom den förra verkställas exempelvis understundom uppköp av begagnade klädespersedlar från kronan ävensom av olika slags fabriksprodukter från fabrikanterna. Att stadga inskränkning i minuthandlares rätt att förfoga över gods, som nu avsedda affärer angå, vore givetvis att gå utom de gränser, som av syftemålet med ifrågavarande lagstiftning angivas för de-s räckvidd. I likhet med vad som ovan framhållits i fråga om grosshandeln lär det ej heller böra ifrågakomma att stadga begränsning i fråga om minuthandlares befogenhet att disponera över gods, som han förvärvar från annan affärsrörelse, vars innehavare blir underkastad den föreslagna förordningens föreskrifter. Nu påpekade omständigheter hava föranlett det i 10 § stadgade undantag från regeln att i affärsbok inskrivet föremål skall förses med beteckning; är näringsidkaren ej skyldig förse föremål med beteckning, äger han ock enligt 11 § att fritt förfoga över detsamma. En närmare redogörelse för innehållet i 10 och 11 §§ synes ej erfordras. I öppen dag ligger emellertid, att ej heller i avseende å de förhållanden, som beröras i nu nämnda §§, stå att erhålla i alla hänseenden uttömmande bestämmelser. Enahanda hänsyn, som tala för att möjlighet bör hållas öppen för att, i fråga om skyldighet att föra affärsbok, i avseende å viss affär eller vissa slag av affärer medgiva undantag från vad i allmänhet föreslagits skola gälla, äga giltighet jämväl uti nu ifrågakomna hänseenden; och har hänsyn härtill tagits i 12 §.

12 §. Å andra sidan kunna lokala förhållanden eller andra omständigheter nödvändiggöra särskilda ordningsföreskrifter för nu åsyftade affärsrörelser utöver vad förslaget innehåller; och har i 16 § inrymts befogenhet för Kungl. Maj:ts befallningshavande att utfärda dylika föreskrifter.

13 §. Göteborgs folkskolestyrelsens framställning avsåg, såsom nämnts, i första hand utfärdande av förbud för viss näringsidkare att driva affärer med minderåriga; och för förbud i dylik riktning hava de, som i ärendet yttrat sig, så gott som enhälligt uttalat sig. Rörande räckvidden av ett sådant förbud intaga de flesta huvudsakligen enahanda ståndpunkt som

folkskolestyrelsen och anse sålunda förbudet böra avse i allmänhet drivande av affärer eller handel eller köpenskap med minderårig. Några, såsom länsstyrelsen i Södermanlands län, magistraten i Nyköping och handelskammaren i Gävle, framhålla särskilt, att förbud bör stadgas ej allenast mot att idka handel med minderårig utan även mot att från sådan mottaga föremål till försäljning för haus egen eller annans räkning eller att på något sätt underlätta avsättningen av gods, som utbjudes av minderårig.

Länsstyrelsen i Blekinge län finner förslaget om förbud att driva affärer med minderårig vara något väl långt gående; för åsyftade ändamålets vinnaude syntes det länsstyrelsen vara tillräckligt, att blivande bestämmelse innefattade förbud mot köp, byte eller annat förvärv av lösören från minderårig, enär någon fara för missbruk att utlämna varor till minderårig ej torde föreligga. Slutligen ifrågasätta några myndigheter, att förbud uti ifrågavarande hänseende bör gälla endast affär, som avslutas utan målsmans samtycke eller för minderårigs egen räkning. Poliskammaren i Göteborg anser sålunda förbudet böra avse inköp av gods från minderårig, åtminstone där detta skulle äga rum utan målsmans medgivande; och magistraten i Enköping uttalar den uppfattningen, att förbudet bör gälla inköp från minderårig, där ej tillförlitlig upplysning erhållits därom, att den minderårige skickats av målsman. Enligt länsstyrelsens i Västerbottens län mening bör förbudet avse blott drivande av affärer med minderårig för hans egen räkning, med rätt dock för vederbörande polismyndighet att, om så kan anses behöfligt, förbjuda affärstransaktioner med minderåriga ombud.

Rörande den åldersgräns, som vid fastställande av ett förbud i angiven riktning bör bestämmas, hava allenast ett fåtal yttrat sig. Av dessa hava överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands och Hallands län, magistraterna i Uppsala, Enköping och Hudiksvall ävensom poliskamrarna i Göteborg och Malmö tillstyrkt, att förbudet måtte avse avslutande av affär med den, som ej fyllt 15 år. Länsstyrelserna i Kronobergs, Blekinge och Malmöhus län samt handelskammaren i Gävle uttala sig för en utsträckning av åldersgränsen till 18 år; och framhålles det till stöd härför, att erfarenheten visat, att åldersperioden mellan det femtonde och adertonde året medförde de svåraste frestelserna i förevarande hänseende och att en dylik utsträckning vore nödvändig för att vinna det med förbudet avsedda syftmålet.

Uppenbarligen är det av särskild vikt att söka i möjligaste mån skydda minderårig för att falla offer för frestelsen att olovligen tillgripa föremål, som lätt kunna avyttras uti ifrågavarande affärsrörelser; risken

för att genom dylika tillgrepp i tidigare år minderårigs rättskänsla undergrävas, så att han ohjälpligt för framtiden hemfaller åt brottets bana, ligger i öppen dag. Ett kraftigt medel att råta bot härför är givetvis stadgande av förbud i nyss angiven riktning. Den uppfattningen, som länsstyrelsen i Stockholms län gjort gällande, att den polismyndighet i kungörelsen angående villkoren för idkande av pantlånerörelse tillagda befogenhet att utfärda särskilda ordningsföreskrifter för rörelsens bedrivande skulle berättiga polismyndigheten att meddela förbud i nu berörda hänseende, och att följaktligen, därest polismyndighet finge enahanda befogenhet i fråga om nu avsedda affärsrörelser, ett särskilt stadgande om sådant förbud ej vore erforderligt, lärer ej äga giltighet. Ett förbud i den riktning, som här ålyftas, synes böra, för att bliva effektivt, avse ej allenast avslutande av affär med minderårig, vare sig detta sker för dennes egen eller annans räkning, utan jämväl mottagande av föremål, som eljest för affär tillhandahålles av minderårig; det torde nämligen ligga nära till hands att antaga, att ett förbud blott i först antydda hänseende lätteligen skulle kunna kringgås, i det att, trots ett sådant, komme att uti ifrågavarande affärsrörelser uppköpas föremål från minderåriga, under förebärande att dessa allenast för annans räkning avlämnade dem. Likaså lärer åldersgränsen böra sättas till 18 år; erfarenheten giver nämligen vid handen, att fastställande av en lägre gräns skulle i allt för stor utsträckning lämna minderårig tillfälle till avsättning av gods uti nämnda affärsrörelser, innan han vunnit erforderlig karaktärsfasthet. Att låta förbudet gälla blott i fråga om sådana föremål, som avses i 1 §, eller, såsom i ovan anmärkta, för Kristiania gällande bestämmelser är fallet, allenast i fråga om begagnade eller kasserade saker, torde näppeligen vara tillrådligt, enär det givetvis ofta förekommer, att även andra artiklar, som av minderåriga olovligen åtkommit, av dessa avyttras uti nu avsedda handelsrörelser. För att göra förbudet i möjligaste mån effektivt, torde tillika böra stadgas ansvar för den, vilken det åligger att vårda minderårig, som utbjuder eller tillhandahåller föremål. Bestämmelser i nu berörda hänseenden hava intagits i 13 och 20 §§.

20 §.
15 §.
Det ligger i öppen dag, att vederbörande myndighet, såsom ovan redan nämnts, måste äga den rätt till tillträde till för affärsrörelse av i 2 § 1 mom. avsett slag använd lokal, magasin eller upplagsplats och till granskning av varulager och affärsbok, som erfordras för utövning av tillbörlig kontroll över efterlevnaden av nu tillämnade föreskrifter och skötseln i övrigt av affärsrörelsen. Stadgande i dylik riktning för-

ordas och särskilt av länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Malmöhus och Göteborgs och Bohus län, poliskamrarna i Malmö och Göteborg, polismästaren i Uppsala, magistraten i Enköping, Sveriges industriförbund, metallsektionen och grosshandlaren Nilsson; därvid dock industriförbundet gör gällande, att för grosshandeln på området bör i detta hänseende göras inskränkning av enahanda innebörd, som förbundet påyrkat i fråga om skyldighet att föra förteckning över avslutade affärer. Givetvis bör näringsidkaren eller hans ställföreträdare vidare vara pliktig att vid granskning, som myndighet sålunda företager, tillhandahålla föremål eller förteckning, vars undersökning påkallas, och tillhandagå med erforderliga upplysningar. Bestämmelser i nu berörda hänseenden hava intagits i 15 §; något missbruk av den polismyndighet däri tillagda befogenhet torde näppeligen behöva befaras.

I övrigt innehåller förslaget bestämmelser om skyldighet att i visst fall tillhandagå polismyndighet med upplysning, om ansvar för överträdelse av förordningens föreskrifter, om förvandling av ådömda böter och viten m. m. ävensom övergångsstadganden, för vilka någon närmare redogörelse ej torde vara av nöden.»

Genom nådig remiss den 7 december 1916 anbefalldes kommerskollegium att, efter hörande av kommersiella och industriella sammanslutningar, avgiva utlåtande rörande den sålunda verkställda utredningen och det uppgjorda förslaget till lagbestämmelser.

Efter det kommerskollegium i anledning härav berett samtliga handelskammare i riket ävensom Sveriges industriförbund, järnkontoret, svenska pappersbruksföreningen, Sveriges maskinindustriförening, Sveriges hantverksorganisation, sko- och läderbranschens fabrikant- och grossistförening, svenska bomullsspinneriföreningen, svenska yllefabrikantföreningen, Sveriges textilindustriförbund, Sveriges allmänna handelsförening, Sveriges minuthandlares riksförbund, manufakturhandlareföreningen och metallsektionen tillfälle att i ämnet avgiva yttrande, hava till kommerskollegium inkommit utlåtanden från samtliga dessa korporationer och sammanslutningar med undantag av järnkontoret, sko- och läderbranschens fabrikant- och grossistförening, textilindustriförbundet och manufakturhandlareföreningen.

Vid allmänna handelsföreningens utlåtande hava fogats yttranden av direktören i aktiebolaget Stannum J. Bruneau, grosshandlaren H. Nilsson och firman C. F. Åkerlund & Co. Därjämte har till kommerskollegium från finansdepartementet överlämnats en skrivelse från Sveriges

verkstadsförenings ombudsman med därvid fogade dels en promemoria i förevarande ämne, avseende ett uttalande från ett 40 tal näringsidkare, tillhörande verkstadsföreningens Stockholms-krets, svenska elektriska arbetsgivareföreningen och rörledningsentreprenörernas förening, dels ock ett nummer av tidningen »Dagens Nyheter» för den 27 december 1916 med en däri intagen artikel av advokaten J. Tjerneld rörande samma ämne; varefter kommerskollegium den 25 januari 1917 avgivit sitt utlåtande.

De inkomna utlåtandena förorda i allmänhet en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med det uppgjorda förslaget; i vissa utlåtanden tillstyrkas emellertid i några mera väsentliga punkter andra bestämmelser än de föreslagna; och anhåller jag att nu få redogöra för det huvudsakliga innehållet i utlåtandena.

1 §.

Vad först angår tillämplighetsområdet för lagstiftningen har metallsektionen framhållit, att det syntes, som om en tydlig definition å skrot eller åtminstone å metallskrot borde införas, och i sådant avseende hänvisat till 1 § av metallsektionens ovan omförmälda förslag till lagbestämmelser, enligt vilken med metallskrot avsåges dels sådana metallföremål, som genom deformation synbarligen upphört att vara för sitt ursprungliga ändamål användbara, dels sådant avfall, som uppstode vid råmetallens eller metallfabrikats vidare bearbetning, dels ock metalltillverkningar, som på grund av kvalitetsfel eller andra orsaker icke kunde säljas i befintligt skick. Tillika har metallsektionen uttalat att, för att den tillämnade förordningen ej måtte bliva betungande för de näringsgrenar, som i sin rörelse behövde eller erhöle metallskrot och i avseende å vilkas handel med dylikt skrot hittills ej framkommit missförhållanden, för tydlighetens skull borde i förordningen göras en del undantag beträffande tillämplighetsområdet. I detta hänseende har metallsektionen hänvisat till 2 § av dess nyss nämnda förslag, däri stadgas, att från föreslagen bestämmelse om skyldighet för den, som önskade driva handel med skrot, att söka tillstånd därtill undantoges hantverkare, industriella anläggningar, statsinstitutioner, kommunala verk och inrättningar samt trafikidkande företag, vilka på grund av den verksamhet, fabrikation eller yrke, de dreve, antingen erhöle skrot att avyttra eller ock för egen rörelse vore i behov därav.

Pappersbruksföreningen har anfört följande: förslaget syntes, vad beträffade handeln med metallskrot, vara väl ägnat att minska de olägenheter av olovliga tillgrepp, som främjats av vederbörande uppköparens affärsmetoder. För lumphandeln förelåge däremot väsentligen skilda förhållanden. Frånsett vid skjort- och segelsömmerier, korsettfabriker

m. fl. industrier uppstående avfall av obegagnat tyg, vilket dock utgjorde en ringa del av tillförseln på lumpmarknaden, vore lumpen en i förhållande till sitt värde alltför skrymmande artikel för att utan avsevärt besvär och risk för upptäckt kunna obemärkt transporteras i nämnvärda mängder. Möjligheterna för tillfälliga leverantörer att skaffa sig köpare vore ock väsentligt mindre än vid metallskrot, då lumpen inom landet blott hade relativt få förbrukare. Restriktiva åtgärder — därtill särskilt kännbara för de mindre lumpsamlarna — påkallades enligt föreningens mening ingalunda av pappersbrukens intressen ej ens under nuvarande förhållanden, då lumpprisen, visserligen mest genom mellanhands manövrer, mer än fördubblats; fastmer vore allt det bistånd och lättnad, som från det allmännas sida kunde beredas de mindre yrkesidkarna i branschen, till gagn. Belysande vore den av erfarenheten bekräftade svårigheten att inom landet uppdriva de mängder lump, särskilt av de bättre kvaliteterna, som erfordrades för den relativt ringa inhemska tillverkningen av lumppapper, ehuru det veterligen tillvartogs blott en bråkdel av de 25—30,000 tons årligen, som landet med hänsyn till befolkningens storlek och insamlingssiffran per individ exempelvis i Tyskland borde kunna lämna. De personer, som nu arbetade med insamling och detaljförsäljning av lump, vore huvudsakligen äldre och till annat arbete mer eller mindre oförmögna, varjämte deras bildningsnivå ej torde medge fullgörandet av de kontrollprestationer, som förslaget eljest på goda grunder upptog; det vore därför fara värt, att de vid förslagets genomförande skulle komma att till stor del göras sysslolösa. Vad som i motiveringen till förslaget och av Göteborgs folkskolestyrelse nämndes rörande minderårigas snatterier kunde på förenämnda grunder ej i avsevärd utsträckning tänkas gälla handel med lump. I förslagets 1 § 1 mom. torde alltså orden »eller lump» böra uteslutas, eventuellt också orden »begagnade beklädnadspersedlar», därest det skulle anses, vilket föreningen för sin del dock ej funne ostridigt, att åtskillnad mellan »lump» och begagnade beklädnadspersedlar icke kunde göras med för förordningens praktiska tillämpning nödig säkerhet; i alla händelser torde nämligen det allmännas såväl som pappersindustriens huvudintresse ligga i lumphandlarnas frihet från ifrågasatta restriktioner. Om det ej skulle låta sig göra att helt utesluta bestämmelser om handel med lump, så borde dock bestämmelserna därom bliva sådana, att de små lumphandlarna ej dreves till upphörande med sin näring.

I de av allmänna handelsföreningens förvaltningsutskott, Stockholms handelskammare, Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare och

handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län av-givna utlåtanden har uttalats den uppfattningen, att det vore önskvärt, att jämväl så kallade antikvariska bokhandelsaffärer komme att inrymmas under lagstiftningen. Det framhålles att, enligt vad känt vore, förekomme, särskilt i Stockholm, i stor utsträckning, att till dylika affärer avyttrades, framförallt av minderåriga, på oärligt sätt åtkomna böcker m. m.; erfarenheten från såväl hem som skolor torde nämligen giva vid handen, att böcker, som av den uppväxande ungdomen och särskilt skolbarn avyttrades till nämnda affärer, ingalunda alltid vore på rätt sätt åtkomna eller avsattes med målsmans samtycke; den lätthet, varmed de minderåriga kunde utan kontroll i något avseende i samma affärer avyttra böcker, hade visat sig ägnad att hos det uppväxande släktet i varjehanda avseenden försvaga känslan för rätt och orätt. Av naturliga skäl vore det givet, att de tillgrepp, varom här vore fråga, endast i enstaka undantagsfall anmäldes för polismyndighet, vadan den statistik rörande sättet för avyttrande av stulet gods, som meddelats i ovan in-tagna motivering, vore, vad ifrågavarande affärsrörelser anginge, vilseledande. En kontroll, sådan den nu för skrothandeln ifrågasatta, skulle i hög grad bidraga till ett bättre sakernas tillstånd.

Handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län hemställer dock att, då de antikvariska bokhandelsaffärerna även hand-lade med föremål, som ägde konst- eller samlarevärde, den föreslagna förordningen ej måtte, så vitt anginge nämnda affärer, äga tillämpning å dylika föremål.

Av Stockholms handelskammare framställes det alternativa förslag, att handeln med begagnade böcker borde vara underkastad de föreslagna bestämmelserna, åtminstone i vad de avsåge förbud mot inköp från minderåriga.

Jämväl Västerbottens och Norrbottens läns handelskammare, som finner det anmärkningsvärt, att ej blott antikvitetsaffärer utan ock anti-kvariska bokhandelsaffärer undantagits från lagförslaget bestämmelser, framhåller rörande behovet av kontroll å sistnämnda affärer enahanda synpunkter, som ovan nämnts, men anser sig dock, då någon dylik affär icke funnes inom handelskammarens område, icke kunna med bestämdhet uttala sig om angelägenheten av att i detta hänseende utsträcka lagens omfattning.

Av handelskammaren i Karlstad har påpekats, att fråga kunde vara, om ej den i 1 § förekommande uppräknigen av de föremål, lagstiftningen skulle avse, borde omfatta även delar eller rester av färdiga eller påbörjade fabrikat.

Förslaget 2 § 1 mom. innehåller stadgande om allmänna förut- 2 § 1 mom.
sättningar för rätt att idka grosshandel med eller försäljning i bod eller
från annat upplagsställe av föremål, som i 1 § avses; och må i detta
sammanhang erinras därom, att i förslaget 7 § 2 mom. intagits föreskrift,
varigenom för grosshandel på ifrågavarande område medgives en viss
lättnad i avseende å förande av affärsbok, som i 1 mom. av samma
paragraf omförmäles.

I avseende å dessa stadganden har Stockholms handelskammare
anmärkt, att ordet »grosshandel» syntes i båda stadgandena vara an-
vänt i en betydelse, som icke överensstämde med eljest gängse språk-
bruk; enligt detta förstodes nämligen med grosshandel sådan handels-
rörelse, som bedreve försäljning till återförsäljare; men i förslaget avsågs
uppenbarligen att med grosshandel beteckna handelsrörelse, som verk-
ställde sina uppköp i större skala än som skedde, då handeln dreves i
bod eller från annat upplagsställe.

Vidare har handelskammaren i Göteborg uttalat, att den uppdelning
av handeln i grosshandel och handel från bod, som i förslaget gjordes,
icke torde överensstämma med den vanliga terminologien; enligt denna
vore grosshandel sådan handel, som hade till avnämare återförsäljare
eller industriidkare, för vilka varan vore råmaterial. Huruvida handeln
skedde från öppen bod eller på annat sätt vore för begreppet i och för
sig utan betydelse; för undvikande av otydlighet och misstag torde det
vara nödvändigt att bringa förordningen i överensstämmelse med veder-
tagen terminologi.

I övrigt har rörande 2 § 1 mom. Skånes handels-, industri- och sjö-
fartskammare erinrat därom, att enligt förslaget varken gift kvinna eller
omyndig skulle äga rätt att under de villkor, som i 4 och 6 §§ i närings-
frihetsförordningen angåves, driva ifrågavarande slag av handelsrörelse;
enligt handelskammarens åsikt vore det tvivelaktigt, om en dylik inskränk-
ning vore av behovet påkallad; i synnerhet beträffande hustrus rätt att
driva näring vore handelskammaren av den mening, att inskränkningen ej
vore ändamålsenlig; ådagalagt vore nämligen, att kvinnor i allmänhet
visat sig väl lämpade att omhänderhava sådan handelsverksamhet, varom
här vore fråga; och skäl torde ej heller eljest föreligga att åt gift kvinna
på hithörande område giva annan och sämre ställning, än hon i övrigt
enligt näringsfrihetsförordningen intoge. Uppställdes, såsom handels-
kammaren i annat sammanhang förordade, som villkor för rätt att driva
handel av förevarande slag fordran på särskilt tillstånd, torde i varje
fall icke anledning förefinnas till vare sig gift kvinnas eller omyndigs
uteslutande från dylik rätt.

Minuthandlarnas riksförbund har framhållit som ett önskemål att 2 § 1 mom. måtte erhålla följande lydelse: »Yrkesmässig handel med föremål, som i 1 § avses», etc. Genom en sådan lydelse skulle, anför riksförbundet, under lagen tydligen inrymmas även den handel, som bedreves av kringvandrande uppköpare av skrot m. m., vilkas verksamhet ansåges företrädesvis påkalla en lagstiftning som den nu ifrågasatta. Såvitt riksförbundet kunnat finna, skulle det föreliggande förslaget ej avse kringvandrande uppköpare. Vore denna uppfattning riktig, kunde det befaras, att dessa fortfarande som dittills utan effektiv kontroll skulle kunna driva sin hantering, uppköpa metaller och skrot, nedsmälta det uppköpta och försälja det till andra uppköpare och mindre verkstäder. Med den nu föreslagna omformuleringen skulle, enligt riksförbundets åsikt, vinnas, att järnhandlare skulle som dittills kunna stå kunder till tjänst med att tillfälligtvis — i motsats till yrkesmässigt — uppköpa metallavfall eller taga sådant i byte vid metalleveranser utan att bliva anmälningsskyldiga enligt förslagets 2 §.

Handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län har i detta hänseende hemställt, att förevarande lagstiftning måtte utsträckas att avse en var, som helt eller delvis för sin näring dreve handel med sådana begagnade föremål, som omnämndes i 1 §, oberoende av om handeln ägde rum som grosshandel eller från bod eller annat upplagsställe. Till stöd härför framhålles att, om lagstiftningen skulle begränsas att omfatta enbart de i förslaget angivna slag av handel, vunnnes säkerligen ej det med lagstiftningen åsyftade ändamål, enär en hel kategori av lump- och skrothandlare och kanske just den kategori, som bäst behövde vara under kontroll, bleve ställd utanför lagstiftningens tillämpning. Förutom de, som dreve grosshandel med eller försäljning i bod eller från annat upplagsställe av begagnade föremål, funnes nämligen lump- och skrothandlare, som ej hade affärslokal, upplagsställe eller registrerad firma, men som dock dreve en mycket omfattande handel med dylika föremål. Dessa personer kunde, då de jämlikt det föreliggande förslaget allt framgent ägde rätt att driva handel utan någon som helst kontroll av myndigheter, giva fortsatt och kanske ökad anledning till just sådana oegentligheter, som förslaget avsåge att förekomma. Komme lagstiftningen att begränsas enbart till i förslagets 2 § åsyftade firmor och personer, vore det befara, att olovlig handel med begagnade föremål komme genom dylika, utanför lagens kontrollföreskrifter stående uppsamlare och uppköpare att florera i samma omfattning som förut. Först då verklig effektiv kontroll anordnades å alla, som handlade med begagnade föremål, kunde förväntas ett bättre till-

stånd. För att underlätta kontrollen över dylika uppsamlare och uppköpare borde skyldighet åläggas en var, som sålunda för sin näring idkade handel av förevarande slag, att därom göra anmälan i stad hos magistrat och å landet hos länsman, samt tillika föreskrivas, att den, som å annan ort än den, där han vore kyrkobokförd, önskade handla med begagnade varor, skulle från vederbörande i nämnda ort medföra tillståndsbevis om rätt till dylik handels drivande och vara skyldig att på anfordran inför magistrat eller länsman uppvisa tillståndsbeviset.

Industriförbundet har åter i detta hänseende anmärkt, att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida gårdfarihandel med föremål av i förslaget angiven art borde tillåtas, enär de föreslagna kontrollbestämmelserna icke vore väl tillämpliga på inköp, som skedde under utövande av gårdfarihandel.

Vidkommande härefter frågan om för rätt att driva handel med 2 § 2 mom. föremål, som förslaget avser, bör erfordras särskilt tillstånd eller, på sätt förslaget innehåller, i regel allenast anmälan, förorda Stockholms handelskammare, handelskamrarna i Göteborg och Karlstad, Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare, industriförbundet, metallsektionen och maskinindustriföreningen det förra alternativet, liksom detta ock tillstyrkes i ovan berörda, från verkstadsföreningen ingivna promemoria. Det framhålles till stöd härför, att det vore synnerligen tvivelaktigt, huruvida en lagstiftning, byggd på anmälningsprincipen, skulle kunna åvägabringa rättelse i nu rådande missförhållanden. För uppnåendet av det med förevarande lagstiftning avsedda syfte eller förhindrande av avsättning av stulet gods vore det nödvändigt att söka garantier i uppköparnas egna personer; en dålig skötsel av lump- och skrotaffärer komme att medföra moraliska vådor, som gjorde en prövning av vederbörandes kvalifikationer lika viktig i förevarande fall som i fråga om pantlånerörelse; dessa båda slag av rörelser erbjöde en viss överensstämmelse med varandra; i båda fallen gällde det att förhindra, att moraliskt mindervärdiga individer, vilka icke kunde i sin yrkesutövning motstå frestelsen till orättmätig vinning, finge driva dylikt yrke; såsom i fråga om pantlånerörelse vore fallet, borde därför ock för rätt att utöva handelsrörelse av ifrågavarande beskaffenhet erfordras särskilt tillstånd; som villkor därför borde uppställas fordran på att sökanden skulle äga medborgerligt förtroende, råda över sig och sitt gods, hava gjort sig känd för redlighet och ordentlighet och i övrigt finnas lämplig; därigenom torde kunna förhindras, att personer, som straffats för brott enligt 20, 21 eller 22 kapitlen strafflagen, ägnade sig åt affärsrörelse av nu avsedd art. Meddelat tillstånd borde naturligen kunna återkallas, så snart vederbörande ej finnes

lämplig. Genom ett dylikt koncessionssystem vunnas den betydande fördel, att det omöjliggjordes för person, som själv icke vore kvalificerad för rörelsens utövande, att bedriva densamma genom bulvan, vilken möjlighet enligt förslaget eljest förefunnas och säkerligen i många fall komme att utnyttjas. Tillstånd kunde nämligen i dylika fall förvägras eller, om det redan meddelats, återkallas. Med en lagstiftning som den föreslagna förefölle det, som om myndigheterna skulle i de flesta dylika fall stå fullständigt maktlösa. Enligt förslaget skulle handel med skrot kunna utövas av envar, som vore berättigad till handelsrörelse i allmänhet, blott med det villkor, att han ej enligt 17 § förverkat rätt till rörelsens utövande; då emellertid enligt denna paragraf de däri omförmälta förbrytelser medförde förbud mot rörelsens vidare bedrivande, endast om de begåtts under den tid, vederbörande utövat rörelsen, kunde alltså personer, som vore straffade för tjuvnadsbrott eller bedrägeri, ja notoriska tjuvgömmare icke förhindras att driva handelsrörelse av förevarande art, blott de fullgjorde den formella anmälningsskyldigheten. Möjligheten att den grannliga och, såsom erfarenheten givit vid handen, starkt karaktärsfrestande affärsverksamhet, varom här vore fråga, utövades av personer, som vore därför föga lämpliga, skulle sålunda fortfarande stå öppen. Det syntes uppenbart, att den trygghet mot handelsrättens missbrukande, som vore lagstiftningens syfte, härigenom skulle i hög grad äventyras. Viss-rligen låge det nära till hands att antaga, att en oärlig lumphandlare snart skulle begå något brott, som berövade honom rätten att vidare idka handeln, men dels vore det ej säkert, att förbrytelsen upptäcktes, och dels kunde han dessförinnan hinna åstadkomma mycket ont; enbart genom föreskrifter om straff och förverkande av handelsrättighet torde icke tillräcklig trygghet vara vunnit för sunda förhållanden inom det näringsliv, varom här vore fråga. Infördes koncessionssystem, komme givetvis den prövning, som skulle åligga vederbörande myndighet, att särskilt i större städer, om prövningen skulle motsvara sitt ändamål, bereda vissa svårigheter, men dessa syntes gent emot ovan framhållna synpunkter icke böra tillmätas avgörande betydelse och borde ej vara oöverkomliga, helst vid lagens ikraftträdande prövningen huvudsakligen komme att gälla personer, som förut drivit rörelse och troligen vore kända av polismyndigheten.

Handelskammaren i Göteborg framhåller ytterligare, att tillstånd borde erfordras ej allenast för affärens innehavare eller föreståndare utan jämväl för biträde, som mera självständigt deltog i inköpen; varjämte metallsektionen påpekar, att beträffande föreståndare, som i 3 §

avsäges, samma fordringar i fråga om ärlighet måste gälla som rörande näringsidkare.

Av handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län ifrågasattes rörande 2 § 3 mom., huruvida i det däri åsyftade fall kommunalnämnd vore lämpligaste myndighet att höra; enligt handels- och industrikammarens förmenande torde länsmanen därtill vara lämpligare, enär han på grund av sin genom tjänstebefattningen förvärvade lokalkännedom säkerligen vore den, som inom orten ägde den bästa och mest ingående personalkännedom och även i övrigt riktigare än kommunalnämnden borde kunna döma och pröva vederbörandes lämplighet för rätt till dylik handels drivande.

Tillika påpekar handelskammaren i Karlstad, att stadgandet i förslaget 2 § 4 mom. syntes föga effektivt, enär något hinder ej finnes för att en person, som själv förverkat eller förbjudits att fortsätta sin rörelse, utövade den i annans namn, om varorna flyttades till annan lokal; infördes koncessionssystem, bleve detta stadgande överflödigt.

I fråga om den i 4 § förekommande bestämmelsen om skyldighet för stärbhusdelägare att inom viss tid göra anmälan om fortsättning av handelsrörelse har Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare anfört, att nämnda tid torde kunna, utan förfång för annat intresse, lämpligen utsträckas till en månad för lämnande av nödigt rådrum åt stärbhusdelägarna; och en hemställan i dylik riktning göres jämväl av handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län.

Beträffande 6 § har grosshandlaren H. Nilsson anfört, att det för en grosshandlare vore omöjligt att efterleva denna paragraf, enär det t. ex. inträffade, att en del firmor omsatte järnskrot i så stora poster, att det ej kunde undvikas, att vid avlastning av skepps- och vagnslaster från in- och utlandet å andra platser än den, där firman dreve sin rörelse, fränsortering av material måste äga rum, innan lasten vore i sådant skick, att den kunde sändas vidare till det köpande verket. Orsaken till delning av en last kunde bero på oriktig expedition av säljaren, och i sådan händelse kunde uppläggning av materialet ej på förhand förutses; och det kunde vara ovisst, om möjlighet finnes att genast placera den del, som måste fränskiljas. Av Nilssons årsomsättning i järnskrot, omkring 20,000,000 kilogram, berörde ej en fjärdedel Stockholm; skeppning förekomme över flera hamnstäder, och omlastning finge dessutom företagas på åtskilliga andra ställen.

Förslaget 7 § innehåller stadgande om skyldighet för handelsidkare att föra särskild bok (affärsbok) för inskrivning av affär, vari-

genom för rörelsen föremål förvärvas eller eljest mottages; varjämte i paragrafen stadgas inskränkning i nämnda skyldighet, där rörelsen bedrivs som grosshandel.

Såsom förut redan anmärkts, har från vissa håll, nämligen handelskammarna i Stockholm och Göteborg, anförts, att ordet »grosshandel» syntes i 7 § vara använt i en betydelse, som icke överensstämde med eljest gängse språkbruk eller vanlig terminologi. Enligt dessa förstodes med grosshandel sådan handelsrörelse, som bedreve försäljning till återförsäljare eller industriidkare, för vilka varan vore råmaterial; men i förslaget avsåges uppenbarligen att med grosshandel beteckna handelsrörelse, som verkställde sina uppköp i större skala än som skedde, då handeln dreves i bod eller från annat upplagsställe; för undvikande av otydlighet och misstag torde det vara nödvändigt att bringa förordningen i överensstämmelse med den vidtagna terminologien.

Tillika har handelskammaren i Karlstad erinrat därom, att det vore mycket svårt att få en klar gräns bestämd mellan minuthandel och grosshandel i förevarande fall, enär de ofta av samma person utövades sida vid sida och intimt inginge i varandra.

Mot 7 § hava framställts ytterligare några erinringar. Så har handelskammaren i Göteborg anført, att det icke vore behöfligt eller ens lämpligt att, på sätt i paragrafen skett, göra skillnad mellan grosshandel och annan handel, enär det vore inköpet av varan och icke dess vidare försäljning, som krävde övervakande för uppnående av lagstiftningens syfte, och i denna del av affärsdriften några kännetecken icke torde kunna uppställas, ägnade att särskilja grosshandeln från annan handel.

Smålands och Blekinge handelskammare hemställer, att 7 § 2 mom. måtte ändras därhän, att den, som idkade grosshandel med ifrågasvarande slags varor, skulle vara skyldig att anteckna jämväl affär, varigenom gods förvärvades eller mottoges från affärsrörelse, vars innehavare vore underkastad förordningens föreskrifter; det kunde nämligen, enligt handelskammarens åsikt, visa sig erforderligt att i vissa fall kontrollera detaljaffärens anteckningar, och tillräcklig anledning syntes icke finnas, varför grossören, som vanligen köpte varor i större partier och ändock vore skyldig däröver föra bok, skulle fritagas från den detaljanteckning, som nu avsåges.

8 §.

Även i fråga om de i 8 § intagna närmare föreskrifterna om affärsbokens förande hava vissa anmärkningar framställts. Så anför maskinindustrieföreningen, att det kunde ifrågasättas, huruvida icke det borde föreskrivas, att säljarens namnteckning skulle kunna företes.

Handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län framhåller, att det, för att åstadkomma bättre kontroll, torde vara lämpligare, att person, med vilken affär avslötes, själv egenhändigt antecknade sitt namn i affärsboken, samt att, där affären förmedlades genom ombud, ombudet borde vara skyldigt att i affärsboken inskriva såväl sin huvudmans som ock sitt eget namn. Endast om vara avsändes per post, järnväg eller med reguljär ångbåtsförbindelse, skulle affärsinnehavaren äga rätt att i affärsboken inskriva den persons namn, med vilken affären avslutats; dock med skyldighet att i affärsboken inregistrera befordrings-sättet och till affärsboken bilägga vederbörande befordringsverks originalkvitto. Förutom vederbörande persons för- och tillnamn, yrke och fullständiga adress borde i affärsboken även inskrivas dag, då personen vore född; de ganska talrika fall, då genom anteckning om födelsedag brott kommit i dagen och kunnat beivras, gjorde det önskligt, att dylik anteckning verkställdes.

Å andra sidan påpekas i yttranden från två näringsidkare, vilka yttranden åtfölja allmänna handelsföreningens förvaltningsutskotts utlåtande till kommerskollegium, att specificering i det oändliga i affärsboken av inköpt gods ej borde erfordras; det vore också svårt att kontrollera de uppgifter, som lämnades av säljaren; särskilt vid inköp från landsorten kunde det ej kontrolleras, om säljaren vore underkastad förordningens föreskrifter. Omöjligt vore ock att notera försäljning av varje parti, då detta givetvis icke försålles i sin helhet utan dels i flera mindre poster till förbrukning, dels till nedsmältning och dessutom, såsom beträffande metallskrot, uppäckades tillsammans med annat gods, varefter det absolut icke kunde kontrolleras till vilken köpare det ena eller andra partiet sålts.

Gävle handelskammare, som finner uttrycket i 1 mom. »affär, för vilken boken är avsedd,» ej tillräckligt tydligt utmärka, att därmed åsyftas affär, som omförmäles i 7 § 1 mom., framhåller vidare, att i åtskilliga fall kunde tydligen ej göras anteckning om försäljning av inskrivet föremål med angivande av dagen för försäljningen m. m., då föremålet icke som sådant försålles utan underginge bearbetning (sortering) eller förändring. Anteckning om försäljningen borde i dylikt fall ersättas med anteckning om dagen när bearbetningen (sorteringen) eller förändringen ägde rum; eljest komme affärsboken att uppvisa luckor, som antingen berodde på slarv eller på nyss anmärkta oständighet; i paragrafen borde därför inryckas en föreskrift i nu antydd riktning.

Även Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare framhåller, att de i 8 § ävensom i formuläret till affärsbok givna föreskrifterna om bokens förande ej torde vara möjliga att helt upprätthålla; om exempelvis en näringsidkare på en gång till samma köpare försålde en post varor, som till olika delar från skilda håll inköptes, torde icke kunna ifrågasättas, att varje dylik tidigare inköpt del skulle hållas avskild och åsättas sitt särskilda pris, då ett sådant förfaringssätt säkerligen bleve opraktiskt, besvärligt och tidsödande.

Tillika påpekar handelskammaren i Karlstad, att de många vandrande skrotköparna på landsbygden krävde särskild uppmärksamhet; dessa samlade vanligen i små poster och insände sedan det samlade till städernas skrothandlare; någon bokföring kunde dessa vandrande skrotköpare icke gärna sköta och borde därför åläggas att lämna nödiga uppgifter till de skrothandlare, som mottoge vad de förra samlat.

9 §. Rörande 9 § påpekar handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län, att det av skäl, som anförts under 2 § 3 mom., vore lämpligare att föreskriva, att avslutad affärsbok skulle kunna till förvaring överlämnas till länsman i stället för till kronofogde.

10 §. Beträffande de bestämmelser, som i 10 § meddelas rörande föremålets beteckning, har Västergötlands och norra Hallands handelskammare anført, att från uppköparnas synpunkt hade framhållits, att förslaget i det hela syntes vara utarbetat så, att tillämpningen av det samma skulle kunna utan större svårigheter försiggå, men att det anmärkts, att alla de föreskrifter, som i förslaget avsåge bestämmelser om att inköpt vara skall förses med märke och nummer, syntes vara synnerligen svåra att efterleva; det ifrågasattes till och med, om icke dessa föreskrifter skulle delvis omöjliggöra all handel med varor av ifrågasvarande slag dels på grund av de stora kostnader, sådana anordningar skulle medföra, och dels huvudsakligast på grund av att lagret därigenom skulle kräva ett så stort och dyrbart utrymme; det ansåges av uppköparna, att märkningen av varan vore obehövligen, enär denna vid inskrivning i affärsboken skulle noggrant beskrivas och därjämte alltid skulle finnas kvar i vederbörande affär i minst 7 dagar efter inköpet och under denna tid vore lätt att återfinna.

Maskinindustrieföreningen har ifrågasatt, att föreskrift bör lämnas, att beteckning skall anbringas omedelbart efter inskrivningen i stället för så fort ske kan därefter.

Vidare hava två näringsidkare, som bedriva grosshandel på området, i särskilda yttranden, som åtfölja allmänna handelsföreningens förvalt-

ningsutskotts utlåtande, framställt vissa erinringar rörande förevarande paragraf. Det framhålles sålunda, att avsevärt ökade utgifter skulle föränledas för förhyrande av ytterligare tomtplatser och magasin för förvaring av föremålen i enlighet med paragrafens föreskrifter; särskiljande av varje post inköpt järnskrot kunde varken minut- eller grosshandlare åstadkomma, ty det skulle erfordra obegränsad upplagsplats och oerhörda kostnader; järnskrot vore nämligen en billig vara; vid dess mottagande finge såväl minut- som grosshandlare genast sortera materialet och lägga de olika kvaliteterna på de å upplagsplatsen därför avsedda ställena; dessutom vore det svårt att förse de varor, som förvarades ute i det fria, med varaktig beteckning.

Jämväl Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare anser, att bestämmelsen om särskild beteckning i åtskilliga fall skulle möta praktiska svårigheter; så bleve uppenbarligen förhållandet i fråga om exempelvis lump, ben och dylika varor, beträffande vilka även en obligatorisk förvaring utan sammanblandning med andra inköpta partier av enahanda slag måste leda till avsevärd olägenhet och kostnad.

Gävle handelskammare har beträffande 10 § 2 mom. påpekat att, då däri stadgades förbud mot borttagande av beteckning, så framt ej borttagandet nödvändiggjordes av föremålets bearbetning, med bearbetning måste förstås även sortering; eljest skulle alltför stora svårigheter beredas näringsidkaren; i förordningen borde därför uttryckligen utsägas, att med bearbetning likställdes i förevarande hänseende sortering.

Den tid, som bör förflyta innan handelsidkare äger rätt att disponera över i affärsbok inskrivet gods, anser Stockholms handelskammare kunna lämpligen bestämmas till 14 dagar, enär därigenom vunnas en viss fördel i kontrollhänseende och någon olägenhet icke torde behöva uppstå därav; enahanda uppfattning uttalas i ovan omförmälta promemoria från verkstadsföreningen.

11 §.

De näringsidkare åter, vilka avgivit särskilda yttranden i sammanhang med handelsföreningens förvaltningsutskotts utlåtande, förorda, att samma tid bestämmas avsevärt kortare; eljest skulle, framhålles det, för näringsidkarna kunna uppstå betydliga förluster, enär de komme att bliva hindrade att vid försäljning omedelbart före hastigt prisfall medtaga de varor, som funnes på lager; vad särskilt minuthandlarna beträffade, ägde de i regel ej tillräckligt kapital för att så lång tid som sju dagar låta varorna ligga på lager; den föreslagna tiden borde begränsas till två eller tre dagar; i annat fall skulle de små uppköparna förhindras leverera inköpt material mer än en gång i veckan.

13 §.

I fråga om den i 13 § intagna bestämmelsen om förbud mot förvärv eller mottagande av föremål från den, som ej fyllt 18 år, påpekar Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare, att nämnda bestämmelse torde föranleda praktiska svårigheter, om den icke i någon mån modifierades; enligt vad handelskammaren hade sig bekant, vore det för närvarande synnerligen vanligt att fullt lojala firmor, som till lump- och skrothandlare regelbundet avyttrade varor, till försäljningens utförande anställde personer, vilkas ålder understeg 18 år. Ett allmänt förbud mot detta förfaringssätt skulle givetvis, utan motsvarande gagn, i mångt fall medföra olägenhet och merkostnad; handelskammaren föreslog därför till förevarande lagrum en tilläggsbestämmelse av innebörd, att föremål, som i förordningen avsåges, finge av näringsidkaren förvärfvas eller mottagas även från den, som ej fyllt 18 år, om den omyndige vore av näringsidkaren känd och styrkte sig handla i egenskap av ombud för annan person, med vilken näringsidkaren ägde avsluta köp.

Tillika har en av de näringsidkare, vilka yttrat sig i sammanhang med handelsföreningens förvaltningsutskotts utlåtande, framhållit, att allt köp av skrot från minderåriga borde vara förbjudet, såvida de ej av lumphandlarna vore kända och förevisade intyg på, att varan vore rätt åtkommen; och detsamma borde gälla druckna personer, som sökte utprångla varor.

18 §.

Rörande 18 § har av Stockholms handelskammare anmärkts, att paragrafen erhållit olämplig formulering; enligt 1 mom. inträdde straffpåföljd, om någon i strid mot föreskrifterna i 2 § idkade rörelse, som där avsåges; då i uttrycket »idka rörelse» syntes kunna inläggas fordran på ett fortsatt brott d. v. s. på ett flertal brottsliga handlingar, hemställde handelskammaren, att åt momentet gäves en formulering, som ej kunde missförstås.

I fråga om 18 § 3 mom. har handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län framhållit, att de i nämnda moment föreslagna böter syntes vara för lågt tilltagna; böter för de i samma moment avsedda förseelser borde tilltagas så högt, att de ej lockade till att på grund av bötessummans obetydlighet överträda förordningens föreskrifter; böterna borde därför liksom i 1 mom. sättas till lägst 50 och högst 500 kronor. Tillika har maskinindustrieföreningen ifrågasatt, att i det i tredje momentets andra stycke avsedda fall även näringsinnehavare borde bliva medansvarig.

Det i 20 § upptagna stadgandet om ansvar å person, som har vård om omyndig, som där avses, har Gottlands handelskammare funnit ej vara förenligt med svensk rättsuppfattning och därför böra utgå. 20 §.

Av maskinindustrieföreningen ifrågasättes, att viss andel av böterna enligt förordningen borde tillfalla åklagare och angivare. 24 §.

Jämväl i vissa andra hänseenden hava mot förslaget framställt erinringar. Så har metallsektionen vidhållit sitt tillstyrkande av, att näring, som i dess ovan berörda förslag åsyftas, må bedrivas allenast i lokal, som av polismyndighet godkänns, att lagerlokal och upplagsplats skola så inrättas, att de när som helst kunna av polismyndighet inspekteras, samt att näringsidkaren skall vara pliktig att anbringa skylt vid affärs- och lagerlokal samt upplagsplats; varjämte metallsektionen ansett lämpligt, att de detaljister, som komme att vara underkastade ifrågavarande lagstiftning, borde förbjudas att mottaga eller utlämna skrot under annan tid än den, då övriga salubodar på platsen hölles öppna.

Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare har likaledes tillstyrkt, att näringsidkare, som lagstiftningen avsåge, skulle vara pliktig anbringa skylt vid affärs- och lagerlokal samt upplagsplats; enligt handelskammarens åsikt syntes en dylik föreskrift, om än icke nödvändig, likväl vara ägnad att bland annat underlätta kontrollen över de personer, som begåve sig till näringsidkarens lokal.

Vidare hava två av de näringsidkare, som yttrat sig i sammanhang med handelsföreningens förvaltningsutskott, under hänvisning till den betydande mängd mindervärdiga utländska personer, som på senare tider i huvudstaden bedreve rörelse, som i förslaget avsåges, huvudsakligen uppköp av skrot och dylikt, hemställt, att allenast svensk undersåte borde tillåtas att utöva dylik rörelse; det vore, framhålles det, ej oberättigat, att dylikt näringskydd medgåves, då genom den föreslagna lagstiftningen i synnerhet minuthandlarna skulle åsamkas högst avsevärda arbetskostnader, och detta medförde minskad omsättning, i fall affärens omfång ej tilläte ökad arbetspersonal.

Kommerskollegium, som fattat beslut om utlåtande, innan yttrandena från handels- och industrikammaren för Örebro och Västmanlands län, pappersbruksföreningen och metallsektionen avgivits, framhåller i sitt utlåtande till en början, att kollegium ifråga om den inom finansdepartementet verkställda utredningen med därtill hörande författningsförslag och jämväl beträffande eljest inkomna yttranden och andra handlingar trott sig kunna vid utlåtandets avgivande inskränka sig till att

Kommers-
kollegium.

beröra gjorda anmärkningar och framställningar endast i den mån, kollegium funnit dem förtjäna avseende eller eljest särskild anledning därtill synts föreligga.

Efter det kommerskollegium härefter erinrat om sina utlåtanden i ämnet den 28 februari 1913 och den 17 juni 1914 och om att däri framhållits det nära sammanhanget mellan den nu ifrågasatta lagstiftningen och näringslagstiftningen i allmänhet, anför kommerskollegium vidare: förevarande utredning gäve vid handen, att isynnerhet de på den senaste tiden ovanligt stegrade värdena på metaller och en del andra artiklar samt därav följande ökade frestelser att olovligt tillägna sig denna egendom krävde ett skyndsamt genomförande av lagstiftningsåtgärder för att råda bot på de missförhållanden, varom här vore fråga. Allenast med hänsyn härtill ansåge sig kollegium för sin del icke böra nu avstyrka sådana åtgärder, på samma gång som givetvis även andra åtgärder tillika måste vidtagas, såsom strängare tillsyn över ungdomen, skärpt bevakning över ställen, där omförmälda föremål förvaras, m. m. Samtliga de korporationer, som avgivit yttranden, hade tillstyrkt en lagstiftning i det angivna syftet. Till följd av det nära sammanhanget med gällande näringsfrihetsförordning borde dock beaktas, att lagstiftningen icke finge större räckvidd än oundgängligen erfordrades, ävensom att principerna för den nya lagstiftningen icke mera, än förhållandena nödvändigt påkallade, komme att avvika från dem, som nu gällde för utövande av handel och näringar i allmänhet. Eljest kunde den legitima handeln lätt skadas. Då kollegium från nu angivna synpunkter ginge att granska det föreliggande förslaget till författning i ämnet, ville kollegium först fästa uppmärksamheten därpå, att enligt detsamma vore rätt till idkande av handel med de föremål, varom nu vore fråga, tillåten under i huvudsak samma villkor, som gällde för erhållande av rätt till idkande av handel i allmänhet. Enligt förslaget erfordrades sålunda icke tillstånd därtill av vederbörande myndighet. Av de korporationer och enskilda, som yttrat sig, hade Stockholms handelskammare, handelskammarna i Göteborg och Karlstad, Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare, industriförbundet, maskinindustriföreningen, ovan omförmälda 40-tal näringsidkare samt advokaten Tjerneld ansett, att handeln ifråga icke borde få drivas utan tillstånd av vederbörande myndighet, som då finge tillfälle att pröva sökandens lämplighet härför. Direktören Bruneau åter hade på det kraftigaste uttalat sig häremot, under det att de övriga icke hade något att erinra mot förslaget i berörda hänseende. Det huvudsakligaste skälet för bestämmande av tillstånd såsom villkor för drivande av nämnda rörelse vore, att endast

därigenom kunde redan från början därifrån avskiljas personer, som uppenbarligen vore olämpliga för detta yrke. Men å andra sidan torde införandet av en sådan bestämmelse i den nya författningen innebära ett så djupt ingrepp i den allmänna näringsfriheten, att kollegium icke utan mycket tungt vägande skäl ansåge sig kunna tillstyrka detta. Med särskild hänsyn till många, som — kanske under en följd av år — utan anmärkning idkat ifrågavarande yrke, syntes det kollegium icke böra stadgas i nu angivna hänseende skärpta bestämmelser, förr än det genom en viss tids erfarenhet visat sig erforderligt. Att uppställa tillstånd såsom villkor för denna handels drivande torde icke heller bliva fullt effektivt, då det i de flesta fall vore synnerligen svårt för vederbörande myndighet att bedöma en persons lämplighet för detta yrke, förr än han under en längre eller kortare tid utövat detsamma. Dessutom medförde det alltid vissa vådor att låta en person för sin ekonomiska utkomst bliva beroende av administrativ myndighets beslut. Då genom föreskrifter i övrigt kontroll kunde i avsevärd grad utövas på ifrågavarande slags handel, samt denna i och för sig vore samhällsnyttig, funne kollegium icke tillräckliga skäl föreligga att nu frångå den regel, som enligt näringsfrihetsförordningen gällde i förevarande avseende för rätt till idkande av handel i allmänhet.

Rörande härefter tillämplighetsområdet för den ifrågasatta lagstiftningen yttrar kommerskollegium, att en mycket viktig fråga vid lagstiftningens genomförande vore bestämmandet av de varuslag, vilkas uppköpande och försäljning skulle beröras därav. Därvid borde jämväl tillses, dels att icke flera slag av varor hänfördes under de nya bestämmelserna än nödigt vore, dels ock att så noggrant som möjligt klargjordes vilka varor, som vore att räkna dit. I det förra hänseendet ville kollegium, i motsats till Stockholms handelskammare, Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare m. fl., hemställa, att de s. k. antikvariska bokhandlarna icke måtte komma under den nya lagstiftningen. Det vore väl sant, att begagnade böcker olovligen tillgreps och sedermera avyttrades i antikvariska boklådor. Med hänsyn till vad kollegium ovan yttrat om den omfattning, den ifrågasatta lagstiftningen borde få, kunde kollegium emellertid icke finna tillräckligt vägande skäl föreligga att nu låta handel med begagnade eller gamla böcker bliva föremål för kontroll enligt den ifrågasatta lagstiftningen. Kollegium funne ock föreslagets bestämmelser välbetänkta, i vad därigenom antikvitetsaffärer undantagits från lagstiftningen.

Efter det kommerskollegium härefter erinrat om, att enligt 1 § 1 mom. i den ifrågasatta förordningen denna skulle omfatta handel med,

bland annat. till skrot ej hänförliga brottstycken av metall eller begagnade metaller, anför kommerskollegium vidare, att sålunda skulle t. ex. innehavare av guldsmedsaffärer, som blott i enstaka fall uppköpte gammalt guld eller silver, möjligen kunna beröras av den nya lagstiftningen, och detsamma vore även förhållandet med järnhandlare, vilka, enligt vad minuthandlarnas riksförbund i ärendet upplöst, tillfälligtvis av sina kunder uppköpte metallavfall eller toge sådant i byte vid metalleveranser. Kollegium hade icke av den förebragta utredningen funnit missförhållandena beträffande dessa affärsidkare vara så framträdande, att de nya författningsbestämmelserna borde under nyssnämnda förutsättningar äga tillämpning å dem, och då ordalagen i förevarande mom. icke syntes vara fullt tydliga härutinnan, hemställde kollegium om sådan ändring av momentet, att därav uppenbarligen framginge, att nu antydda affärsidkare och därmed likställda i nyssnämnda fall icke måtte bli underkastade den nya författningens bestämmelser.

Det hade, såsom i utredningen ock framhållits, varit i hög grad önskvärt, påpekar kommerskollegium, om de varor, vilkas försäljning skulle bli föremål för den nya lagstiftningen, kunnat på ett uttömmande sätt angivas. Då detta emellertid knappast läte sig göra på annat sätt än i nämnda moment skett, hade kollegium icke anledning att i övrigt göra någon erinran mot ifrågavarande moment i detta avseende. Genom 12 § i förordningen finnes dessutom möjligheter att avpassa förordningens bestämmelser härutinnan efter olika förhållanden.

2 §.

I fråga om 2 § 1 mom. och de av handelskamrarna i Stockholm och Göteborg framställda anmärkningarna rörande de i samma moment använda beteckningarna å vissa slag av handel frambåller kommerskollegium, att ordalagen i detta moment vore hämtade från 2 § och 9 § 1 och 2 mom. i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, att det förstnämnda författningsrummet i detta hänseende icke ändrats genom förordningen den 23 september 1887, och att i huvudsak samma ordalag återfinnes även i 22 § 1 mom. av förordningen angående kontroll å guld- och silverarbeten den 18 oktober 1912. Kollegium funne icke skäl att nu ifrågasätta någon ändring i angivna hänseenden av formuleringen i förslaget.

Under erinran om att Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare ansåge det vara tvivel underkastat, huruvida förslagets utslutande av gift kvinna eller omyndig från rätt att eriva ifrågavarande näring vore av behovet påkallat, föreslår kommerskollegium ändring av förslaget till likhet med vad 4 och 6 §§ av gällande näringsfrihetsförordning härutinnan bestämmer; det syntes nämligen kollegium icke

finnas något avgörande skäl för att nu stadga avvikelser från sagda bestämmelser; komme ändring att i enlighet härmed vidtagas i 1 momentet, erfordrades viss omformulering även av 3 momentet.

I anledning av vad minuthandlarnas riksförbund anfört om önskvärdheten därav, att under den ifrågasatta lagstiftningen inrymdes även den handel, som bedreves av kringvandrande uppköpare av skrot m. m., anför kommerskollegium, att den nya förordningens föreskrifter om viss bokföringsskyldighet, förvaring av varorna m. m. enligt kollegii uppfattning givetvis icke kunde vara tillämpliga å ambulatorisk handel. Ifrågavarande ambulatoriska handel torde vara huvudsakligen av tre slag: sådan som med vederbörligt tillstånd idkades såsom gårdfarilhandel, sådan som stödde sig på tilläventyrs gjord anmälan enligt näringsfrihetsförordningen, samt sådan som utövades utan tillstånd eller anmälan. Då förstnämnda slag av handel redan stode under kontroll, syntes det kollegium, som om beträffande denna handel icke skulle, åtminstone för närvarande, behövas ytterligare kontrollföreskrifter. Beträffande åter det andra slaget saknade kollegium kännedom rörande dess omfattning, och på den korta tid, som stått till kollegii förfogande för avgivande av dess yttrande, hade sådan kännedom icke kunnat genom utredning vinnas. I avseende å ifrågavarande handel i övrigt vore det bekant, att personer verkställde uppköp av förevarande slags varor för att åter försälja dem. Ägde försäljningen då rum till de yrkesidkare, som berördes av de nu ifrågasatta bestämmelserna, komme omförmälda handel på detta sätt jämväl därunder. För att i andra fall av försäljning kunna kontrollera denna handel skulle erfordras — utom kontroll å den ambulatoriska handeln i allmänhet — ytterligare lagstiftningsåtgärder, såsom t. ex. förbud att sälja ifrågavarande varor till andra än de enligt nämnda förordning anmälda yrkesidkare. Kollegium funne emellertid icke skäl att för närvarande ifrågasätta sådana åtgärder och hemställde, att avseende icke måtte fästas vid den av minuthandlarnas riksförbund föreslagna omformuleringen av ifrågavarande moment.

Den av handelskammaren i Karlstad framställda anmärkningen, att stadgandet i 2 § 4 mom. vore föga effektivt, enär varorna kunde flyttas till annan lokal och handeln där fortsättas, finner kommerskollegium hava ett visst fog för sig. Ett sådant kringgående av förordningen torde dock enligt kommerskollegii åsikt icke kunna undvikas, då det ej fordrades tillstånd såsom villkor för idkande av handel; men då stadgandet i allt fall icke vore utan all praktisk betydelse, ansåge kollegium detsamma kunna kvarstå; dock vore ett förtydligande av orden »eller

som åsyftas med förbud, som i näst föregående moment sagts,» önskligt, t. ex. genom hänvisande direkt till 19 § i förordningen.

4 §. I fråga om 4 § biträder kommerskollegium Skånes handels-, industri- och sjöfartskammarens hemställan, att den i paragrafen bestämda tiden fjorton dagar måtte utsträckas till en månad.

6 §. Med anledning av vad grosshandlaren H. Nilsson anmärkt rörande svårigheten eller omöjligheten för en grosshandlare på förevarande område att i vissa fall ställa sig föreskrifterna i 6 § till efterrättelse finner kommerskollegium skäl förefinnas att bereda vederbörande affärsidkare möjlighet att i sådant fall erhålla viss befrielse från bestämmelserna i 6 § och anser detta lämpligast ske genom ett tillägg till 12 §.

7 §. Det av handelskammaren i Göteborg rörande 7 § framställda förslag att grosshandel borde i fråga om skyldighet att föra affärsbok likställas med annan handel ävensom den av Smålands och Blekinge handelskammare gjorda hemställan om ändring i visst hänseende av förslaget bestämmelser om dylik skyldighet för grosshandel anser sig kommerskollegium ej kunna tillstyrka. Kommerskollegium, som i detta hänseende åberopar vad i ovan intagna motivering därutinnan anförts, framhåller därutöver att, då den i förordningen föreskrivna bokförings-skyldigheten kunde antagas bli betungande för vederbörande affärsidkare, det syntes kollegium angeläget, att befrielse därifrån kunde meddelas i sådana fall, där detta kunde ske utan att syftemålet med förordningen förfelades. Då missbruk av hithörande art skett huvudsakligen i den mindre minuthandeln, torde därför ej vara lämpligt att i detta hänseende likställa grosshandel och annan handel.

8 §. Beträffande 8 § och först den av handelskammaren i Gävle framställda anmärkningen, att föremål, varom här vore fråga, i åtskilliga fall icke såldes såsom sådana utan underginge bearbetning (sortering) eller förändring samt att föreskrifterna angående sättet för inskrivningen i affärsboken av affärerna därför vore ofullständiga och behövde fullständigas med anteckning om dagen, när bearbetningen (sorteringen) eller förändringen skedde, anför kommerskollegium, att denna anmärkning syntes befogad och böra föranleda en ändring såväl i förevarande § som i det förslaget bifogade formulär till affärsbok.

Vad åter angår de av Skånes handels-, industri- och sjöfartskammare, direktören Bruneau och firman C. F. Åkerlund & C:o framhållna svårigheterna i vissa hänseenden att föra affärsboken, förklarar sig kommerskollegium väl inse, att detta särskilt i början av den nya författningens tillämpning kunde komma att bli förenat med en del

olägenheter för vederbörande, men finner emellertid dessa framställningar icke böra föranleda till någon ändring i förordningens föreskrifter.

Under erinran därom att maskinindustrieföreningen föreslagit, att säljarens namnteckning skulle företes, anför kommerskollegium rörande 8 § vidare, att direktören Bruneau ansåge, att en skrothandlare, då han misstänkte, att en vara oärligt åtkommits, skulle betala en handpenning och anhålla, att varorna finge ligga kvar, varefter han skulle meddela polismyndighet vad han hade i sin ägo. I aktiebolaget Stannum betalades, framhölle Bruneau, i misstänkta fall med check, utställd på ett senare datum och i köparens namn. Det bleve då tid att meddela polismyndigheten och hindra checkens inlösande. Direktören Bruneau funne det vara en omöjlighet att avfordra en person hans rätta namn, emedan han kunde kalla sig vad som helst. Därjämte upplyste Bruneau, att det i Frankrike vore föreskrivet att, om man misstänkte, att en vara oärligt åtkommits, betalningen skulle erläggas i säljarens bostad, och att varan icke finge köpas, om säljaren vägrade gå in därpå.

Efter påpekande härav yttrar kommerskollegium vidare, att kollegium ansåge förslaget bestämmelse i angivna hänseende mindre tillfredsställande och särskilt uttrycket »i den mån så ske kan» olämpligt, så mycket mera som förseelse mot bestämmelsen vore enligt 18 § 3 mom. föremål för straff. Det syntes kollegium ock vara synnerligen angeläget, att 8 §, om möjligt, ändrades härutinnan, ty eljest kunde syftemålet med förordningen — svårigheten att avyttra tjuvgods — delvis förfelas.

Med anledning av handelskammarens i Gävle anmärkning att orden i 8 § »affär, för vilken boken är avsedd,» vore otydliga, anser kommerskollegium, att ett förtydligande härutinnan kunde ske t. ex. genom att utbyta orden »för vilken boken är avsedd, skall i denna» mot »vilken i denna förordning avses, skall i boken».

Vad angår 10 § finner kommerskollegium den av maskinindustrieföreningen ifrågasatta ändringen i syfte, att beteckning skall anbringas omedelbart efter inskrivning, ej vara av förhållandena påkallad. I anledning av övriga mot 10 § framställda anmärkningar erinrar kommerskollegium därom, att genom bestämmelser i 7 § 2 mom. och 12 § beretts vederbörande möjlighet till lättnader i de hänseenden, berörda anmärkningar avsåge. Genom ytterligare eftergifter syntes det kollegium, som om förordningens bestämmelser i övrigt bleve föga effektiva; kollegium ansåge sig därför icke kunna tillstyrka sådana eftergifter; och framhölle kollegium särskilt, att handelskammarens i Gävle förslag, att i 10 § 2 mom.

borde efter ordet »bearbetning» tilläggas ordet »sortering», icke kunde, med hänsyn till erforderlig kontroll, av kollegium förordas.

I fråga om avfattningen av 10 § föreslår kommerskollegium ett förtydligande tillägg till 1 mom. av rent formell art; efter orden »genom affär av i 7 § 2 mom. angivet slag» borde nämligen enligt kollegii åsikt inskjutas följande: »eller undantag härutinnan jämlikt 12 § medgivits».

11 §.

Beträffande de mot 11 § framställda erinringar påpekar kommerskollegium, att förslaget vore i detta hänseende lika med de norska bestämmelserna i ämnet, samt anser sig icke kunna föreslå avvikelser från vad förslaget härutinnan innehåller, enär med hänsyn till möjligheten av kontroll det vore av synnerlig vikt, att varorna icke förändrades inom alltför kort tid.

13 §.

Efter redogörelse för vad mot 13 § anmärkts, anför kommerskollegium, att kollegium hyste en viss tvekan om lämpligheten att utsträcka förbudet mot affärer med minderåriga till affärer även med föremål, som ej avsåges i förordningen. Under alla förhållanden hölle kollegium före, att det av Skånes handelskammare föreslagna tillägget borde tagas under noggrann omprövning före slutredigeringen av ifrågasvarande paragraf. Kollegium ville så mycket mera framhålla detta, som det vore synnerligen önskvärt, att bestämmelsen, såvitt den rörde åldersgränsen, bibehölls. Jämväl förslaget att införa förbud mot handel med druckna personer syntes kollegium förtjänt att övervägas.

14 §.

I fråga om 14 § första stycket anser kommerskollegium, att samma stycke borde, såsom innehållande bestämmelser av större räckvidd än förhållandena påkallade, utgå; skulle avseende fästas vid denna hemställan, erfordrades omformulering av paragrafen även i övrigt.

16 §.

Vad angår 16 § ifrågasätter kommerskollegium, huruvida det icke vore lämpligare att polismyndighet, i likhet med vad vore stadgat i kungörelsen den 7 november 1884 angående villkoren för idkande av pantlånerörelse, ägde meddela ifrågasvarande ordningsföreskrifter.

17 §.

Beträffande 17 § framhåller kommerskollegium, att advokaten Tjerneld särskilt i anledning av denna paragraf anmärkt, att sådana personer, som begått tjuvnadsbrott under andra omständigheter än där angåves, icke vore av denna anledning förhindrade att utöva ifrågasvarande rörelse. Kommerskollegium finner denna anmärkning hava berättigande och ifrågasätter en utsträckning av paragrafens förbud åtminstone även till personer, som dömts för tjuvnadsbrott i annat fall. Tillika framhåller kommerskollegium att, för att bestämmelsen, även med den begränsning den nu hade, skulle bliva effektiv, särskilda föreskrifter syntes vara önskvärda, för att vederbörande myndigheter skulle få

kännedom om vilka personer, som drabbats av det genom paragrafen stadgade förbud:

Den av Stockholms handelskammare mot formuleringen av 18 § framställda anmärkningen finner kommerskollegium ej föranleda något förslag till ändring, enär det av handelskammaren åsyftade uttryck stode i saklig överensstämmelse med näringsfrihetsförordningens 18 §; liksom kommerskollegium ej finner skäl biträda maskinindustrieföreningens hemställan rörande 18 § 3 mom. 18 §.

I fråga om 19 § framhåller kommerskollegium, att det för tydlighetens skull torde böra utsättas, att domstol har att utfärda förbudet ifråga. 19 §.

Rörande 20 § erinrar kommerskollegium, att en liknande föreskrift finnes i 3 § av förordningen angående förbud mot barns användande vid offentliga förevisningar den 10 december 1897 ävensom i sjölagens 285 §, samt att i strafflagens 3 kap. 7 § finnes närmare angiven den allmänna regeln härutiinnan. 20 §.

Kommerskollegium sätter emellertid starkt i fråga lämpligheten av förevarande föreskrift samt hemställer, att, om den ansåges böra kvarstå, »15 år» sattes i stället för »18 år».

Beträffande 22 § framhåller kommerskollegium, att advokaten Tjerneld anmärkt, bland annat, att bestämmelserna angående biträden i hithörande affärer inskränkte sig till den från brännvinslagstiftningen hämtade att för förseelse, som med husbondes vetskap beginges av hans hustru, husfolk eller i hans arbete anställd person, ansvarade husbonden liksom vore förseelsen begången av honom själv, samt att ingenting sålunda hindrade, att person, som förverkat rätten till lumphandel, genom en tredje person, vem som helst, anmälde dylik handel och där under form av biträde ånyo utövade den honom förbjudna rörelsen. 22 §.

Elter det kommerskollegium i detta sammanhang vidare påpekat handelskammarens i Göteborg förslag, att de biträden, som mera självständigt deltog i inköpen, icke borde få anställning i affären utan att hava erhållit särskilt tillstånd därtill, anför kommerskollegium, att i anledning av vad advokaten Tjerneld ovan anmärkt borde först erinras om vissa bestämmelser i berörda hänseende uti 3 §, 18 § 3 och 4 mom. samt 19 §; men å andra sidan måste medgivas, att förslaget icke innehölle fullt effektiva bestämmelser till förekommande av nämnda missbruk — något som knappast vore möjligt utan att tillgripa den enligt kollegii mening så betänkliga åtgärden att föreskriva tillstånd såsom villkor för rörelsens idkande.

I anledning av maskinindustrieföreningens hemställan, att viss andel av böter enligt förordningen borde tillfalla åklagare och angivare, till- 24 §.

styrker kommerskollegium, med hänsyn till behovet av lagstiftningens största möjliga effektivitet, att 24 § ändras i huvudsaklig överensstämmelse med 23 § i näringsfrihetsförordningen.

Beträffande det förslaget åtföljande formuläret fäster kollegium uppmärksamheten därpå att, då föremål, som förvärvats genom köp eller annat avtal, även kunde avyttras på annat sätt än genom köp, formuläret i sådant avseende syntes böra ändras.

Kommerskollegium anför ytterligare, att en fråga, som vidare borde tagas under omprövning, vore utländska undersåtars förhållande till förevarande handel; och erinrar kommerskollegium i detta hänseende dels om att allmänna handelsföreningen meddelat, att enligt tillhandakomna upplysningar handel med metalldelar och skrot för närvarande bedreves i utomordentligt stor utsträckning av utlänningar, som icke förvärvat handelsrättigheter, dels ock om att direktören Bruneau, som omförmälde, att för närvarande funnes i Stockholm omkring 500 utländska skrothandlare, hemställde, att inga utlänningar vare sig direkt eller indirekt skulle få rätt att driva dylik rörelse, samt att även grosshandlaren Nilsson ansåge, att rätt till denna rörelse endast borde medgivas svensk undersåte. Utlänningars rätt till idkande av handel i Sverige vore, erinrar kommerskollegium, bestämd särskilt i 26—31 §§ i näringsfrihetsförordningen. Dreve utlänning nu förevarande handel i strid med dessa föreskrifter, tillkomme det vederbörande myndigheter att beivra detta. Av 1 § i den ifrågasatta nya förordningen syntes framgå, att dess föreskrifter skulle vara tillämpliga å all handel av ifrågavarande slag och sålunda även utlänningars. Men då övergångsstadgandena i detta hänseende icke torde vara fullt tydliga, samt det vore av synnerligen stor vikt icke minst för dem, vilka berördes av den nya förordningen, att ett förtydligande skedde, finge kollegium i detta hänseende hemställa om föreskrift i syfte, att utlänning, som för närvarande, eller innan förordningen trädde i kraft, på grund av erhållet nådigt tillstånd att idka handel dreve detta yrke, skulle medgivas fortsätta därmed under förutsättning, att han underkastade sig vad i övergångsstadgandena vore föreskrivet för svensk medborgare.

Slutligen meddelar kommerskollegium, att kollegium granskat blott det sakliga innehållet i den föreslagna förordningen men icke, utöver vad av det ovanstående framginge, formuleringen av denna, samt att kollegium ej heller i vidare mån, än som angivits, ingått i granskning av bestämmelserna om ansvars utkrävande, varjämte kommerskollegium framhåller, att, om en författning i ämnet skulle utfärdas, nödvändigt vore, att kungörelsen angående villkoren för idkande av

pantlånerörelse ändrades i sådana delar, där full överensstämmelse mellan de båda författningarna borde äga rum; detta gällde särskilt affärer med minderåriga samt böternas fördelning.

Från kommerskollegii beslut om innehållet i dess utlåtande var föredraganden, tjänstförrättande kommerserådet C. L. Wernstedt av skiljaktig mening rörande frågan, huruvida för rätt att idka handel av förevarande slag borde erfordras särskilt tillstånd eller ej, och yttrade i sådant avseende följande: Ändamålet med den ifrågasatta lagstiftningen vore att för dem, som olovligen åtkomme vissa varor, försvåra varornas avyttrande och därigenom minska frestelsen att tillgripa sådana varor. I detta syfte innehölle föreliggande författningsförslag föreskrifter om förfarande vid mottagande och förvarande av varorna, förande av affärsbok, men uppställde i regeln icke andra fordringar för rätt att driva denna handel än dem, som enligt gällande näringsfrihetsförordning gällde för idkande av handel i allmänhet. Detta vore en betänklig brist och kunde leda till att författningen icke finge den betydelse, som därmed åsyftades, åtminstone icke så skyndsamt, som omständigheterna nu ansåges kräva. Det mötte nämligen t. ex. icke något hinder för den, som varit straffad för stöld eller vore mindre väl känd, blott han för tillfället ägde medborgerligt förtroende, att fortsätta sin nu bedrivna rörelse eller ock att anmäla sig till bedrivande av sådan rörelse. Genom ovanberörda föreskrifter komme givetvis kontroll att utövas över hans rörelse, men, huru stränga än dessa syntes vara, funnes det alltid möjligheter för en samvetslös yrkesidkare att kringgå dem, särskilt i de större städerna, där en verkligt effektiv kontroll över föreskrifternas noggranna iakttagande vore förenad med betydande svårigheter. Under alla förhållanden kunde det dröja en avsevärd tid, innan en sådan yrkesidkare kunde av myndigheterna hindras att fortsätta sin samhällsskadliga verksamhet. Genom stadgande av tillstånd såsom villkor för ifrågavarande handelsbedrivande gjordes onekligen ett ingrepp i den allmänna näringsfriheten beträffande varor, vilkas försäljning i och för sig vore till gagn för samhället. Men förslagets ovanberörda föreskrifter vore i själva verket mycket mera ingripande i näringsfriheten än det nu ifrågasatta stadgandet. Och hade det för botandet av ett samhällsont ansetts erforderligt att underkasta vissa yrkesidkare sådana inskränkningar, torde det väl icke för redbara personer kännas särskilt svårt att för en gång underkasta sig de mindre betungande formaliteter, som vore förenade med en ansökan om tillstånd att driva nu omförmälda rörelse. Och de olägenheter, som ansåges uppkomma under övergångstiden, kunde genom lämpliga övergångsbestämmelser avlägsnas eller åtminstone i hög grad

minkas. Då alltså fördelarna med nämnda stadgandes införande i författningen syntes så avsevärda vid dennas tillämpning i jämförelse med de därmed för de redbara yrkesidkarna förenade olägenheterna, finge Wernstedt såsom sin mening uttala, att en i berörda avseende omarbetad författning borde utfärdas.

Sveriges
bleck- och
plåtslageri-
arbetsgivare-
förbund.

Efter det kommerskollegium avgivit sitt utlåtande, hava till Kungl. Maj:it inkommit ytterligare några framställningar uti ifrågakvarande ämne. Så har från styrelsen för Sveriges bleck- och plåtslageriarbetsgivareförbunds första distrikt den 15 februari 1917 ingivits en skrivelse, däri framhållas de skäl, som enligt styrelsens åsikt tala för en lagstiftning rörande lump- och skrothandelns ordnande, och erinras om att frågan om dylik lagstiftning blivit på grund av de nu rådaude höga metallprisen mer aktuell än förut. Enligt styrelsens förmenande borde i en sådan lagstiftning bestämmas, att detaljhandel med järn- och metallskrot och dylikt finge utövas endast av koncessionerade lumphandlare och i enlighet med de för idkande av pantlånerörelse gällande föreskrifter; rätt till idkande av dylik detaljhandel borde beviljas blott åt väl meriterade personer; rörelsen borde få bedrivas och inköpta varor lagras allenast å plats, som av rörelsens innehavare anmälts och av vederbörande myndighet godkänts; för rörelsens öppenhållande borde vidare utfärdas bestämmelser, exempelvis av enahanda art, som gällde för sprithandel eller för allmän handel; vidare borde näringsidkaren åläggas att föra bok så inrättad, att därav tydligt framginge dag för inköp från privatpersoner av skrot och verktyg ävensom säljarens namn och adress; slutligen borde förbud meddelas mot att förr än efter förloppet av fjorton dagar efter inköpet nedsmälta eller avyttra inköpt järn- och metallskrot.

Rektorerna
vid allmänna
läroverk i
Stockholm.

Uti skrivelse den 16 februari 1917 hava vidare rektorerna vid följande läroverk i Stockholm, nämligen högre latinläroverket å Norrmalm, högre realläroverket å Norrmalm, högre realläroverket å Östermalm, högre allmänna läroverket å Södermalm, nya elementarskolan samt Jakobs, Katarina och Kungsholmens realskolor, hemställt, att i samband med den förestående lagstiftningen rörande kontroll över lump- och skrothandeln måtte även för de antikvariska bokhandelsaffärerna utfärdas effektiva kontrollföreskrifter i syfte att i vidast möjliga mån förhindra nämnda affärsrörelsers skadliga moraliska inverkan på den uppväxande ungdomen, samt att dylika kontrollföreskrifter måtte i första hand innefatta effektivt förbud för samma affärsrörelser att inköpa böcker med mera av ungdom under 18 år. Uti denna skrivelse erinras till en början därom att, på sätt den i förevarande ärende åvägabragta

utredningen gäve vid handen, från vissa håll ifrågasatts, att den nu tillämnade lagstiftningen borde omfatta även de antikvariska bokhandelsaffärerna; en dylik utsträckning av lagstiftningens tillämplighetsområde hade emellertid i utredningen avstyrkts bland annat på den grund, att en inom detektiva avdelningen av Stockholms polis utarbetad statistik utvisade, att olovligen tillgripet gods jämförelsevis sällan anträffades uti ifrågavarande bokhandelsaffärer. Det torde emellertid vara uppenbart, framhålles det vidare i skrivelsen, att berörda statistik vore synnerligen missvisande i fråga om den verkliga omfattningen av handel med olovligen tillgripet gods i antikvariaten. Vad särskilt förhållandena bland läroverksungdomen anginge, komme olovligen tillgrepp av föremål, som sedan avsattes i antikvariska bokhandelsaffärer, endast undantagsvis till detektiva polisens kännedom. De tillgrepp av företrädesvis skolböcker, som förekomme inom skolornas egna lokaler och områden, anmäldes nämligen ytterst sällan för polismyndigheten, enär av sådana förbrytelser föranledda undersökningar och bestraffningar i första hand fölle under skolans egen disciplinära myndighet; och beträffande av skolungdom i boklådor föröfvade tillgrepp av böcker, som sedermera försålles i berörda bokhandelsaffärer, pekade de av rektorerna gjorda iakttagelserna bestämt i den riktningen, att även sådana tillgrepp endast undantagsvis droges under polismyndigheten, vilket även bekräftades genom av bokhandlare meddelade uppgifter. Den mer eller mindre omfattande erfarenhet, som rektorerna vunnit i fråga om berörda sorgliga företeelser, gäve dem anledning att såsom sin bestämda uppfattning uttala, att försäljning genom skolungdom i antikvariska bokhandelsaffärer av på oärligt sätt åtkomna böcker vore en ofta återkommande företeelse, samt att det i många fall högeligen ansvarslösa sätt, varpå sådana transaktioner bedreves av nämnda affärsrörelser, otvivelaktigt vore en starkt bidragande orsak till utbredningen av oärligheten bland skolungdomen i huvudstaden.

Tillika har centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraryörening i skrivelse den 16 februari 1917 hemställt, att den blivande lagstiftningen rörande kontroll över lump-, skrot- och andra därmed jämförliga affärer måtte komma att omfatta jämväl de antikvariska bokhandelsaffärerna och i främsta rummet innefatta effektivt förbud för samtliga dessa affärer att köpa eller eljest mottaga varor av ungdom under 18 år. I denna skrivelse anföres till en början, att vid ett under år 1916 i Göteborg hållet möte av en sammanslutning mellan lärare vid städernas folkskolor, benämnd »de större städernas folkskollärarekongresser», behandlades frågan om minderårigas affärer med pantlånare, lump- och kommissionshandlare, samt att under överläggningen om

Centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraryörening.

denna fråga framhölls, att de bland minderåriga i de större städerna så ofta förekommande snatterierna och stölderna till väsentlig del hade sin orsak däri, att det stulna lätt kunde omsättas i penningar genom affärer av ovan angiven art. Lärarkongressen, som ansåg, att åtgärder snarast möjligt borde vidtagas till stävjande av detta missförhållande, beslöt att göra hänvändelse i ärendet till centralstyrelsen för allmänna folkskolläraryöreningen; och i anledning därav framhöll kongressledningens arbetsutskott i en till centralstyrelsen ingiven skrivelse som önskvärt, att skärpta lagbestämmelser beträffande nämnda affärers verksamhet måtte komma till stånd, gående ut på bestämt förbud såväl för innehavare av pantlånerörelse att till minderåriga utlämna lån mot pant som ock för de övriga av nu nämnda affärer att av minderåriga köpa varor.

Efter anmärkande härav anför centralstyrelsen vidare, att styrelsen i allo delade den uppfattning, som kommit till uttryck i skrivelsen från lärarkongressen. En allmän och nedslående erfarenhet från de större städerna gäve nämligen vid handen, att de bland minderåriga talrikt förekommande olovliga tillgreppen i de flesta fall berodde därpå, att det tillgripna lätt kunde avsättas i affärer av förut nämnt slag; och frestelsen för de unga bleve så mycket större, som risken för upptäckt vore jämförelsevis ringa, när dylika affärers verksamhet för närvarande vore alldeles okontrollerad, och det icke sällan för dem befundes lockande att gynna oärlighet av ifrågavarande slag. Den säkraste vägen för åstadkommande av en vändning till det bättre syntes vara att försvåra och, om så ske kunde, omöjliggöra dylik affärsverksamhet med minderåriga. För att emellertid en blivande lag på detta område skulle kunna i möjligaste mån effektivt fylla sin uppgift, syntes det centralstyrelsen nödvändigt, att lagen komme att omfatta jämväl de antikvariska bokhandelsaffärerna; det hade nämligen förekommit i en mängd fall, att skolungdom tillgripit böcker och utan svårighet vunnit avsättning för desamma i dessa affärer.

Ytterligare framhåller centralstyrelsen att, då beivrandet från polismyndighetens sida av förseelser av här angivet slag, vilka begåtts av minderåriga, givetvis borde hava ej blott bestraffning utan även och i främsta rummet de ungas uppfostran till mål, syntes det centralstyrelsen högst önskvärt, att vid undersökning och utredning angående dylika förseelser av skolungdom samarbete ägde rum mellan vederbörande polismyndighet och skolans ledning; i Stockholm, där sådant samarbete i några fall förekommit, hade man om en dylik ordning haft uteslutande gynnsamma erfarenheter; en samverkan av nu antydd art torde i någon

form böra föreskrivas i samband med en blivande lagstiftning i ämnet. Centralstyrelsen finge därför hemställa, att vid beivrandet av förselser från skolungdomens sida av nu angivna slag en lämplig organiserad samverkan mellan vederbörande polismyndighet och skolan måtte bli föreskriven.

I anledning av de sålunda framställda yrkandena om att de antikvariska bokhandelsaffärerna måtte inbegripas under förevarande lagstiftning hava följande affärsidkare i Stockholm, nämligen aktiebolaget H. Klemmings antikvariat, Björk & Börjesson, R. Sahlbergs antikvariska bokhandel, Granlunds antikvariska bokhandel, Sven Bergegrens antikvariat, centralantikvariatet, A. Granlunds antikvariat, Eric Österlunds antikvariat, J. N. Nyréns antikvariat, Svante Grip och Engström & Engström, i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 februari 1917 hemställt, att antikvariaten och de med äldre böcker handlande sortimentsboklådorna icke måtte indragas under den avsedda lagstiftningen.

Aktiebolaget
H. Klem-
mings anti-
kvariat m. fl.

I denna skrivelse anföres till en början, att försöket att likställa antikvariat och lumphandel måste med förtrytelse tillbakavisas. Antikvariatsens lager, säges det vidare, tillkomme huvudsakligen genom inköp av boksamlingar och bibliotek från stärbhus samt uppköp å auktioner och från bokförlagen av restupplagor men även från enskilda personer, vilka av skilda orsaker, mest vid flyttning, utgallrade överflödiga böcker. Dylika köp avslutades i vanliga fall i vederbörande säljares bostad. För att göra sitt lager väl sorterat vore antikvariaten även hänvisade till köp över disk. Dessa skedde vanligtvis i stor utsträckning. Den största procenten säljare bestode av äldre personer, som avsåld böcker, vilka för dem ej längre hade något intresse; och särskilt hade dyrtiden nödvändiggjort för bokvänner, t. ex. pensionerade löntagare och ämbetsmän, som förut kunnat innehava ett bibliotek, att så småningom avyttra sina böcker. Men även ett flertal mer eller mindre bemedlade studerande och forskare försålde eller utbytte överflödiga böcker, och från hemmen avyttrades obehövlige skolböcker i syfte att begränsa de alltjämt ökade utgifterna för nya läroböcker. Ställdes antikvariaten under den föreslagna lagen, skulle deras sortering av lagren i yttersta grad försvåras. Antalet dagligen inköpta och försålda böcker uppginge, vad huvudstadens antikvariat beträffade, i genomsnitt till ettusen band.

Ytterligare framhålles i skrivelsen, att antikvariatrörelsen i Sverige under senare åren varit stadd i rask utveckling. Detta kunde hänföras till ökningen av antalet bildningsanstalter och bibliotek, den livliga kulturella och ekonomiska utvecklingen, kraven på större kunskaper och

bildning inom alla verksamhetsområden samt den tilltagande samlarlusten. Det finnes väl numera knappt någon författare, forskare, vetenskapsman, jurist, ämbetsman, tidningsman eller annan bildad yrkesutövare, som icke för sina studier på ett eller annat sätt behövt aulita antikvariatet, vilka i synnerhet tacksamt begagnades av i landsorten bosatta, som ej hade tillgång till de offentliga bibliotekens bokskatter. De större antikvariatens ofta till flera hundra tusen band uppgående lager ställde till vederbörandes förfogande litteratur från alla tider och möjliggjorde tillgång till ur bokhandeln utsålda eller på annat sätt svåråtkomliga böcker. Även bibliotek och läsecirklar av alla slag, statens institutioner och kommittéer använde sig i största utsträckning av antikvariatet. Förutsatt att ifrågavarande lagförslag skulle omfatta jämväl antikvariatet, skulle deras talrika kunder vid inköp av böcker eller konstföremål besväras och hindras med uppgifter angående namn, yrke och adress. I vilken grad detta skulle minska antikvariatets försäljning, låge klart för varje dess yrkesutövare. Givet vore, att rörelsen under slika former ej kunde fortsättas. En lump- eller skrothandlare, som från skilda håll hopsamlade föremål, hade sina avnämare hos grossörer, vilka försåge industrierna med råmaterial. Antikvariatet däremot vore nödgade att i många småposter utförsälja inköpta boksamlingar. Därav följde, att redovisningsskyldigheten för placerade föremål ställde sig betydligt mera invecklad för antikvariatet än för skrothandeln. Redan nu utövade antikvariatet av eget initiativ kontroll över inköpen. Följden därav hade blivit, att antalet inköp i antikvariat, som av annan person, skola eller myndighet beivrats, varit endast ett å två fall på tusen. Denna ringa procent vore väl att tillskriva försiktigheten vid inköp men även säljarens rädsla att i öppen butik utbjuda en stulen bok. För övrigt besutte myndigheterna redan enligt gällande lag möjlighet att genom offentligt åtal och dom straffa den affärsinnehavare, som skulle inlåta sig på brottsliga transaktioner. Det ifrågasatta förbudet för antikvariatet att inköpa böcker m. m. av personer under 18 år skulle svårt drabba de antikvariat, som till försäljning förde begagnade skolböcker, och i avsevärd grad hindra allmänheten att tillhandla sig dylika. Läroböckerna, som användes i olika skolor och som för närvarande uppginge till ett tusental, vore ej minst till följd av deras starka prisstegring och det täta ombytet av upplagor en betungande utgiftspost i många mindre bemedlade hem. I ganska stor utsträckning använde sig läroverksungdomen av att emot ej mer behövliga böcker tillbyta sig andra eller att vid terminens avslutning försälja då överflödiga skolböcker. Såvitt skrivelsens undertecknare kunde finna, skulle förbudet

så gott som omöjliggöra handeln med begagnade läroböcker, vad antikvariaten vidkomme, emedan svårigheten att avgöra vederbörande säljares ålder skulle utesluta inköp även i åldern 18—21 år.

Slutligen anföres i skrivelsen, att, enligt vad till dess undertecknares kännedom kommit, antikvariatbokhandeln utomlands ej vore bunden av några föreskrifter rörande inköp eller försäljning. I Leipzig, världens största bokhandelsstad, med flera hundra antikvariat av den största omfattning, vore dessa ej föremål för någon inskränkning i sin rörelse. Däremot vore kringvandrande och enskilda bokmånglare skyldiga att inför polisen redogöra för inköp från för dem okända personer. I Sverige skulle den föreslagna lagen däremot lämna sådana månglare utan kontroll och därigenom för dem öppna nya möjligheter till konkurrens med firmor, som dreve köp och försäljning i öppen butik. Denna konkurrens med antikvariaten vore redan nu synnerligen svårartad genom att de s. k. sortimentsbokhandlarna i större utsträckning började av enskilda personer uppköpa nya och begagnade böcker; även antikvariats omfattande handel med gravyrer och planscher av alla slag vore föremål för konkurrens från konst- och antikvitetsaffärerna.

Genom nådig remiss den 1 mars 1917 anbefalldes läroverksöverstyrelsen och folkskolöverstyrelsen att, i anledning av dels ovan anmärkta framställningar från rektorerna vid läroverk i Stockholm och centralstyrelsen för allmänna folkskolläraryöreningen dels ock den inom finansdepartementet åstadkomna utredningen och vissa i anledning därav inkomna yttranden, avgiva gemensamt utlåtande, så vitt anginge antikvariska bokhandelsaffärer; och har den från aktiebolaget H. Klemmings antikvariat med flere ingivna skrivelsen genom remiss den 5 mars 1917 överlämnats till överstyrelserna för att tagas i övervägande vid avgivande av det infordrade utlåtandet.

Läroverks-
överstyrelsen
och folkskol-
översty-
relsen.

I sitt den 14 mars 1917 avgivna utlåtande förklara sig överstyrelserna kunna, i likhet med vad som framhållits i samtliga till styrelserna remitterade framställningar och utlåtanden, vitsorda, att de antikvariska bokhandelsaffärerna uppköpa böcker av minderåriga i stor utsträckning och ofta utan kontroll över säljarens rätt att förfoga över den utbudna varan.

I utlåtandet anföres vidare, att läroverksöverstyrelsen för sin del finge kännedom om hithörande förhållanden dels genom sin omedelbara beröring med läroanstalterna dels ock till följd av föreskriften i gällande läroverksstadga att av läroverkskollegium fälld förvisningsdom över lärjunge skulle underställas överstyrelsens prövning. Det vida över-

vägande antalet dylika domar vore fällda på grund av stöld eller snatteri. I dylika mål spelade ofta de skyldigas affärer med antikvariat en mer eller mindre framträdande roll, men endast undantagsvis finge polismyndigheten kännedom om ärendet. Den åberopade statistiken från detektiva avdelningen av Stockholms polis syntes fördenskull, såsom ock framhållits av rektorerna vid allmänna läroverken i Stockholm, sakna beviskraft i nämnda avseende. Även de uppgifter i berörda hänseende, som på nämnda sätt komme till läroverksöverstyrelsens kännedom, vore i fråga om de allmänna läroverken säkerligen mycket ofullständiga, enär de, såsom ovan nämnts, huvudsakligen endast avsåge sådana fall, som föranlett förvisningsdom av kollegiet. Antagligt vore, att dylika mellanhavanden mellan lärjungar och antikvariater förekomme i betydligt större utsträckning, än nämnda uppgifter gäve vid handen. Folkskolöverstyrelsen å sin sida kunde på grund av sin beröring med de läroanstalter, som tillhörde dess verksamhetsområde, vitsorda förefintligheten av de missförhållanden, som omnämndes i den av centralstyrelsen för allmänna folkskolläraryöreningen gjorda framställningen, och uttala sin övertygelse om behovet av åtgärder av den art, som i nämnda framställning angivits.

Vidare anföres i utlåtandet, att överstyrelserna ansåge det fördenskull synnerligen önskvärt, att lagstiftningsåtgärder vidtoges i syfte att på ett mera effektivt sätt, än hittills kunnat ske, bekämpa oärlighet av nu berörd art. Emellertid torde det för detta ändamål knappast vara behövt eller ens lämpligt att, såsom från flera håll påyrkats, den ifrågasatta lagstiftningen skulle omfatta även de antikvariska bokhandelsaffärerna. Det borde fasthållas, att den antikvariska bokhandelsverksamheten vore av icke ringa kulturell betydelse i allmänhet och även för skolväsendet ägde ett värde, som ej borde underskattas; beaktas borde dessutom, att antikvariats förvärv av böcker till den allra väsentligaste delen försigginge under former, mot vilka ej några berättigade anmärkingar gjorts eller kunde göras. Den omständigheten att, beklagligt nog ej så sällan, minderåriga i sådana affärer avyttrade böcker, som åtkommit på oärligt sätt, borde ej föranleda, att dessa affärers verksamhet i det hela underkastades restriktioner, som måste bliva i hög grad hinderliga för densamma. Nu påfordrade lagstiftningsåtgärder borde enligt överstyrelsernas mening inriktas enbart på att söka förebygga nyssberörda, speciellt överklagade missförhållande.

Efter det i utlåtandet härefter erinrats därom, att dels rektorerna vid allmänna läroverken i Stockholm och centralstyrelsen för allmänna folkskolläraryöreningen påyrkat, att lagstiftningen måtte innefatta effek-

tivt förbud för antikvariska bokhandelsaffärer att inköpa böcker m. m. av ungdom under 18 år, dels ock vissa innehavare av dylika affärer mot ett sådant förbud gjort invändningar, vilka enligt överstyrelsernas åsikt ej kunde fränkännas ett visst berättigande, anföra överstyrelserna, att det åsyftade ändamålet torde ock kunna vinnas utan ett dylikt ovillkorligt förbud, nämligen genom en föreskrift därom, att dylikt inköp från ungdom under 18 år finge äga rum endast under förutsättning, att säljaren avlämnade skriftligt medgivande från föräldrar eller målsman att sälja bestämt angiven bok. En sådan bestämmelse torde emellertid böra gälla varje affär, även vanlig bokhandel eller cigarraffär, som av ungdom i affärssyfte tillhandlade sig nya eller begagnade böcker. Att bestämmelsen komme att drabba även annan ungdom än skolungdom, borde ej vara ägnat att väcka betänkligheter utan snarare betraktas såsom ändamålsenligt. Vad den ifrågasatta åldersgränsen beträffade, syntes den allmänt anses lämplig; de invändningar, som gjorts med hänsyn till svårigheten att i det enskilda fallet konstatera densamma, invändningar, som kunde göras mot varje ålder-gräns, hur den än sattes, torde ej vara av sådan betydelse, att de borde föranleda ändring uti ifrågavarande bestämmelse. Föreskrift om viss åldersgräns, vars fastställande i det enskilda fallet ofta måste bliva osäkert, återfunnes även inom andra författningar, exempelvis i lagstiftningen angående biografväsendet. Ifrågasättas kunde, huruvida ej för kontrollens skull den föreslagna bestämmelsen om vad som borde iakttagas vid inköp av böcker från minderåriga borde kompletteras med föreskrift, att affär, som dreve handel med sådana böcker, borde över dessa böcker föra viss förteckning. Även om man i detta fall ej gärna kunde fordra så stor utförlighet som den, vilken skulle utmärka den i 8 § av det föreliggande lagförslaget omförmälda affärsboken, skulle man helt visst i önskvärd mån vinna den åsyftade kontrollen genom föreskrift, att sådan affär, varom nu vore fråga, skulle vara skyldig att föra en liggare över alla bokinköp från minderåriga. I denna liggare skulle vid varje sådant köp antecknas dagen för köpet, den köpta bokens titel, uppgift om säljarens fullständiga namn, bostad, skola och klass, som han tillhörde, samt det pris, för vilket boken inköpts. Lämpligen borde även angivas, om den inköpta boken vore ny eller begagnad. I alla händelser torde böra föreskrivas, att de skriftliga intyg, som köparen vore skyldig avfordra en minderårig säljare, borde förvaras viss tid för att vid behov kunna företes.

Under erinran att centralstyrelsen för allmänna folkskolläraryöreningen hemställt, att vid beivrande av förseelser från skolungdomens

sida av nu ifrågavarande slag en lämpligt organiserad samverkan mellan vederbörande polismyndighet och skolan måtte föreskrivas, anförda överstyrelserna vidare, att det väl torde vara uppenbart, ehuru det icke framginge av ordalydelsen i förslaget, att detta avsåge, icke åläggande för skolans myndigheter att inblanda polismyndigheten i ärenden, som de kunde fullt behärska på egen hand, utan allenast skyldighet för polismyndigheten dels att, när den själv omhändertagit ett ärende av hithörande art, sätta sig i förbindelse med vederbörande skolmyndigheter och dels att, när från dylik myndighet så påfordrades, biträda densamma med utredning. Det av centralstyrelsen sålunda framställda förslaget syntes vara värt allt beaktande; en i sådan riktning given föreskrift syntes dock icke lämpligen böra upptagas i samband med bestämmelsen angående minderårigas försäljning av böcker till antikvariat och andra affärer, utau böra erhålla en fristående och betydligt mera omfattande innebörd. Det syntes nämligen önskvärt, att i varje fall, då polismyndighet föränletts att taga befattning med brott eller förseelser, som begåtts av minderårig, vilken såsom lärjunge tillhörde någon offentlig eller enskild läroanstalt, meddelande i saken gjordes från polismyndighetens sida till vederbörande läroanstalts föreståndare och tillfälle lämnades denne till deltagande i sakens behandling.

På grund av vad sålunda blivit anført, hemställa överstyrelserna, att åtgärder måtte vidtagas för att i särskild författning föreskriva, att antikvarisk bokhandel eller annan affär, som driver handel med böcker, som inköpts från enskilda, ej må av ungdom under 18 år inköpa sådana, utan att säljaren företer av föräldrar eller målsman utfärdat skriftligt medgivande, att viss till salu utbjuden bok må avyttras, samt att ifrågavarande affärers innehavare må åläggas viss skyldighet att över dylika inköp föra liggare av den art, som ovan närmare angivits, och under viss tid förvara de vid sådana köp erforderliga intygen.

Departement-
schefen.

Den åstadkomna utredningen finner jag otvetydigt ådagalägga, att förekomsten av brott mot äganderätten i så stor utsträckning, som nu är fallet, i väsentlig mån beror därpå, att det synnerligen ofta ej möter något hinder att i handelsrörelser av visst slag finna avsättning för det tillgripna. Särskilt torde de för närvarande gällande höga prisen å vissa slags metallföremål locka till tillgrepp och avsättning av dylika föremål. Missförhållandena i dessa hänseenden synas jämväl mig vara av så allvarlig art, att det är nödvändigt att för deras avhjälpande tillgripa lagstiftningsåtgärder; och det uppgjorda förslaget anser jag kunna läggas till grund för dylik lagstiftning. Inom finansdepartementet

har det remitterade förslaget, huvudsakligen i anledning av de inkomna utlåtandena, i vissa delar undergått omarbetning, varemot i övrigt mot förslaget framställda erinringar ej föranlett någon ändring däri.

Beträffande först tillämplighetsområdet för lagstiftningen har kommerskollegium påpekat att, med den avfattning 1 § i förslaget erhållit, näringsidkare, som blott i enstaka fall uppköpte föremål av i paragrafen åsyftat slag eller tillfälligtvis vid avslutande av affär toge sådant föremål i utbyte mot annat, möjligen skulle kunna beröras av lagstiftningen, samt att, då denna ej borde vara tillämplig å dylik näringsidkare, 1 § borde förtydligas i syfte att klart angiva detta. I anledning av denna anmärkning torde böra framhållas, att förekomsten rent tillfälligtvis i en handelsrörelse av affär av den utav kommerskollegium antydda art givetvis ej föranleder, att samma rörelse kan anses innefatta sådan handel, som i förslaget åsyftas; emellertid har, till följd av vad kommerskollegium härutinnan anmärkt, 1 § omredigerats för att tydligare angiva, att densamma avser allenast yrkesmässig handel med föremål, som i paragrafen omförmälas.

1 §.

I detta sammanhang torde ock, i anledning av vad metallsektionen anfört, böra påpekas, att förevarande lagstiftning ej berör exempelvis affärsföretag, vilket avyttrar skrot, som vid företagets drift uppkommer som avfallsprodukt, så framt försäljningen ej bedrives såsom yrkesmässig handelsrörelse.

Vad angår pappersbruksföreningens framställning, att vissa handelsrörelser för försäljning av lump ej borde falla under den föreslagna lagstiftningen, bör erinras därom, att kravet på denna föranletts huvudsakligen av förefintliga missförhållanden i avseende å skötseln av lump och skrothandelsrörelser; de av pappersbruksföreningen anförda synpunkter lära fördenskull ej kunna tillerkännas någon avgörande betydelse. Härvid bör även framhållas, dels att de strängare kontrollföreskrifterna gälla endast, då rörelsen bedrives såsom grosshandel eller som försäljning i bod eller från annat upplagsställe, dels att enligt förslaget möjlighet finnes att vinna befrielse från skyldighet att följa vissa av dess kontrollföreskrifter.

Det av metallsektionen framställda förslaget om införande i förordningen av en definition å vad som är att hänföra till skrot, har ej föranlett ändring i paragrafen. En dylik definition torde ej vara för förordningens tillämpning erforderlig.

Däremot synas de i 1 § förkommande orden »brottstycken av metall» kunna utgå, enär de därmed åsyftade föremål, såsom till exempel lösbrutna delar av ej begagnade metallföremål, till skrot ej hänförliga

mindre metallbitar och dylikt, i de flesta fall torde, med paragrafens avfattning i övrigt, falla under denna. Detta oavsett, är ju för övrigt varje näringsidkare, som handlar med något slag av de i förordningen angivna föremål, för hela sin rörelse underkastad kontroll; det synes därför tillräckligt att i förordningen angiva endast de viktigaste varuslagen. Av ovan anförda skäl lärer ock det av handelskammaren i Karlstad framställda förslaget, att den i 1 § förekommande uppräknigen av de föremål, som lagstiftningen skulle avse, borde omfatta även delar eller rester av färdiga eller påbörjade fabrikat ej vara att förorda.

Vidkommande frågan om att under förevarande lagstiftning inbegripa jämväl handelsrörelse med ändamål att idka försäljning av begagnade böcker eller de så kallade antikvariska bokhandelsaffärerna synes väl, främst i de större städerna inom riket, jämväl i avseende å skötseln av sistnämnda handelsrörelser förekomma missförhållanden av betänkelig art. Erfarenheten synes giva vid handen, att i handelsrörelser av dylikt slag i stor utsträckning uppköpas olovligen tillgripna böcker. Ehuru det, med häusyn till rörelsens art, ofta för näringsidkaren möter särskilda svårigheter att avgöra, huruvida en till honom utbjuden bok skäligen kan misstänkas vara olovligen åtkommen, torde därför samma synpunkter, som tala för införande av kontroll å den egentliga lump- och skrothandeln, i viss mån äga tillämplighet jämväl i avseende å handel med begagnade böcker. Emellertid lärer frågan om införande av kontroll å sådan handel icke kunna i detta sammanhang lösas. I 1 § 12 mom. i tryckfrihetsförordningen stadgas nämligen, att intet hinder må finnas för bokhandels idkande, att varje författare eller förläggare må stå fritt att en honom i följd av sådan egenskap tillhörig skrift antingen själv eller genom andra föryttra, samt att för en skrifts föryttrande andra hinder ej må finnas än de, som i 4 § av tryckfrihetsförordningen föreskrivas. Som en följd härav har också i 8 § av näringsfrihetsförordningen den 18 juni 1864 föreskrivits, att vad genom 1 § i samma förordning stadgats om rättighet att idka handel eller annat näringsfång ej äger tillämpning å bokhandel. Nu berörda stadganden i tryckfrihetsförordningen torde utgöra hinder mot att utan grundlagsändring underkasta de antikvariska bokhandelsaffärerna sådana kontrollbestämmelser som de nu föreslagna; och frågan huruvida dylika affärer kunna och lämpligen bära komma under kontroll i något särskilt hänseende, synes bära lösas för sig.

Beträffande 1 § har vidtagits den redaktionella ändring, att i 1 mom. hänvisas allenast till gällande författningar om handelsrörelse i allmänhet, i sammanhang varmed till paragrafen lagts ett 3 mom.

rörande försäljning av begagnade guld- eller silvervaror; tillika har till 2 mom. fogats ett tillägg rörande handel å marknad.

Det remitterade förslaget avsåg allenast handel av sådant slag, som omförmäles i dess 2 § 1 mom., eller grosshandel eller försäljning i bod eller från annat upplagsställe. Såsom den åvägabragta utredningen giver vid handen, är det huvudsakligen missförhållandena inom dessa slag av handel, som framkallat kravet på lagstiftningens ingripande. De föreslagna kontrollbestämmelserna äro också till största delen av den beskaffenhet, att de skäligen kunna tillämpas allenast å sådan handel. Givetvis förekomma emellertid missförhållanden av enahanda art jämväl inom andra slag av handel med sådana föremål, varom nu är fråga, vare sig handeln bedrivs å den ort, där näringsidkaren är bosatt, eller annorstädes. I detta hänseende torde böra särskilt erinras om kringvandrande uppköpare av dylika föremål. Att, såsom industriförbundet ifrågasatt beträffande gård-farihandel, meddela förbud mot idkande av sådan handel med nämnda föremål, synes ej böra äga rum; frågan därom är av den räckvidd, att den näppeligen torde böra till avgörande företagas oberoende av en allmän revision av näringslagstiftningen. Den nu föreslagna lagstiftningens kontrollbestämmelser synas emellertid, i den mån de skäligen kunna tillämpas å sistnämnda slag av handel, eller huvudsakligen stadgandena i 13—17 §§, böra avse jämväl sådan handel. Tillika torde dylik handel i avseende å kvalifikationerna för dess utövare och i fråga om anmälningsskyldighet böra likställas med den handel, som det uppgjorda förslaget avser; och har förslaget i nu omförmälda hänseende kompletterats.

Vad från vissa håll anförts därom, att gift kvinna eller omyndig borde medgivas rätt att under de förutsättningar, som angivas i 4 och 6 §§ av näringsfrihetsförordningen, idka handelsrörelse av ifrågavarande art, har ej föranlett ändring i förslaget. Övervägande skäl synas mig tala för den inskränkning i näringsfriheten, som förslaget i detta hänseende upptager.

Beträffande härefter frågan huruvida för rätt till idkande av sådan handelsrörelse, som den ifrågasatta lagstiftningen skall avse, bör erfordras särskilt tillstånd, även där rörelsen ej bedrivs under sådana omständigheter, att dylikt tillstånd enligt nu gällande bestämmelser är av nöden, torde de synpunkter, som anförts till stöd för att så bör vara förhållandet, vara värda synnerligt beaktande. Erfarenheten giver vid handen, att idkare av affärsverksamhet av ifrågavarande art, till följd av rörelsens beskaffenhet, synnerligen ofta är utsatt för så stark frestelse att sköta denna på ett från samhällelig synpunkt otillfredsställande sätt, att det synes erforderligt införa bestämmelser i ändamål att möjliggöra, att

dylik rörelse må utövas allenast av den, som kan anses besitta därför erforderlig redbarhet och karaktärsfasthet. Väl synas de i det remitterade förslaget upptagna kontrollbestämmelserna och den domstol tillerkända befogenhet att i händelse av överträdelse av vissa föreskrifter utfärda förbud att vidare utöva handelsrörelse av förevarande slag erbjuda möjlighet att i vissa fall från idkande av sådan rörelse avstänga den, som ej befinner sig därför lämplig. Såsom av flera handelskammare och jämväl från annat håll anmärkts, torde emellertid näppeligen kunna antagas, att med förslagets ståndpunkt härutinnan står att vinna önskvärd rättelse i de svåra missförhållanden, som ansetts nödvändig-göra lagstiftningens ingripande. För uppnåendet av det med denna åsyftade ändamål lärer det vara av nöden, att det beredes möjlighet att den, som ej kan anses besitta erforderlig lämplighet för ifrå-gavarande yrke, må kunna förhindras utöva detsamma, även om han ej beträffs med förseelse, som anses böra medföra förlust av rätten att idka yrket. I sådant syfte torde böra inrymmas befogenhet för admi-nistrativ myndighet att underkasta vederbörandes lämplighet för yrket prövning, samt rätten till dess utövande göras beroende på utfallet av dylik prövning. Sådan befogenhet anser jag böra tilläggas Konungens befallningshavande. Ett stadgande i nu avsedd riktning skulle visser-ligen innebära ett väsentligt avsteg från vad för handels idkande i all-mänhet gäller, men utan detsamma synes svårligen kunna på verksamt sätt rådas bot för nyss berörda missförhållanden. Lämpligheten av att föreskriva, att Konungens befallningshavande skall i varje fall, *innan* handel av ifrågavarande slag får öppnas, företaga prövning i antydda hänseende och därefter antingen meddela eller förvägra tillstånd till rörelsens utövande synes emellertid kunna ifrågasättas, helst antalet av de näringsidkare, som skulle träffas av den ifrågasatta lagstiftningen, ingalunda är obetydligt; enligt uppgifter från polismyndigheten i Stock-holm uppgår antalet av dylika näringsidkare därstädes, bortsett från dem, som idka handel med begagnade böcker, till omkring 460. Visser-ligen lära i många fall sådana förhållanden föreligga, att säkra grun-der finnas för avgörande av frågan, om tillstånd bör meddelas eller ej; men synnerligen ofta torde så ej vara förhållandet, utan nämnda fråga få avgöras därförutan. Det synes mig alltså åtminstone för när-varande ej tillrådligt att på förevarande område införa ett direkt kon-cessionssystem utan låta i regel allenast anmälan vara tillräcklig för för-värv av rätt till näringens bedrivande samt medgiva Konungens befall-ningshavande befogenhet att, i fall skäl därtill förekomma, förbjuda näringsidkaren att utöva näringen. Förslaget har kompletterats i sådant

hänseende genom ett tillägg till 17 §. Givetvis kan förbud, som nu avses, meddelas vid vilken tidpunkt som helst under näringsens utövande.

Rörande 2 § torde vidare böra framhållas, att de däri upptagna beteckningarna »grosshandel» och »försäljning i bod eller från annat upplagsställe» äro hämtade från 2 § av näringsfrihetsförordningen och avse att angiva enahanda slag av handel, som samma beteckningar i sistnämnda lagrum åsyfta.

Vad mot 2 § 3 mom. anmärkts finner jag ej böra föranleda ändring i förslaget, enär kommunalnämnd i regel torde besitta erforderliga förutsättningar för avgivande av tillförlitligt omdöme i det i samma moment åsyftade hänseende. För övrigt må beträffande detta mom. framhållas, att det har tillämpning även å den, som i egenskap av förståndare drabbats av förbud enligt 17 § 2 mom. eller 19 §. Med kommerskollegium är jag ense om lämpligheten att bibehålla stadgandet i 2 § 4 mom.

I 4 § har vidtagits den av kommerskollegium förordade ändringen.

4 §.

Beträffande 6 § synes vad grosshandlaren Nilsson mot densamma anmärkt i huvudsak äga giltighet. Att helt borttaga den i paragrafen stadgade anmälningsskyldigheten torde dock ej böra ifrågakomma, enär därigenom möjligheten av en effektiv kontroll skulle avsevärt förminsкас; däremot biträder jag kommerskollegii uppfattning om lämpligheten av att utsträcka den enligt 12 § i förslaget myndighet tillkommande befogenhet att medgiva befrielse från skyldighet att ställa sig vissa föreskrifter till efterrättelse till att avse jämväl 6 §:s stadgande.

6 §.

Vad angår 7 §, så torde det vara erforderligt påpeka, att begreppet grosshandel i förslaget icke närmare bestämts; frågan huruvida dylik handel eller annan handel föreligger måste uppenbarligen prövas i varje särskilt fall efter däri förekommande omständigheter. Den uppfattningen att avgörandet av nämnda fråga skulle bero på, huruvida i rörelsen bedreves försäljning till återförsäljare eller industriella verk, torde näppe- ligen äga giltighet. Det lär i många fall förekomma, att mindre lump- och skrothandlare avyttra stora delar av sina lager till större handelsidkare å området, som sedan återförsälja det uppköpta. Någon allmän, för alla fall gällande regel för avgörande av frågan, när grosshandel eller annan handel föreligger å förevarande område, torde svårligen kunna uppställas; i många fall synes emellertid avgörandet böra bero på den omfattning, i vilken uppköpen ske. Därest en näringsidkare är tveksam om, huruvida hans rörelse är att anse såsom grosshandel, står ju slutligen alltid den möjligheten honom öppen att med tillämpning av stadgandet i 12 §

7 §.

förskaffa sig uttryckligt medgivande av befrielse från skyldighet att föra affärsbok för de affärer, varom i 7 § 2 mom. omförmäles.

I likhet med kommerskollegium finner jag ej heller vad i övrigt mot 7 § anmärkts vara av beskaffenhet att föranleda ändring i förslaget; de i 7 § 2 mom. meddelade bestämmelser torde nämligen vara nödvändiga, därest ej grosshandeln på ifrågavarande område skall bliva alltför hårt betungad.

8 och 10 §§.

I anledning av de mot 8 och 10 §§ framställda anmärkningar läser böra erinras därom, att enligt sakens natur fall kunna förekomma, då de i samma paragrafer meddelade bestämmelser skäligen ej böra i sin helhet tillämpas, samt att enligt 12 § möjlighet står näringsidkaren öppen att i sådana fall vinna befrielse från skyldighet att ställa sig föreskrifterna till efterrättelse. Att redan i förordningen fullständigt angiva de fall, då dylik befrielse bör åtnjutas, läser ej låta sig göra, helst bestämmelser i sådan riktning lätteligen skulle kunna förleda till missbruk. I övrigt må framhållas, att 8 § ej är av den innebörd, att, i händelse en avslutad affär omfattar ett flertal föremål, vart sådant alltid skall särskilt specificeras. Vidare synas i fråga om anteckning rörande den, som avyttrat gods, eller om skyldighet att kontrollera uppgifter, som lämnas av denne, svårligen kunna, utan att allt för hårt betunga rörelsen, meddelas strängare bestämmelser än dem förslaget upptager.

I 10 § av det remitterade förslaget har även annan näringsidkare än grosshandlare befriats från skyldighet att förse föremål med beteckning, där föremålet förvärvats eller mottagits genom affär av i 7 § 2 mom. angivet slag. Ehuru skäl givetvis tala för meddelande av ett stadgande av dylik innebörd, läser ett sådant dock kunna befaras komma att i många fall minska effektiviteten av den åsyftade kontrollen å rörelsen. Det i detta hänseende i 10 § upptagna undantag synes därför böra utgå. Visserligen kan en förändring av förslaget i dylik riktning tänkas komma att verka betungande för rörelsen. Emellertid torde med säkerhet kunna antagas, att vederbörande myndighet med stöd av stadgandet i 12 § kommer att bevilja eftergift från skyldigheten att anbringa beteckning, där sådant prövas kunna ske, utan att det med föreskriften om dylik skyldighet avsedda syfte äventyras.

Vad vidare angår i affärsbok inskrivet föremål torde, för underlättande av polismyndighets arbete med efterforskan av stulet gods, böra stadgas skyldighet för näringsidkare att, om föremål sorterats bland andra föremål eller underkastats förändring, så att det ej kan till sitt förutvarande bestånd igenkännas, verkställa anteckning om åtgärden och dagen för dess vidtagande. I fråga om anteckning om försäljning kan

sådan anteckning givetvis ifrågakomma allenast i den mån sådant ej omöjliggöres av föremålets sortering, bearbetning eller förändring; ehuru detta lärer ligga i sakens natur, torde ett tillägg till 8 § i detta hänseende vara lämpligt.

Vad 10 § särskilt angår, torde föreskrift ej böra meddelas därom, att beteckning ovillkorligen skall anbringas omedelbart efter inskrivning, enär sådant i det i 1 mom. andra stycket avsedda fall och understundom jämväl eljest ej skäligen synes böra fordras; därjämte torde i 2 mom. sortering böra likställas med bearbetning, enär eljest rörelsen skulle i många fall bliva över hövan betungad.

Då det kan antagas, att affärsboken kommer att föras så, att den- 9 §.
samma är att anse såsom en del av den dagbok, vilken enligt förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar skall föras, samt enligt sistnämnda förordning handelsböcker skola förvaras under tio år, har förvaringstiden enligt nu ifrågavarande förordning utsträckts till likaledes tio år.

Vad mot 11 och 13 §§ anmärkts finner jag ej böra verka ändring 11 och 13 §§.
i vad förslaget därutinnan innehåller; i fråga om särskilt sist berörda paragraf synes böra erinras därom, att fall väl kunna föreligga, där minderårig skulle kunna tillåtas avsluta affär i handelsrörelse, varom nu är fråga, utan fara för att det med det i paragrafen intagna förbud avsedda syfte skulle lida intrång; men det torde ej vara lämpligt att, med hänsyn till dylika fall, stadga inskränkning i berörda förbud, enär en sådan inskränkning svårigen skulle kunna fastställas så, att den komme att avse allenast fall av nyss antydd art, utan givetvis komme att lämna öppet för minderåriga att i en mängd andra fall inlåta sig på affärer i handelsrörelser av ifrågavarande slag, varigenom syftet med stadgandet skulle direkt motverkas. Jag kan sålunda ej tillstyrka, att förbudet exempelvis inskränkes därhän att avse allenast affär rörande föremål av i 1 § angivet slag; genom en dylik inskränkning skulle det ju komma att stå öppet för minderåriga att i nämnda handelsrörelser avyttra andra olovligen tillgripna föremål.

Ej heller de av kommerskollegium rörande 14 och 16 §§ fram- 14 och 16 §§.
ställda förslag kan jag biträda; den första av dessa paragrafer synes väl lämpad att främja det med förevarande lagstiftning avsedda syfte; och uppgiften att utfärda de i 16 § avsedda ordningsföreskrifter torde, med hänsyn till uppgiftens art, lämpligen böra åligga Konungens befallningshavande.

Vidare torde de mot stadgandena i 17 och 22 §§ framförda be- 17 och 22 §§.
tänkligheter i huvudsak förlora giltighet, därest, på sätt jag föreslagit,

Konungens befallningshavande tillerkännes befogenhet att utfärda förbud mot bedrivande av handelsrörelse av förevarande slag.

18 §. Det i 18 § 1 mom. stadgade straffminimum har synt mig vara allt för strängt för det fall, att underlåtenhet att göra anmälan berott av oförstånd. Särskilt med hänsyn därtill, att anmälningsskyldigheten utsträckts utöver vad förslaget ursprungligen avsåg, torde det vara lämpligt att sätta straffminimum till den vanliga gränsen av fem kronor. Vid sådant förhållande har 2 mom. ansetts kunna uteslutas samt andra stycket i 1 mom. omarbetats att avse jämväl de i 2 mom. angivna fall. Därjämte har den i förslagets 3 mom. upptagna bestämmelsen om ansvar å föreståndare såsom obehövligen uteslutits. Bestämmelsen i förslagets 4 mom. har ansetts lämpligen böra utgå, då det den förutan av förslaget läres framgå, i vad mån annan än näringsidkare enligt förordningen kan ådömas ansvar för begångna förseelser.

19, 20 och 24 §§. I överensstämmelse med vad av kommerskollegium tillstyrkts rörande 19 och 20 §§ har åt den förra givits en i visst hänseende förtydligande avfattning, och den senare ändrats så, att ansvar inträder för vårdare allenast i det fall, att den, som utjudit eller tillhandahållit föremål, ej uppnått 15 års ålder, varjämte ordalagen i sistnämnda § underkastats viss ändring i syfte att framhäva, att för frikännande av vårdare ej nödvändigtvis erfordras direkt bevisning om hans oskuld; tillika har, på sätt kommerskollegium förordat, 24 § förändrats därhän, att åklagare och angivare tillerkänts viss andel i däri avsedda böter och viten.

De i övrigt mot förslaget till förordningen framställda anmärkningar har jag funnit ej böra föranleda någon åtgärd; i samma förslag och det därvid fogade formuläret har emellertid, utöver vad ovan omförmålts, vidtagits vissa jämkningar eller kompletteringar, för vilka ej läres behöva särskilt redogöras.

Då det är av synnerlig vikt, att förevarande lagstiftning träder i kraft snarast möjligt, synes tidpunkten härför böra bestämmas till den 1 oktober 1918.

Vad beträffar övergångsstadgandena bör erinras därom att, enligt vad nu föreslagits, för rätt att idka handelsrörelse, varom här är fråga, skall fordras, bland annat, att äga befogenhet att råda över sig och sin egendom. Då fall kunna förekomma, där vid tiden för lagstiftningens trädande i kraft person, som ej äger sådan befogenhet, är i utövning av rätt till dylik rörelse, och det synes skäligen ej böra föreskrivas, att rörelsen skall i alla sådana fall inställas, har i övergångsstadgandena införts en föreskrift om rätt att i vissa dylika fall fortsätta rörelsen.

I övrigt hava övergångsstadgandena, som givetvis äga tillämplighet även i fråga om utlänning, i viss mån kompletterats.

Tillika torde böra påpekas, att, så framt den nu avsedda lagstiftningen genomföres, till 8 § i näringsfrihetsförordningen bör fogas ett tillägg avseende befintligheten av förevarande speciallagstiftning; därjämte torde angående villkoren för idkande av pantlånerörelse böra meddelas förändrade bestämmelser, över vilka riksdagens yttrande emellertid lärer böra särskilt inhämtas.

Det av centralstyrelsen för allmänna folkskolläraryöreningen framställda förslaget om meddelande, i samband med förevarande lagstiftning, av bestämmelser i syfte att vid beivrande av förseelser från skolungdomens sida åstadkomma en lämplig samverkan mellan vederbörande polismyndighet och skolan för att främja ungdomens uppfostran finner jag vara värt beaktande; frågan härom berör emellertid givetvis åtskilliga spörsmål av pedagogisk och administrativ natur och torde, då den i dessa hänseenden erforderliga utredningen ej nu föreligger, böra i annat sammanhang företagas till avgörande.

Departementschefen uppläste härefter det i enlighet med det av-givna yttrandet omarbetade förslaget och hemställde, att riksdagens yttrande måtte inhämtas över detsamma.

Denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bengt Arfwidson.